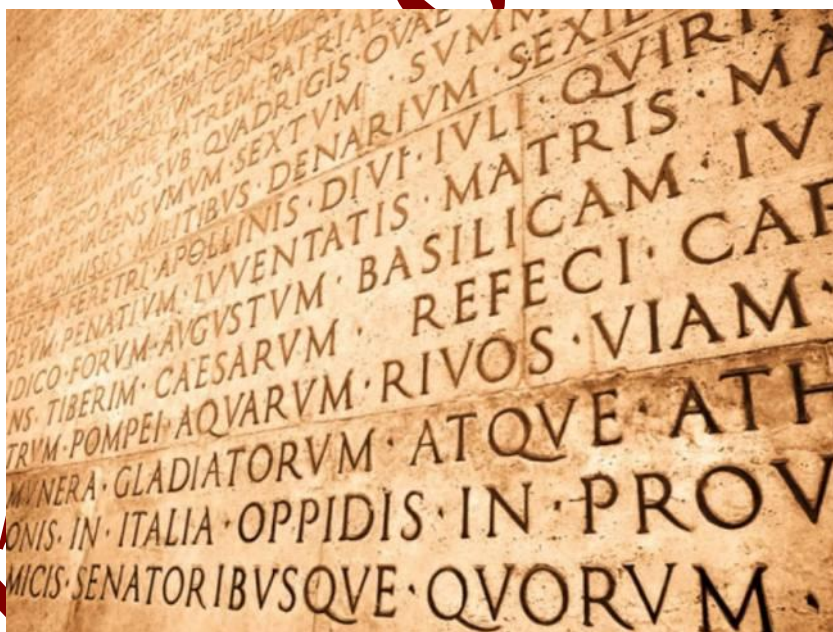

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

Α' ΤΕΥΧΟΣ

Επιμέλεια: [Nemesis](#)

ΛΑΤΙΝΙΚΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

Α' ΤΕΥΧΟΣ

Αντί Προλόγου

Οι σημειώσεις αυτές αποτελούν μια συστηματική προσπάθεια προσέγγισης των Λατινικών της Θεωρητικής κατεύθυνσης Γ' Λυκείου με βάση τις σύγχρονες αρχές που διέπουν τη διδασκαλία του μαθήματος στο Ενιαίο Λύκειο.

Επιμέλεια: Nemesis

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

ΜΑΘΗΜΑ XXI (21)

ΠΩΣ ΠΗΡΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΤΟ PISAURUM

Brenno duce Galli, apud Alliam flumen deletis legionibus Romanorum, everterunt urbem Romanam praeter Capitolium, **pro quo immensam pecuniam acceperunt**. Tum Camillus, **qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam**, absens dictator est factus; is Gallos iam abeuntes secutus est; quibus interemptis aurum omne recepit. Quod illic appensum civitati nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, **quod illic aurum pensatum est**. Post hoc factum rediit in exilium, **unde tamen rogatus reversus est**.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Οι γαλάτες με αρχηγό το Βρέννο, αφού κατατρόπωσαν τις λεγεώνες των Ρωμαίων κοντά στον ποταμό Αλία, κατέστρεψαν εντελώς την πόλη Ρώμη εκτός από το Καπιτώλιο, **για το οποίο ως αντάλλαγμα πήραν τεράστιο χρηματικό ποσό**. Τότε ο Κάμιλλος, **ο οποίος για πολύ καιρό είχε βρεθεί στην εξορία κοντά στην Αρδέα εξαιτίας της λείας από τους Βηίους που δεν είχε μοιραστεί ακριβοδίκαια**, αν και ήτα απών, εκλέχτηκε δικτάτορας· αυτός ακολούθησε τους Γαλάτες ενώ ήδη αποχωρούσαν· αφού τους εξολόθρευσε πήρε πίσω όλο το χρυσάφι. Αυτό επειδή ζυγίστηκε εκεί, έδωσε το όνομα στην πολιτεία· δηλαδή ονομάζεται Πίσουρο, **επειδή εκεί ζυγίστηκε το χρυσάφι**. Μετά από αυτή την πράξη γύρισε στην εξορία, **από όπου όμως επέστρεψε αφού τον παρακάλεσαν**.

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Brenno: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστικού *Brennus-i, αρσ. β' = **ο Βρέννος**

duce: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστικού dux, ducis, αρσ. γ' = **ο αρχηγός**

Galli: ονομ. πληθ. του ουσιαστικού Gallus-i, αρσ. β' = **ο Γαλάτης**

apud: πρόθεση με αιτιατική = **κοντά σε**

Alliam: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού *Allia-ae, αρσ. α' = **ο Αλλίας**

flumen: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού flumen inis, ουδ. γ' = **ο ποταμός**

deletis: αφαιρ. πληθυντικού θηλ. μτχ. παθ. πρκ. του ρ. Deleo-delevi- deletum-delere. 2= **καταστρέφω**

legionibus: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. Legio-onis, θηλ. γ' = **η λεγεώνα**

Romanorum: γεν. πληθ. του ουσιαστ. Romanus-i, αρσ. β' = **ο Ρωμαίος**

everterunt: γ' πληθ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. Του ρ. Everto-everti-eversum-evertere. 3 = **καταστρέφω εντελώς**

urbem: αιτ. ενικού του ουσιαστικού *urbs-is, θυλ. γ' = **η πόλη**

Roman: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού *Roma-ae θηλ. α' = **η Ρώμη**

praeter πρόθεση με αιτιατική = **εκτός**

Capitolium: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού *Capitolium-ii (I), ουδ. Β' = **το Καπιτώλιο**

pro: πρόθεση με αφαιρ. = **ως αντάλλαγμα, αντί του οποίου**

quo: αφαιρ. ενικ. ουδ. της αναφ. αντων. qui-quae-quod = **ο οποίος**

immensam: αιτιατ. Ενικ. θηλ. του επιθ. β' κλ. Immensus-a-um = **τεράστιος**

pecuniam: αιτιατ. Ενικ. του ουσιαστ. *pecunia-ae, θηλ. α' = **τα χρήματα** (μόνο ενικ.)

accerepunt: γ' πληθ. οριστ. πρκ. Ε.Φ του ρ. accipio-accepi-acceptum-accipere. 3* = **δέχομαι**

Tum: επίρρημα = **τότε**

Camillus: ονομ. Ενικ. του ουσιαστ. *Camillus-i, αρσ. β' = **ο Κάμιλλος**

qui: ονομ. Ενικ. αρσ. της αναφ. Αντων. Qui-quae- quod = **ο οποίος -α -ο**

diu: επίρρημα = **για πολύ καιρό**

apud: πρόθεση με αιτιατική = **κοντά σε**

Ardeam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Ardea-ae, θηλ. α' = **η Αρδέα**

in: πρόθεση με αφαιρετ. (στάση σε τόπο), πρόθεση με αιτιατική (κίνηση σε τόπο) = **σε**

exilio: αφαιρ. Ενικ. του ουσιαστ. Exilium-ii (i), ουδ. β' = **η εξορία**

fuerat: γ' ενικ. οριστ. υπεραστ. του ρ. Sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

propter: πρόθεση με αιτιατική = **εξαιτίας**

Veientanam: αιτιατ. Ενικ. θηλ. του επιθέτου β' κλ. Veintanus-a-um = **ο των Βηίων**

praedam: αιτιατ. Ενικ. του ουσιαστ. Praeda-ae, θηλ. α' = **η λεία**

non: αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

aequo: αφαιρ. Ενικ. ουδ. του επιθέτου β' κλ. Aequus-a-um = **ίσος, δίκαιος**

iure: αφαιρ. Ενικ. του ουσιαστ. Ius, iuris, ουδ. γ' = **το δίκαιο**

divisam: αιτιατ. Ενικ. θηλ. της μετχ. παθ. πρκ. του ρ. dividō-divisi-divisum-dividere. 3 = **μοιράζω**

absens: ονομ. ενικ. αρσ. του ουσιαστ. Dictator-oris, αρσ. γ' = **ο δικτάτορας**

est factus: γ' ενικ. Οριστ. Παθητ. Πρκ. Του ρ. *fio-factus sum-fieri (παθ. Του facio) = **γίνομαι**

is: ονομ. Ενικ. αρσ. της οριστικής αντων. Is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

Gallos: αιτιατ. Ενικ. του ουσιαστ. Gallus-i, αρσ. β' = **ο Γαλάτης**

iam: επίρρημα = **πια, ήδη**

abeuntes: αιτιατ. Πληθ. αρσ. της μετοχής ενεστ. του ρ. *abeo-abi(v)i-abitum-abire = **φεύγω**

secutus est: γ' ενικ. Οριστ. Πρκ. Π.Φ. Του ρ. *sequor-secutus sum-(secutum)-sequi. 3 (αποθετικό) = **ακολουθώ**

quibus: αφαιρ. πληθ. αρσ. της αναφ. αντων. qui-quae-quod. = **ο οποίος -α -ο**

interemptis: αφαιρ. πληθ. αρσ. της μετοχής παθ. πρκ. του ρ. Interimo-interemi-interemptum-interimere. 3 = **εξολοθρεύω**

aurum: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *aurum-i, ουδ. β' = **το χρυσάφι**

(ετερόσημο: στον πληθ. = χρυσά αντικείμενα)

omne: αιτιατ. ενικ. ουδ. του τριτόκλιτου επιθέτου omnis-is-e = **όλος**

recepit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. Recipio-recepi-receptum-recipere. 3* = **παίρνω πίσω**

Quod: ονομ. Ενικ. ουδ. της αναφ. αντων. qui-quae-quod = **ο οποίος -α -ο**

illic: επίρρημα = **εκεί**

appensum: ονομ. Ενικ. ουδ. της μετοχής παθ. Πρκ. του ρ. appendo-appendi-appensum- appendere. 3 = **ζυγίζω**

civitati: δοτ. Ενικ. του ουσιαστ. Nomen- inis, ουδ. γ' = **το όνομα**

dedit: γ' ενικ. Οριστ. πρκ. Ε.Φ. Του ρ. Do-dedi-datum-dare.1 = **δίνω**

nam: αιτιολογικός σύνδεσμος = **γιατί, δηλαδή**

Pisaurum: ονομ. Ενικ. του ουσιαστ. *Pisaurum-i, ουδ. β' = **το Πίσαυρο**

dicitur: γ' ενικ. Οριστ. Ενεστ. Π.Φ. του ρ. Dico-dixi-dictum-dicere. 3 = **λέγω**

quod: αιτιολογικός σύνδεσμος = **επειδή**

illic: επίρρημα = **εκεί**

aurum: ονομ. Ενικ. του ουσιαστικού *aurum-i, ουδ. β' = **το χρυσάφι**

(ετερόσημο: στον πληθ. = χρυσά αντικείμενα)

pensatum est: γ' ενικ. Οριστ. Πρκ. Π.Φ. του ρ. Penso-pensavi-pensatum-pensare 1. = **ζυγίζω**

Post: πρόθεση με αιτιατ. = **μετά**

hoc: αιτιατ. Ενικ. Ουδ. της δεικτικής αντων hic-haec-hoc = **αυτός -ή -ό**

factum: αιτιατ. Ενικ. του ουσιαστ. Factum-i, ουδ. Β' = **η πράξη**

rediit: γ' ενικ. Οριστ. Πρκ. του ρ. *redeo-redi(v)i-reditum-redire = **επιστρέφω**

in: πρόθεση με αφαιρετ. (στάση σε τόπο), πρόθεση με αιτιατική (κίνηση σε τόπο) = **σε**

exilium: αιτιατ. Ενικ. του ουσιαστικ. exilium-ii(i), ουδ. β' = **εξορία**

unde: αναφ. τοπικό επίρρημα = **από όπου**

tamen: αντιθετικός σύνδεσμος = **όμως**

rogatus: ονομ. Εικ. αρσ. της μτχ. Παθ. Πρκ. του ρ. Rogo-rogavi-rogatum-rogare.) = **παρακαλώ, ζητώ**

reversus est: γ' ενικ. Οριστ. Παθητ. Πρκ. του ρ. *revertor- reverti (reversus sum)- reverti.3 (ημιαποθετικό και αποθετικό) = **επιστρέφω**

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 21

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>α' κλίση</u> Allia, ae (A) Roma, ae (Θ) pecunia, ae (Θ) Ardea, ae (Θ) praeda, ae (Θ)	<u>β' κλίση</u> immensus, a, um Veientanus, a, um aequus, a, um	<u>Α' συζυγία</u> do, dedi, datum, dare penso, pensavi, pensatum, pensare rogo, rogavi, rogatum, rogare
<u>β' κλίση</u> Brennus, i (A) Gallus, i (A) Romanus, i (A) Camillus, i (A) Capitolium, i (O) exilium, i (O) Pisaurum, i (O) aurum, i (O) factum, i (O)	<u>γ' κλίση</u> omnis, is, e	<u>Β' συζυγία</u> deleo, delevi, deletum, delere
<u>γ' κλίση</u> dux, cis (A) dictator, oris (A) legio, onis (Θ) urbs, urbis (Θ) civitas, atis (Θ) ius, iuris (O) nomen, inis (O) flumen, inis (O)	ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ qui, quae, quod (αναφ.) is, ea, id (δεικτ. οριστ.) hic, haec, hoc (δεικτ.)	<u>Γ' συζυγία</u> everto, everti, eversum, evertere divido, divisi, divisum, dividere dico, dixi, dictum, dicere interimo, interemi, interemptum, interimere appendo, appendi, appensum, appendere accipio , accepi, acceptum, accipere (15) recipio , recepi, receptum, recipere (15) revertor, reversus sum, reverti (αποθ.) revertor, reverti, reverti (ημιαποθ.) sequor, secutus sum, sequi (αποθ.)
		<u>ΑΝΩΜΑΛΑ</u> sum, fui, -, esse absum, afui, -, abesse abeo, abi(v)i, abitum, abire redeo, redi(v)i, reditum, redire fio, factus sum, fieri

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 21

1. **Brenno duce Galli, apud Alliam flumen deletis legionibus Romanorum, everterunt urbem Romam praeter Capitolium:** κύρια πρόταση, **Galli:** υποκ. στο **everterunt:** ρήμα της πρότασης, **Romam:** επεξήγ. στο **urbem:** αντικ. στο **everterunt**, **Brenno duce:** ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη χρονική μετοχή, **duce:** κατηγ. προσδ. στο **Brenno:** υποκείμενο της ενν. μετοχής, **Romanorum:** γεν. κτητ. στο **legionibus:** υποκ. στο **deletis:** ιδιάζουσα ή νόθος αφαιρετική απόλυτη χρονική μετ., **apud Alliam:** εμπρόθ. προσδ. του τόπου-πλησίον, **flumen:** παραθ. στο **Alliam**, **praeter Capitolium:** εμπρόθ. προσδ. εξαίρεσης.
2. **pro quo immensam pecuniam acceperunt:** δευτερεύουσα αναφορική πρόταση προσδιοριστική στο **Capitolium**. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **quo** (εμπρόθετα) και εκφέρεται με οριστική πρκ. (**acceperunt**) για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. **Galli:** ενν. υποκ. στο **acceperunt:** ρήμα της πρότασης, **immensam:** επιθ. προσδ. στο **pecuniam:** αντικ. στο **acceperunt**, **pro quo:** εμπρόθ. προσδ. του ανταλλαγματος.
3. **Tum Camillus absens dictator est factus:** κύρια πρόταση. **absens:** εναντιωμ. μετ. συνημμ. στο **Camillus:** υποκ. στο **factus est:** ρήμα της πρότασης, **dictator:** κατηγ. στο **Camillus**, **tum:** επιρρ. προσδ. χρόνου
4. **qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam:** δευτ. αναφ. προτ. προσδιοριστική στο **Camillus**. Εισάγεται με την αναφ. αντων. **qui** και εκφέρεται με οριστική υπερσ. (**fuerat**) για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. **qui:** υποκ. στο **fuerat:** ρήμα της πρότασης, **apud Ardeam:** εμπρόθ. προσδ. του πλησίον, **in exilio:** εμπρόθ. προσδ. εντοπισμού σε κατάσταση, **propter praedam:** εμπροθ. προσδ. εξωτερ. αναγκ. αιτίου, **Veientanam:** επιθ. προσδ. στο **praedam**, **aequo:** επίθ. προσδ. στο **iure:** αφ. οργαγ. τρόπου, **diu:** επιρρ. προσδ. χρόνου
5. **is Gallos iam abeuntes secutus est:** κύρια πρόταση. **is:** υποκ. στο **secutus est:** ρήμα της πρότασης, **Gallos:** αντικ. στο **secutus est** και υποκ. στο **abeuntes:** χρον. μετ. συνημμ., **iam:** επιρρ. προσδ. χρόνου
6. **quibus interemptis aurum omne recepit:** κύρια πρόταση. **Camillus:** ενν. υποκ. στο **recepit:** ρήμα της πρότασης, **omne:** επιθ. προσδ. στο **aurum:** αντικ. στο **recepit**, **quibus:** υποκ. στο **interemptis:** ιδιάζουσα ή νόθος αφαιρ. απόλυτη χρον. μετ.
7. **Quod illic apensum civitati nomen dedit:** κύρια πρόταση. **appensum:** αιτιολ. μετ. συνημμ. στο **quod:** υποκ. στο **dedit:** ρήμα της πρότασης, **civitati - nomen:** εμμ.+άμεσο αντικ. στο **dedit**, **illic:** επιρρημ. προσδ. τόπου
8. **nam Pisaurum dicitur:** κύρια πρόταση. **Pisaurum:** κατηγ. στο **civitas:** ενν. υποκ. στο **dicitur:** ρήμα της πρότασης
9. **quod illic aurum pensatum est:** δευτερ. αιτιολ. πρόταση. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **quod** και εκφέρεται με οριστική πρκ. (**pensatum est**) για να δηλώσει αντικειμενική αιτιολογία. **aurum:** υποκ. στο **pensatum est:** ρήμα της πρότασης, **illic:** επιρρ. προσδ. τόπου
10. **Post hoc factum rediit in exilium:** Κύρια πρόταση. **Camillus:** ενν. υποκ. στο **rediit:** ρήμα της πρότασης, **in exilium:** εμπροθ. προσδ. εισόδου σε κατάσταση, **post factum:** εμπρόθ. προσδ. χρόνου, **hoc:** εμπρόθ. προσδ. στο **factum**
11. **unde tamen rogatus reversus est:** δευτ. αναφορική πρόταση προσδιοριστική στο **exilium**. Εισάγεται με το αναφορικό επίρρημα **unde** εκφέρεται με οριστική πρκ. (**reversus est**) για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. **rogatus:** χρον. μετ. συνημμ. στο **Camillus:** ενν. υποκ. στο **reversus est:** ρήμα της πρότασης, **unde:** επιρρ. προσδ. τόπου (προέλευσης).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. **omne, absens, abeuntes:** να κλιθούν στους δύο αριθμούς και στα τρία γένη.
2. **urbem, flumen, civitati:** να κλιθούν στους δύο αριθμούς.
3. **deletis legionibus, quibus interemptis, hoc factum:** να κλιθούν οι συνεκφορές στους δύο αριθμούς.
4. **absens, abeuntes:** να κλιθούν οι μετοχές στους δύο αριθμούς και στα τρία γένη.
5. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύποι του κειμένου.
6. Να σχηματιστούν οι ενεργητικοί τύποι των αποθετικών ρημάτων του κειμένου.
7. **acceperunt, rediit:** να αντικατασταθούν χρονικά στο β' ενικό και β' πληθυντικό ορστικής και υποτακτικής (το πρώτο στη Μ.Φ. και το δεύτερο Ε.Φ.)
8. **fuerat, secutus est, abeuntes, dicitur:** να κλιθούν οι προστακτικές όλων των χρόνων.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Να μετατραπούν οι ακόλουθες υπογραμμισμένες προτάσεις σε μετοχικές φράσεις:
 - **nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensatum est**
 - **is Gallos iam abeuntes secutus est: quibus interemptis aurum omne recepit**
2. Να αναλυθούν όλες οι μετοχές του κειμένου στις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις.
3. **Post hoc factum:** να επαναδιατυπωθεί η φράση αντικαθιστώντας την πρόθεση με το επίρρημα **post**.
4. **Brenno duce Galli, apud Alliam flumen deletis legionibus Romanorum, everterunt urbem Roman praeter Capitolium:** να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

ΜΑΘΗΜΑ XXII (22)

ΠΡΟΤΡΟΠΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Imitemur nostros Brutos, Camillos, Decios, Curios, Fabricios, Scipiones, innumerabiles alios **qui hanc rem publicam stabiliverunt**; quos equidem in deorum immortalium coetu ac numero terrobo.

Amenmus patriam, pareamus senatui, consulamus bonis; praesentes fructus neglegamus, posteritatis gloriae senatui, consulamus bonis; praesentes fructus neglegamus, posteritatis gloriae serviamus; id esse optimum putemus, **quod est rectissimum**; speremus **quae volumus**, sed feramus **quod acciderit**; arbitremur denique corpus virorum fortium magnorumque hominum esse mortale, animi vero motus et virtutis gloriam sempiternam esse.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ας μιμούμαστε τους δικούς μας Βρούτους, Κάμιλλους, Δέκιους, Κούριους, Φαβρίκιους, Σκιπίωνες, αμέτρητους άλλους, **οι οποίοι στερέωσαν αυτή την πολιτεία** σε αυτούς εγώ βέβαια δίνω μι αθέση ανάμεσα στους αθάνατους θεούς. Ας αγαπάμε την πατρίδα, ας υπακούουμε στη Σύγκλητο, ας φροντίζουμε για τους καλούς πολίτες· ας αδιαφορούμε για τα εφήμερα κέρδη, ας υπηρετούμε τη δόξα των μεταγενέστερων· ας θεωρούμε ότι είναι άριστο αυτό, **το οποίο είναι το πιο σωστό**· ας ελπίζουμε **αυτά που θέλουμε**, αλλά ας υπομένουμε **οτιδήποτε συμβεί**· τέλος, ας πιστεύουμε ότι το σώμα των γενναιών ανδρών και των μεγάλων ανθρώπων είναι θνητό, οι δυνάμεις όμως της ψυχής και δόξα της ανδρείας είναι αιώνια.

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

- ▼ **Imitemur**: α' πληθ. υποτ. ενεστ. Π.Φ. του ρ. *imitor-imitatus sum-(imitatum)-imitari. 1 (αποθετικό) = **μιμούμαι**
- nostros**: αιτιατ. πληθ. αρσ. της κτητικής αντων. noster- nostra- nostrum = **δικός -ή -ό μας**
- Brutos**: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. *Brutus-i, αρσ. β' = **ο Βρούτος**
- Camillos**: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. *Camillus-i, αρσ. β' = **ο Κάμιλλος**
- Decios**: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. *Decius-ii/-i, αρσ. β' = **ο Δέκιος**
- Curios**: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. *Curius-ii/-i, αρσ. β' = **ο Κούριος**
- Frabricios**: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. *Fabricius-ii/-i, αρσ. β' = **ο Φαβρίκιος**
- Scipiones**: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. *Scipio - onis, αρσ. γ' = **ο Σκιπίωνας**
- innumerabiles**: αιτιατ. πληθ. αρσ. του επιθέτου γ' κλ. innumerabilis-is-e = **αμέτρητος**
- alios**: αιτιατ. πληθ. αρσ. του αντωνυμικού επιθέτου *alius-alia-aliud= **άλλος, -η, -ο**
- qui**: ονομ. πληθ. αρσ. της αναφ. αντων. *qui- quae- quod = **ο οποίος -α -ο**
- hanc**: αιτιατ. ενικ. θηλ. της δεικτικής αντων. hic- haec- hoc = **αυτός -ή -ό**
- rem publicam**: αιτ. ενικ. θηλ. του ουσιαστ. *res publica = **η πολιτεία**
- stabiliverunt**: γ' πληθ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. stabilio- stabilivi- stabilitum- stabilire. 4 = **στερέωσα**
- ▼ **quos**: αιτιατ. πληθ. αρσ. της αναφ. αντων. qui - quae - quod = **ο οποίος, -α, -ο**

equidem: επίρρημα = (εγώ) **βέβαια**

in: πρόθεση με αφαιρετ. (στάση σε τόπο), πρόθεση με αιτιατική (κίνηση σε τόπο) = **σε**

deorum: γεν. πληθ. του ουσιαστ. *deus-i, αρσ. β' = **ο θεός**

immortalium: γεν. πληθ. αρσ. του τριτόκλιτου επιθέτου immortalis-is-e = **αθάνατος**

coetu: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. coetus - us, αρσ. δ' = **η συνάθροιση**

ac: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

numero: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. numerus-i, αρσ. β' = **ο αριθμός**

(ετερόσημο: στον πληθ. = Μαθηματικά)

repono: α' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. repono, reponere, repositum, reponere. 3 = **τοποθετώ**

Amenus: α' πληθ. υποτακτ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. amo-amavi-amatum-amare. 1 = **αγαπώ**

patriam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. patria -ae, θηλ. α' = **η πατρίδα**

pareamus: α' πληθ. υποτακτ. ενεστ. του ρ. pareo-parui- paritum-parere. 2 = **υπακούω**

senatui: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. *senatus-us, αρσ. γ' = **η Σύγκλητος** (μόνο ενικ.)

consulamus: α' πληθ. υποτακτ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. consulo-consului- consulum-consulere. 3 =

φροντίζω

bonis: δοτ. πληθ. του ουσιαστ. *boni -orum, αρσ. β' = **οι καλοί πολίτες** (μόνο πληθ.)

praesentes*: αιτιατ. πληθ. αρσ. μτχ. ενεστ. του ρημ. praesum-praesui- praesesse = **είμαι παρών**

(η μετοχή είναι επιθετικοποιημένη, οπότε η αφαιρετ. ενικού σε -i)

fructus: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. fructus -us, αρσ. γ' = **ο καρπός, το κέρδος**

neglegamus: α' πληθ. υποτ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. neglego- neglexi - neglectum - neglegere. 3 =

αδιαφορώ

posteritatis: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *posteritas - atis, θηλ. γ' = **το μέλλον, οι μεταγενέστεροι**

(μόνο ενικ.)

gloriae: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. gloria -ae, θηλ. α' = **η δόξα**

serviamus: α' πληθ. υποτ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. servio- servi(v)i- servitum-servire. 4 = **υπηρετώ**

id: αιτιατ. ενικ. ουδ. της δεικτικής - επαναληπτικής αντων. is -ea-id = **αυτός -ή -ό**

esse: απρμφ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

optimum: αιτιατ. ενικ. ουδ. υπερθετικού βαθμού του β' κλ. επιθέτου bonus -a- um = **καλός**

putemus: α' πληθ. υποτ. ενεστ. Ε.Φ. του ρημ. puto- putavi- putatum- putare. 1 = **θεωρώ**

quod: ονομ. ενικ. ουδ. της αναφ. αντων. qui- quae- quod = **ο οποίος, -α, -ο**

est: γ' εν. οριστ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

rectissimum: ονομ. ενικ. ουδ. υπερθ. βαθμού του β' κλ. επιθέτου rectus -a -um = **σωστός**

speremus: α' πληθ. υποτ. ενεστ. του ρημ. spero-speravi-speratum-speratum-sperare. 1 = **ελπίζω**

quae: αιτιατ. πληθ. ουδ. της αναφ. αντων. qui-quae-quod = **ο οποίος -α, -ο**

volumus: α' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρ. *volo-volui-velle = **θέλω**

sed: αντιθετικός σύνδεσμος = **αλλά**

feramus: α' πληθ. υποτ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. *fero- tuli- latum-ferre = **φέρω, υπομένω**

quod: ονομ. ενικ. ουδ. της αναφ. αντων. qui-quae-quod = **ο οποίος -α -ο**

acciderit: γ' ενικ. οριστ. συντελ. μέλ. του ρ. accido-accidi - - - accidere. 3 = **συμβαίνω**

arbitremur: α' πληθ. υποτ. ενεστ. Π.Φ. του ρ. *arbitror - arbitratus sum -(arbitratum)- arbitrari. 1

(αποθετικό) = **ναρίζω, πιστεύω**

denique: επίρρημα = **τέλος**

corpus: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *corpus -oris, αρσ. γ' = **το σώμα**

virorum: γεν. πληθ. του ουσιαστ. *vir -i, αρσ. β' = **ο άνδρας**

fortium: γεν. πληθ. αρσ. του τριτόκλιτου επιθέτου fortis -is -e = **γενναίος, δυνατός**

magnorum: γεν. πληθ. αρσ. του β' κλ. επιθέτου magnus -a -um = **μεγάλος**

que: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

hominum: γεν. πληθ. του ουσιαστ. homo - inis, αρσ. γ' = **ο άνθρωπος**

esse: αποφ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

mortale: αιτιατ. ενικ. ουδ. του τριτόκλιτου επιθέτου mortalis -is -e = **θνητός**

animi: γεν. ενικ. του ουσιαστ. animus -i, αρσ. β' = **η ψυχή**

vero: αντιθετικός σύνδεσμος = **όμως**

motus: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. motus -us, αρσ. δ' = **η κίνηση**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

virtutis: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *virtus-utis, θηλ. γ' = **η ανδρεία** (ετερόσημο: στον πληθ. = πράξεις ανδρείας, αρετές)

gloriam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. gloria -ae, θηλ. α' = **η δόξα**

sempiternam: αιτιατ. ενικ. θηλ. του β' κλ. επιθέτου sempiternus -a -um = **αιώνιος**

esse: απρμφ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 22

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<p>α' κλίση patria, ae (Θ) gloria, ae (Θ)</p> <p>β' κλίση Brutus, i (A) Camillus, ii/i (A) Decius, ii/i (A) Curius, ii/i (A) Fabricius, ii/i (A) deus, dei (A) numerus, i (A) boni, orum (A) vir, viri (A) animus, i (A)</p> <p>γ' κλίση Scipio, onis (A) homo, inis (A+Θ) posteritas, atis (Θ) virtus, utis (Θ) corpus, oris (Θ)</p> <p>δ' κλίση coetus, us (A) fructus, us (A) senatus, us (A) motus, us (A)</p> <p>ε' κλίση res, rei (Θ)</p>	<p>β' κλίση publicus, a, um optimus, a, um (υπερθ.) rectissimus, a, um (υπερθ.) magnus, a, um sempiternus, a, um</p> <p>γ' κλίση innumerabilis, is, e immortalis, is, e fortis, is, e mortalis, is, e</p> <p>ΑΝΤΟΝΥΜΙΕΣ noster, stra, um (κτητ.α' πρ.) qui, quae, quod (αναφ.) hic, haec, hoc (δεικτ.) is, ea, id (δεικτ. οριστ.) alius, a, ud (αντων. επίθ.)</p>	<p>Α' συζυγία spero, speravi, speratum, sperare, amo, amavi, amatum, amare puto, putavi, putatum, putare imitor, imitatus sum, imitari (αποθ.) arbitror, arbitratus sum, arbitrari (αποθ.)</p> <p>Β' συζυγία pareo, parui, paritum, parere</p> <p>Γ' συζυγία repono, reposui, repositum, reponere accido, accidi, -, accidere consulo, consului, consultum, consulere neglego, neglexi, neglectum, neglegere</p> <p>Δ' συζυγία stabilio, stabilivim stabilitum, stabilire servio, servivi, servitum, servire</p> <p>ΑΝΩΜΑΛΑ sum, fui, -, esse praesum, praefui, -, praesesse volo, volui, -, velle fero, tuli, latum, ferre</p>

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 22

1. **Imitemur nostros Brutos, Camillos, Decios, Curios, Fabricios, Scipiones, innumerabiles alios:** κύρια πρόταση. **Nos:** ενν. υποκ. στο **imitemur:** ρήμα της πρότασης, **Brutos – Camillos – Decios – Curios – Fabricios – Scipiones – alios:** αντικ. στο **imitemur nostros:** επιθ. προσδ. στα παραπάνω, **innumerabiles:** επιθ. προσδ. στο **alios.**
2. **qui hanc rem publicam stabiliverunt:** δευτ. αναφρ. προσδ. πρόταση στα **Brutos – Camillos – Decios – Curios – Fabricios – Scipiones – alios.** Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **qui** και εκφέρεται με οριστική πρκ. (**stabiliverunt**) για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. **qui:** υποκ. στο **stabiliverunt:** ρήμα της πρότασης, **hanc:** επιθ. προσδ. στο **rem publicum:** αντικ. στο **stabiliverunt.**
3. **quos equidem in deorum immortalium coetu ac numero repono.** κύρια πρόταση. **ego:** εννοείται υποκ. στο **repono:** ρήμα της πρότασης, **quos:** αντικ. στο **repono,** **in coetu ac numero:** εμπρόθ. προσδ. εντοπισμού σε κατάσταση, **immortalium:** επιθ. προσδ. στο **deorum:** γεν. υποκειμ. στο **coetu,** **equidem:** επιρρ. προσδ. τρόπου
4. **Amenus patriam:** κύρια πρόταση. **nos:** ενν. υποκ. στο **amenus:** ρήμα της πρότασης, **patriam:** αντικ. στο **amenus.**
5. **pareamus senatui:** κύρια πρόταση. **nos:** ενν. υποκ. στο **pareamus:** το ρήμα της πρότασης **senatui:** αντικ. στο **pareamus.**
6. **consulamus bonis:** κύρια πρόταση. **nos:** ενν. υποκ. στο **consulamus:** το ρήμα της πρότασης, **bonis:** δοτ. προς. χαριστ. στο **consulamus.**
7. **praesentes fructus neglegamus:** κύρια πρόταση. **nos:** ενν. υποκ. στο **neglegamus:** το ρήμα της πρότασης, **praesentes:** επιθ. μτχ. ως επιθ. προσδ. στο **fructus:** αντικ. στο **neglegamus.**
8. **posteritatis gloriae serviamus:** κύρια πρόταση. **nos:** ενν. υποκ. στο **serviamus:** το ρήμα της πρότασης, **posteritatis:** γεν. κτητ. ή γεν. αντικ. στο **gloriae:** αντικ. στο **serviamus.**
9. **id esse optimum putemus:** κύρια πρόταση. **nos:** ενν. υποκ. στο **putemus:** το ρήμα της πρότασης, **optimum:** κατηγ. στο **id:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **esse:** ειδ. απρμφ. αντικ. στο **putemus.**
10. **quod est rectissimum:** δευτερ. αναφ. πρόταση προσδιοριστική στο **id.** Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **quod** και εκφέρεται με οριστική ενεστ. (**est**) για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. **rectissimum:** κατηγ. στο **quod:** υποκ. στο **est:** ρήμα της πρότασης.
11. **speremus:** κύρια πρόταση. **nos:** ενν. υποκ. στο **speremus:** το ρήμα της πρότασης
12. **quae volumus:** δευτερ. αναφρ. πρόταση, ουσιαστική ως αντικ. στο **feramus.** Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **quae** και εκφέρεται με οριστική ενεστ. (**volumus**) για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. **nos:** ενν. υποκ. στο **volumus:** το ρήμα της πρότασης, **quae:** αντικ. στο **volumus.**
13. **sed feramus:** κύρια πρόταση. **nos:** ενν. υποκ. στο **feramus:** το ρήμα της πρότασης
14. **quod acciderit:** δευτερ. αναφρ. πρόταση, ουσιαστική ως αντικ. στο **feramus.** Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **quod** και εκφέρεται με οριστ. συντ. μελλ. (**acciderit**), για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. **quod:** υποκ. στο **acciderit:** ρήμα της πρότασης.
15. **arbitremur denique corpus virorum fortium magnorumque hominum esse mortale, animi vero motus et virtutis gloriam sempiternam esse:** κύρια πρόταση. **nos:** ενν. υποκ. στο **arbitremur:** το ρήμα της πρότασης, **mortale:** κατηγ. στο **corpus:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **esse:** ειδ. απρμφ. αντικ. στο **arbitremur,** **virorum – hominum:** γεν. κτητ. στο **corpus,** **fortium:** επιθ. προσδ. στο **virorum,** **magnorum:** επιθ. προσδ. στο **hominum,** **animi:** γεν. υποκειμ. στο **motus,** **virtutis:** γεν. κτητ. ή γεν. αντικ., **denique:** επιρρ. προσδ. χρόνου

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να σημειωθούν οι ενεργητικού τύποι των αποθετικών ρημάτων του κειμένου.
2. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύπου του κειμένου.
3. **alios, optimum, praesentes, fortium, mortale**: να κλιθούν στους δύο αριθμούς και στα τρία γένη.
4. **rem, coetu, deorum, virorum, corpus**: να κλιθούν στους δύο αριθμούς.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Στις ακόλουθες περιόδους να μετατραπεί ο ευθύς λόγος σε πλάγιο, με εξάρτηση αρχικά **Plinius monet** και κατόπιν **Plinius monuit**:
 - **id esse optimum putemus, quod est rectissimum,**
 - **speremus quae volumus, sed feramus quod acciderit,**
2. Να δικαιολογηθεί η εκφορά και να προσδιοριστεί η συντακτική θέση των δευτερευουσών προτάσεων του κειμένου.

ΜΑΘΗΜΑ XXIII (23)

ΕΝΑΣ ΥΠΕΡΟΧΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Aegrotabat Caecina Paetus, maritus Arriae, aegrotabat et filius. Filius mortuus est Huic Arria funus ita paravit, **ut ignoraretur a marito**; quin immo **cum illa cubiculum mariti intraverat**, vixere filium simulabat, ac marito persaepe interroganti, **quid ageret puer**, respondebat: «Bene quievit, libenter cibum sumpsit». Deinde, **cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque**, egrediebatur; tum se dolori dabat et paulo post siccis oculis redibat. Scribonianus arma in Illyrico contra Claudium moverat; fuerat Paetus in partibus eius et, occiso Scriboniano, Romam trahebatur. Erat ascensurus navem; Arria milites orabat, **ut simul imponeretur**. Non impetravit; conduxit piscatoriam naviculam ingentemque navem secuta est.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Κακίνας Παίτος, ο σύζυγος της Αρρίας, ήταν άρρωστος, άρρωστος ήταν και ο γιος. Ο γιος πέθανε. Η Αρρία του ετοίμασε την κηδεία έτσι, **ώστε να αγνοείται από τον σύζυγο**· όχι μόνο αυτό αλλά (ακόμη) **κάθε φορά που εκείνη έμπαινε στην κρεβατοκάμαρα του συζύγου**, προσποιούνταν ότι ο γιος ζούσε, και στο σύζυγο που ρωτούσε πολύ συχνά, **τι κάνει το παιδί**, απαντούσε: «Καλά κοιμήθηκε, έφαγε με όρεξη (πρόλυμα πήρε την τροφή)». Έπειτα, **όταν τα δάκρυα της, τα οποία συγκρατούνταν για πολύ χρόνο, νικούσαν και ξεσπούσαν**, έβγαινε έξω· τότε παραδινόταν στη θλίψη και λίγο αργότερα επέστρεφε με τα μάτια στεγνά. Ο Σκριβωνιανός είχε πάρει τα όπλα στην Ιλλυρία εναντίον του Κλαυδίου· ο Παίτος είχε πάει με το μέρος του και, αφού σκοτώθηκε ο Σκριβωνιανός, τον οδηγούσαν σιδεροδέσμιο στη Ρώμη. Επρόκειτο να επιβιβαστεί σε πλοίο· η Αρρία παρακαλούσε τους στρατιώτες, **να επιβιβαστεί μαζί του**. Δεν το πέτυχε· νοίκιασε παραδικο πλοιάριο και ακολούθησε το τεράστιο πλοίο.

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

- ▼ **Aegrotabat**: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. aegroto-aegrotavi-aegrotatum-aegrotare. 1 = **είμαι άρρωστος**
- Caecina**: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Caecina – ae, αρσ. α' = **ο Κακίνας**
- Paetus**: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. * Paetus –i, αρσ. β' = **ο Παίτος**
- maritus**: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. maritus –i, αρσ. β' = **ο σύζυγος**
- Arriae**: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *Arria –ae, θηλ. α' = **η Αρρία**
- aegrotabat**: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. aegroto – aegrotavi – aegrotatum – aegrotare. 1 = **είμαι άρρωστος**
- et**: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**
- filius**: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *filius –ii(i), αρσ. β' = **ο γιος**
- ▼ **Filius**: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *filius –ii(i), αρσ. β' = **ο γιος**

mortuus est: γ' ενικ. οριστ. παθητ. πρκ. του ρ. *morior – mortuus sum – (mortuum)-mori. 3* (αποθετικό) = **πεθαίνω**

Huic: δοτ. ενικ. αρσ. της δεικτικής αντων. hic-haec-hoc = **αυτός, -ή, -ό**

Arria: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Arria –ae, θηλ. α' = **η Αρρία**

funus: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. funus –eris, ουδ. γ' = **η κηδεία**

ta: επίρρημα = **έτσι**

paravit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. paro – paravi – paratum –pareare. 1 = **ετοιμάζω**

ut: συμπερασματικός σύνδεσμος = **ώστε**

ignoraretur: γ' ενικ. υποτ. παρατ. Π.Φ. του ρ. ignoro-ignoravi-ignoratum-ignorare. 1 = **αγνώ**

a (=ab): πρόθεση με αφαιρετική = **από**

marito: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. maritus – i, αρσ. β' = **ο σύζυγος**

quin immo: αντιθετικός σύνδεσμος = **όχι μόνο αυτό αλλά (ακόμη)...**

cum: χρονικός σύνδεσμος – επαναληπτικός cum = **κάθε φορά που...**

illa: ονομ. ενικ. θηλ. της δεικτικής αντωνυμίας ille –illa-illud = **εκείνος –η –ο**

cubiculum: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. cubiculum –i, ουδ. β' = **η κρεβατοκάμαρα**

mariti: γενική ενικ., του ουσιαστ. maritus –i, αρσ. β' = **ο σύζυγος**

intraverat: γ' ενικ. οριστ. υπερσυντ. Ε.Φ. του ρ. intro-intravi-intratum-intrare. 1 = **μπαίνω**

vivere: απρμφ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. vivo-vixi-victum-vivere. 3 = **ζω**

filium: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *filius –ii(i), αρσ. β' = **ο γιος**

simulabat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. simulo-simulavi-simulatum-simulare. 1 =

προσποιούμαι

ac: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

marito: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. maritus –i, αρσ. β' = **ο σύζυγος**

persaepe: επίρρημα = **πολύ συχνά**

interroganti: δοτ. ενικ. αρσ. της μτχ. ενεργ. ενεστ. του ρ. interrogo-interrogavi-interrogatum-interrogare. 1 = **ρωτώ**

quid: αιτιατ. ενικ. ουδ. της ερωτ. ουσιαστικής αντων. quis-quis-quid = **ποιος –α –ο**

ageret: γ' ενικ. υποτακτ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. ago-egi-actum-agere. 3 = **οδηγώ**

puer: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *puer, pueri, αρσ. β' = **το παιδί**

respondebat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. respondeo-respon-di-responsum-respondere. 2 = **απαντώ**

Bene: επίρρημα = **καλά**

quievit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. quiesco-quietum-quietum-quiescere. 3 = **κοιμάμαι**

libenter: επίρρημα = **πρόθυμα**

cibum: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. cibus –i, αρσ. β' = **η τροφή**

sumpsit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. του ρ. sumo-sumpsi-sumptum-sumere. 3 = **παίρνω**

Deinde: επίρρημα = **επειτα**

cum: χρονικός σύνδεσμος, ιστορικός – διηγηματικός = **όταν**

lacrimae: ονομ. πληθ. του ουσιαστ. lacrima –ae, θηλ. α' = **το δάκρυ**

suae: ονομ. πληθ. θηλ. της κτητικής αντωνυμίας suus –a –um = **δικός –ή –ό του**

diu: επίρρημα = **για πολύ χρόνο**

cohibita: ονομ. πληθ. θηλ. της μτχ. παθητ. πρκ. του ρ. cohibeo-cohibitum-cohibere. 2 = **συγκρατώ**

vincerent: γ' πληθ. υποτακτ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. vinco-vici-victum-vincere. 3 = **νικώ**

prorumperent: γ' πληθ. υποτακτ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. prorumpo-prorupi-proruptum-prorumpere. 3 = **ξεσπώ**

que: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

egrediebatur: γ' ενικ. οριστ. παρατατ. Π.Φ. του ρ. *egredior-egressus sum-(egressum)-egredi. 3

(αποθετικό) = **βγαίνω**

tum: επίρρημα = **τότε**

se: αιτιατ. ενικ. θηλ. της προσωπικής αντωνυμίας γ' προσώπου = **(τον εαυτό της)**

dolori: δοτικ. ενικ. του ουσιαστ. dolor-oris, αρσ. γ' = **η θλίψη**

dabat: γ' ενικ. οριστ. παρατατ. Ε.Φ. του ρ. do-dedi-datum-dare. 1 = **δίνω**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

paulo: αφαιρ. ενικ. ουδ. του β' κλ. επιθέτου paulus -a -um = **λίγος**

post: επίρρημα = **έπειτα**

siccis: αφαιρ. πληθ. αρσ. του β' κλ. επιθέτου siccus -a -um = **στεγνός**

oculis: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. oculus -i, αρσ. β' = **το μάτι**

redibat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρ. *redeo-redi(v)i-reditum-redire = **επιστρέφω**

Scribonianus: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Scribonianus -i, αρσ. β' = **ο Σκριβωνιανός**

arma: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. *arma -orum, ουδ. β' = **τα όπλα** (μόνο πληθ.)

in: πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

Illyrico: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *Illyricum -i, ουδ. β' = **η Ιλλυρία**

contra: πρόθεση με αιτιατική = **εναντίον**

Claudium: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Claudius -ii(i), αρσ. β' = **ο Κλαύδιος**

moverat: γ' ενικ. οριστ. υπερσ. Ε.Φ. του ρ. moveo-movi-motum-movere. 2 = **κινώ**

fuerat: γ' ενικ. οριστ. υπερσ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

Paetus: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Paetus -i, αρσ. β' = **ο Παίτιος**

in: πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

partibus: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. *pars -rtis, θηλ. γ' = **το μέρος** (ετερόσημο: στον πληθ. partes, partium = πολιτική παράταξη)

eius: γεν. ενικ. αρσ. της οριστικής αντων. is-ea-Id = **αυτός -ή -ό**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

occiso: αφαιρ. ενικ. αρσ. της μετ. παθ. πρκ. του ρ. occido-occidi-occisum-occidere. 3 = **σκοτώνω**

Scriboniano: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *Scribonianus -i, αρσ. β' = **ο Σκριβωνιανός**

Romam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Roma -ae, θηλ. α' = **η Ρώμη**

trahebatur: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Π.Φ. του ρ. traho-trahi-tractum-trahere. 3 = **τραβώ**

Erat ascensusus: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Ενέργ. Περιφρ. Συζ. του ρ. ascendo-ascendi-ascensum-ascendere. 3 = **ανεβαίνω**

navem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *navis -is, θηλ. γ' = **το πλοίο**

Arria: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Arria -ae, θηλ. α' = **η Αρρία**

milites: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. miles -itis, αρσ. γ' = **ο στρατιώτης**

orabat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. oro-oravi-oratum-orare. 1 = **παρακαλώ**

ut: βουλητικός σύνδεσμος = **να**

simul: επίρρημα = **μαζί**

imponeretur: γ' ενικ. υποτ. παρατ. Π.Φ. του ρ. impono-imposui-impositum-imponere. 3 = **επιβιβάζω**

Non: αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

impetravit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. impetro-impetravi-impetratum-impetrare. 1 = **κατορθώνω**

conduxit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. conduco-conduxi-conductum-conducere. 3 = **νοικιάζω**

piscatoriam: αιτιατ. ενικ. θηλ. του β' κλ. επιθέτου piscatorius -a -um = **ψαράδικος**

naviculam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. navicula -ae, θηλ. α' = **το πλοιάριο**

ingentem: αιτιατ. ενικ. του τριτόκλιτου επιθέτου ingens - ntis = **πελώριος**

que: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

navem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *navis -is, θηλ. γ' = **το πλοίο**

secuta est: γ' ενικ. οριστ. πρκ. του ρ. *sequor-secutus sum-(secutum)-sequi. 3 (αποθετικό) = **ακολουθώ**

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 23

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<p>α' κλίση Caecina, ae (A) Arria, ae (Θ) lacrima, ae (Θ) Roma, ae (Θ) navicula, ae (Θ)</p> <p>β' κλίση Paetus, i (A) maritus, i (A) filius, ii/i (A) oculus, i (A) Claudius, ii/i (A) Scribonianus, i (A) puer, pueri (A) cibus, i (A) arma, orum (O) Illyricum, i (O) cubiculum, i (O)</p> <p>γ' κλίση dolor, oris (A) miles, itis (A) pars, rtis (Θ) navis, is (Θ) funus, eris (O)</p>	<p>β' κλίση paulus, a, um siccus, a, um piscatorius, a, um</p> <p>γ' κλίση ingens, -ntis</p> <p>ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ</p> <p>hic, haec, hoc (δεικτ.) ille, illa, illud (δεικτ.) quis, quis, quid (ερωτ.) suus, a, um (κτητ. γ' πρ.) se (προσ. γ' πρ.) is, ea, id (δεικτ. οριστ.)</p>	<p>Α' συζυγία aegroto, aegrotavi, aegrotatum, aegrotare paro, paravi, paratum, parare ignoro, ignoraci, ignoratum, ignorare intro, intravi, intratum, intrare simulo, simulavi, simulatum, simulare interrogo, interrogavi, interrogatum, interrogare oro, oravi, oratum, orare impetro, impetravi, impetratum, impetrare do, dedi, datum, dare</p> <p>Β' συζυγία respondeo, respondi, responsum, respondere cohibeo, cohibui, cohibere moveo, movi, motum, movere</p> <p>Γ' συζυγία vivo, vixi, victum, vivere ago, egi, actum, agere quiesco, quievi, quietum, quiescere sumo, sumpsi, sumptum, sumere vinco, vici, victum, vincere prorumpo, prorupi, proruptum, prorumpere occido, occidi, occisum, occidere traho, traxi, tractum, trahere ascendo, ascendi, ascensum, ascendere impono, imposui, impositum, imponere conduco, conduxi, conductum, conducere morior, mortuus sum, mori (αποθ.) (15) → μτχ. μέλλ. moriturus egredior, egressus sum, egredi (αποθ.) (15) sequor, secutus sum, sequi (αποθ.)</p> <p>ΑΝΩΜΑΛΑ redeo, i(v)i, itum, redire sum, fui, -, esse</p>

1. **Aegrotabat Caecina Paetus, maritus Arriae:** κύρια πρόταση. **Arriae:** γεν. κτητ. στο **maritus:** παραθ. στο **Caecina Paetus:** υποκ. στο **aegrotabat:** ρήμα της πρότασης.
2. **aegrotabat et filius:** κύρια πρόταση. **filius:** υποκ. στο **aegrotabat:** ρήμα της πρότασης.
3. **Filius mortuus est:** κύρια πρόταση. **filius:** υποκ. στο **mortuus est:** ρήμα της πρότασης.
4. **Huic Arria funus ita paravit:** κύρια πρόταση. **Arria:** υποκ. στο **paravit:** ρήμα της πρότασης, **funus:** αντικ. στο **paravit**, **huic:** δοτ. προσ. χαρ. στο **paravit**, **ita:** επιρρ. προσδ. τρόπου.
5. **ut ignoraretur a marito:** δευτερ. συμπερασματική επιρρηματική πρόταση. Εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο ut (καταφατική) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερεύουσες συμπερασματικές προτάσεις, επειδή στη Λατινική γλώσσα το αποτέλεσμα θεωρείται κάτι υποκειμενικό. Είναι υποτακτική παρατατικού (ignoraretur) γιατί το ρήμα εξάρτησης είναι ιστορικού χρόνου, πρκ. (paravit). Δηλώνει σύγχρονισμό της κύριας με δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων). Στην κύρια πρόταση υπάρχει το επιρρ. ita, funus: ενν. υποκ. στο ignoraretur: ρήμα της πρότασης, a marito: εμπρόθ. προσδ. ποιητ. αιτίου στο ignoraretur.
6. **cum illa cubiculum mariti intraverat:** δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον επαναληπτικό σύνδεσμο cum και εκφέρεται με οριστική υπερσυντέλικου (intraverat) και δηλώνει αόριστη επανάληψη στο παρελθόν. **illa:** υποκ. στο **intraverat:** ρήμα της πρότασης, **filium:** υποκ. στο intraverat, **mariti:** γεν. κτητ. στο **cubiculum:** αντικ. στο intraverat.
7. **quin immo vivere filium simulabat:** κύρια πρόταση. **Arria:** ενν. υποκ. στο **simulabat:** ρήμα της πρότασης, **filium:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **vivere:** ειδ. παρμφ. αντικ. στο simulabat.
8. **ac marito persaepe interroganti respondebat:** κύρια πρόταση. **Arria:** ενν. υποκ. στο **respondebat:** ρήμα της πρότασης, **marito:** έμμ. αντικ. στο respondebat και υποκ. στο **interroganti:** επιθ. μτχ. συνημ., **persaepe:** επιρρ. προσδ. ποσού.
9. **quid ageret puer:** δευτερ. πλάγια ερωτηματική πρόταση μερική άγνοιας ως αντικ. στη μτχ. **interroganti.** Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quid και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτ. πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, γιατί η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενό της. Εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού (ageret), γιατί εξαρτάται άμεσα από τη μτχ. interroganti και έμμεσα από το ρήμα respondebat, που είναι ιστορικού χρόνου (πρτ.). Δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. **puer:** υποκ. στο **ageret:** ρήμα της πρότασης.
10. **Bene quievit:** κύρια πρόταση. **puer:** υποκ. στο **quievit:** ρήμα της πρότασης, **bene:** επιρρ. προσδ. τρόπου.
11. **libenter cibum sumpsit:** κύρια πρόταση. **puer:** υποκ. στο **sumpsit:** ρήμα της πρότασης, **cibum:** αντικ., **libenter:** επιρρ. προσδ. τρόπου
12. **cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent:** δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό – διηγηματικό cum και εκφέρεται με υποτακτική για να δηλώσει σχέση αιτίας – αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και στην κύρια. Εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού (vincerent), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου, πρτ. (egrediebatur). Δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. **cohibitae:** επιθ. μτχ. συνημ. στο **lacrimae:** υποκ. στο **vincerent:** ρήμα της πρότασης, **suae:** επιθ. προσδ. στο lacrimae, **diu:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
13. **prorumperentque:** δευτερ. χρονική πρόταση που συνδέεται με την προηγούμενη παρατακτικά. Εισάγεται με τον ιστορικό – διηγηματικό cum (ενν.) και εκφέρεται με υποτακτική για να δηλώσει σχέσης αιτίας – αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και την κύρια. Εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού prorumperent, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου, πρτ. (egrediebatur). Δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. **lacrimae:** ενν. υποκ. στο **prorumperent:** ρήμα της πρότασης.
14. **Deinde egrediebatur:** κύρια πρόταση. **Arria:** ενν. υποκ. στο **egrediebatur:** ρήμα της πρότασης, **deinde:** επιρρ. προσδ. χρόνου.

15. **tum se dolori dabat**: κύρια πρόταση. **Arria**: ενν. υποκ. στο **dabat**: ρήμα της πρότασης, **se**: αντικ. στο **dabat** (άμεση αυτοπάθεια), **dolori**: έμμ. αντικ. στο **dabat**.
16. **et paulo post siccis oculis redibat**: κύρια πρόταση. **Arria**: ενν. υποκ. στο **redibat**: ρήμα της πρότασης, **siccis**: κατηγ. προσδ. στο **oculis**: αφ. οργ. τρόπου, **paulo**: αφ. μέτρ. ή διαφ. από το **post**: επιρρ. προσδ. χρόνου.
17. **Scribonianus arma in Illyrico contra Claudium moverat**: κύρια πρόταση. **Scribonianus**: υποκ. στο **moverat**: ρήμα της πρότασης, **arma**: αντικ. στο **moverat**, **in Illyrico**: εμπρόθ. προσδ. στάσης σε τόπο, **contra Claudium**: εμπρόθ. προσδ. εχθρ. διάθεσης.
18. **fuerat Paetus in partibus eius**: κύρια πρόταση. **Paetus**: υποκ. στο **fuerat**: ρήμα της πρότασης, **in partibus**: εμπρόθ. προσδ. εντοπισμού σε κατάσταση, **eius**: γεν. κτητ. στο **partibus**.
19. **et, occiso Scriboniano, Romam trahebatur**: κύρια πρόταση. **Paetus**: ενν. υποκ. στο **trahebatur**: ρήμα της πρότασης, **Romam**: απρόθ. αιτ. κίνησης σε τόπο, **Scriboniano**: υποκ. στο **occiso**: αφ. απόλυτη χρον. μετχ. (κανονική).
20. **Erat ascensus navem**: κύρια πρόταση. **Paetus**: ενν. υποκ. στο **erat ascensus**: ρήμα της πρότασης, **navem**: αντικ. στο **erat ascensus**.
21. **Arria milites orabat**: κύρια πρόταση. **Arria**: υποκ. στο **orabat**: ρήμα της πρότασης, **milites**: άμ. αντικ. στο **orabat**.
22. **ut simul imponeretur**: δευτερ. βουλευτική πρόταση, ως έμμεσο οντικ. στο **orabat**. Εισάγεται με το βουλευτικό σύνδεσμο **ut** (καταφατική) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερεύουσες βουλευτικές προτάσεις, επειδή το περιεχόμενό τους είναι επιθυμητό. Είναι υποτακτική παρατατικού (**imponeretur**), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**orabat**: πρτ) και αναφέρεται στο παρελθόν. Δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων). **Arria**: ενν. υποκ. στο **imponeretur**: ρήμα της πρότασης, **simul**: επιρρ. προσδ. τρόπου.
23. **Non impetravit**: κύρια πρόταση. **Arria**: ενν. υποκ. στο **non impetravit**: ρήμα της πρότασης
24. **conduxit piscatoriam naviculam**: κύρια πρόταση. **Arria** ενν. υποκ. στο **conduxit**: ρήμα της πρότασης, **piscatoriam**: επιθ. προσδ. στο **naviculam**: αντικ. στο **conduxit**.
25. **ingentemque navem secuta est**: κύρια πρόταση. **Arria**: ενν. υποκ. στο **secuta est**: ρήμα της πρότασης, **ingentem**: επιθ. προσδ. στο **navem**: αντικ. στο **secuta est**.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύποι του κειμένου.
2. Να σχηματιστούν οι ενεργητικοί τύπου των αποθετικών ρημάτων του κειμένου.
3. **ageret, dabat, moverat**: να κλιθούν οι προστακτικές όλων των χρόνων.
4. Να σχηματιστούν τα απαρέμφατα, οι μετοχές, τα γερούνδια και τα γερουνδιακά των ρημάτων ή συζυγίας.
5. **filius partibus Claudium, navem, quid, ingentem**: να κλιθούν στους δύο αριθμούς (τα επίθετα και οι αντωνυμίες και στα τρία γένη).
6. **mortuus est, egradiebatur, trahebatur**: να αντικατασταθούν χρονικά στο β' ενικό και β' πληθυντικό οριστικής και υποτακτικής.
7. **suae**: να κλιθεί η αντωνυμία στο α' πρόσωπο για ένα και για πολλούς κτήτορες.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Να μετατραπούν οι ακόλουθες υπογραμμισμένες προτάσεις σε μετοχικές φράσεις:
 - **Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebatur**
 - **conduxit piscatoriam naviculam ingentemque navem secuta est**
 - **Bene quievit, libenter cibum sumpsit**
2. Στις ακόλουθες περιόδους να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ:
 - **...quid ageret puer**
 - **Arria milites orabat ut simul imponeretur.**
3. Στις ακόλουθες περιόδους να μετατραπεί ο ευθύς λόγος σε πλάγιο, με εξάρτηση αρχικά **Plinius scribit** και κατόπιν **Plinius scripsit**:
 - **Aegrotabat Caecina Paetus, maritus Arriae, aegrotabat et filius.**
 - **Filius mortuus est**
 - **Huic Arria funus ita paravit, ut ignoraretur a marito**
 - **Arria milites orabat, ut simul imponeretur**
4. Να δικαιολογηθεί η εκφορά των δευτερευουσών προτάσεων με βάση την ακολουθία των χρόνων.

ΜΑΘΗΜΑ XXIV (24)

ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΕΝΟΣ ΨΕΥΤΗ

Cum P. Cornelius Nasica ad Ennium poetam venisset eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse, Nasica sensit illam domini iussu id dixisse et illum intus esse. Accipe nunc **quid postea Nasica fecerit. Paucis post diebus cum Ennius ad Nasicam venisset eum a ianua quaereret**, exclamavit Nasica se domi non esse, **etsi domi erat**. Tum Ennius indignatus **quod Nasica tam aperte mentiebatur**: «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?» Visne scire **quid Nasica responderit?** «Homo es impudens. Ego **cum te quaererem**, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?»

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Πόπλιος Κορνήλιος Νασικός ήρθε στον Έννιο τον ποιητή και η υπηρέτρια είπε σε αυτόν που ζητούσε τον Έννιο από την πόρτα ότι αυτός δεν ήταν στο σπίτι, ο Νασικός κατάλαβε πως εκείνη είχε πει αυτό με διαταγή του κυρίου της και πως εκείνος ήταν μέσα. Μάθε τώρα τι έκανε αργότερα ο Νασικός. Λίγες μέρες αργότερα, όταν ο Έννιος ήρθε στο Νασικά και τον ζητούσε από την πόρτα, ο Νασικός αναφώνησε πως δεν ήταν στο σπίτι, αν και ήταν στο σπίτι. Τότε ο Έννιος επειδή αγανάκτησε, γιατί ο Νασικός έλεγε ψέματα τόσο φανερά: «Τι (λες);» είπε «Εγώ δεν γνωρίζω τη φωνή σου;» Μήπως θέλεις να μάθεις τι απάντησε ο Νασικός; «Είσαι αναιδής άνθρωπος. Εγώ, όταν σε ζητούσα, πίστευα την υπηρέτριά σου ότι δεν ήσουν στο σπίτι εσύ δεν πιστεύεις εμένα τον ίδιο;»

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Cum: χρονικός σύνδεσμος, ιστορικός – διηγηματικός = **όταν, αφού**
Cornelius: ονομαστ. ενικ. του ουσιαστ. *Cornelius –ii(i), αρσ. β' = **ο Κορνήλιος**
Nasica: ονομαστ. ενικ. του ουσιαστ. *Nasica –ae, αρσ. α' = **ο Νασικός**
ad: πρόθεση με αιτιατική = **σε**
Ennium: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Ennius – ii(i), αρσ. β' = **ο Έννιος**
poetam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. poeta – ae, αρσ. α' = **ο ποιητής**
venisset: γ' ενικ. υποτ. υπερσ. του ρ. venio-veni-ventum-venire. 4 = **έρχομαι**
ei: δοτική ενκ. αρσ. της δεκτικής αντων. is- ea-id = **αυτός –ή –ό**
que: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**
ab: πρόθεση με αφαιρετική = **από**
ostio: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. ostium –ii(i), ουδ. β' = **η πόρτα**
quaerenti: δοτ. ενικ. αρσ. της μτχ. ενεργ. ενεστ. του ρ. quaero-quaesivi-quaesitum-ere. 3 = **ζητώ**
Ennium: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Ennius –ii(i), αρσ. β' = **ο Έννιος**
ancilla: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. ancilla –ae, θηλ. α' = **η υπηρέτρια**
dixisset: γ' ενικ. υποτ. υπερσ. Ε.Φ. του ρ. *dico-dixi-dictum-dicere. 3 = **λέγω**
 (Προστ. Ενεστ. β' εν.: **dic**)

eum: αιτιατ. ενικ. αρσ. της οριστικής αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

domi: επίρρημα = **στο σπίτι**

non: αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

esse: απρμφ. ενεστώτα του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

Nasica: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Nasica -ae, αρσ. α' = **ο Νασικός**

sensit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. sentio-sensi-sensum-sentire. 4 = **καταλαβαίνω**

illam: αιτιατ. ενικ. θηλ. της δεικτ. αντων. ille-illa-illud = **εκείνος -η -ο**

domini: γεν. ενικ. του ουσιαστ. dominus -i, αρσ. β' = **ο κύριος, το αφεντικό**

iussu: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. iussus - us, αρσ. γ' = **η διαταγή**

id: αιτιατ. ενικ. ουδ. της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

dixisse: απρφ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. *dico-dixi-dictum-dicere. 3 = **λέγω**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

illum: αιτιατ. ενικ. αρσ. της δεικτ. αντων. . ille-illa-illud = **εκείνος -η -ο**

intus: επίρρημα = **μέσα**

esse: απρμφ. ενεστώτα του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

Accipe: β' ενικ. προστακτ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. accipio-accepi-acceptum-accepere. 3* = **μαθαίνω**

nunc: επίρρημα = **τόρα**

quid: αιτιατ. ενικ. ουδ. της ουσιαστ. ερωτηματικής αντων. quis-quis-quid = **ποιος -α -ο**

postea: επίρρημα = **έπειτα**

Nasica: ονομαστ. ενικ. του ουσιαστ. *Nasica -ae, αρσ. α' = **ο Νασικός**

fecerit: γ' ενικ. υποτακτ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. facio-feci-factum-facere. 3* = **κάνω**

Paucis: αφαιρ. πληθ. αρσ. του β' κλ. επιθέτου paucus -a -um = **λίγος -η -ο**

post: επίρρημα = **έπειτα, αργότερα**

diebus: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. dies -ei, αρσ. ε' = **η ημέρα**

cum: χρονικός σύνδεσμος / ιστορικός - διηγηματικός = **όταν, αφού**

Ennius: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Ennius -ii(i), αρσ. β' = **ο Έννιος**

ad: πρόθεση με αιτιατική = **σε**

Nasicam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Nasica -ae, αρσ. α' = **ο Νασικός**

veniss: γ' ενικ. υποτ. υπερσ. του ρ. venio-veni-ventum-venire. 4 = **έρχομαι**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

eum: αιτιατ. ενικ. αρσ. της οριστικής αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

a: πρόθεση με αφαιρετική = **από**

ianua: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. ianua -ae, θηλ. α' = **η πόρτα**

quaereret: γ' ενικ. υποτακτ. παρσ. Ε.Φ. του ρ. quaero-quaesivi-qaesitum-quaerere. 3 = **ζητώ**

exclamavit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. exclamo-exclamavi-exclamatum-exclamare. 1 = **αναφωνώ**

Nasica: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Nasica -ae, αρσ. α' = **ο Νασικός**

se: αιτιατ. ενικ. αρσ. της προσωπ. αντωνυμίας γ' προσώπου = **(αυτός)**

domi: επίρρημα = **στο σπίτι**

non: αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

esse: απρφ. ενεστώτα του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

etsi: εναντιωματικός σύνδεσμος = **αν και**

domi: επίρρημα = **στο σπίτι**

erat: γ' ενικ. παρσ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

Tum: επίρρημα = **τότε**

Ennius: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Ennius -ii(i), αρσ. β' = **ο Έννιος**

indignatus: ονομ. ενικ. αρσ. της μτχ. παθητ. πρκ. του ρ. *indignor-indignatus sum-(indignatum) - indignari. 1 (αποθετικό) = **αγανακτώ**

quod: αιτιολογικός σύνδεσμος = **επειδή, γιατί**

Nasica: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Nasica –ae, αρσ. α' = **ο Νασικάς**

tam: επίρρημα = **τόσο**

aperte: επίρρημα = **φανερά**

mentiebatur: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρ. *mentior-mentitus sum-(mentitum)-mentiti. 4 (αποθετικό) = **λέω ψέματα**

inquit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. του ελλειπτικού ρήματος *inquam = **λέω**

ή

Quid: ονομ. ενικ. ουδ. της ουσιαστ. ερωτημ. αντων. quis-quis-quid = **ποιος –α –ο**

▼

Ego: ονομ. ενικ. της προσωπικής αντων. α' προσώπου ego = **εγώ**

non: αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

cognosco: α' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. cognosco-cognovi-cognitum-cognoscere. 3 = **γνωρίζω**

vocem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. vox, vocis, θηλ. γ' = **η φωνή**

tuam: αιτιατ. ενικ. θηλ. της κτητικής αντων. tuus –a –um = **δικός –ή –ό σου**

▼

Vis: β' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρ. * volo-volui-velle = **θέλω**

ne: εγκλιτικό ερωτηματικό μόριο = **μήπως**

scire: απρφ. ενεστ. του ρ. scio-scivi-scitum-scire. 4 = **γνωρίζω, μαθαίνω**

quid: **αιτιατ. ενικ. ουδ. της ουσιαστ. ερωτημ. αντων. quis-quis-quid = ποιος –α –ο**

responderit: γ' ενικ. υποτ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. respondeo-respondi-responsum- respondere. 2 = **απαντώ**

▼

Homo: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. homo –inis, αρσ. γ' = **ο άνθρωπος**

es: β' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

impudens: ονομ. ενικ. αρσ. του επιθέτου γ' κλ. impudens –ntis = **αναίδης**

▼

Ego: ονομ. ενικ. της προσωπικής αντων. α' προσώπου ego = **εγώ**

cum: χρονικός σύνδεσμος / ιστορικός – διηγηματικός = **όταν**

te: αιτιατ. ενικ. αρσ. της προσωπ. αντων. β' προσώπου tu = **εσύ**

quaererem: α' ενικ. υποτ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. quaero-quaesivi-quaesitum-quaerere. 3 = **ζητώ**

ancillae: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. ancilla –ae, θηλ. α' = **η υπηρέτρια**

tuae: δοτ. ενικ. θηλ. της κτητικής αντωνυμίας tuus –a –um = **δικός –ή –ό σου**

credidi: α' ενικ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. credo-crediditum-credere. 3 = **πιστεύω**

te: αιτιατ. ενικ. αρσ. της προσωπ. αντων. β' προσώπου tu = **εσύ**

domi: επίρρημα = **στο σπίτι**

non: αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

esse: απρφ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

▼

tu: ονομ. ενικ. της προσωπ. αντων. β' προσώπου tu = **εσύ**

mihi: δοτ. ενικ. της προσωπικής αντων. α' προσώπου ego = **εγώ**

ipsi: δοτ. ενικ. αρσ. της οριστικής αντων. ipse-ipsa-ipsum = **ίδιος –α –ο**

non: αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

credis: β' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. credo-credidi-crediditum-credere. 3 = **πιστεύω**

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ: **Nemesis**
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 24

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>α' κλίση</u> Nasica, ae (A) poeta, ae (Θ) ancilla, ae (Θ) ianua, ae (Θ)	<u>β' κλίση</u> paucus, a, um <u>γ' κλίση</u> impudens, -ntis	<u>Α' συζυγία</u> exclamo, exclamavi, exclamatum, exclamare indignor, indignatus sum, indignari (αποθ.) <u>Β' συζυγία</u> respondeo, respondi, responsum, respondere
<u>β' κλίση</u> Cornelius, ii/i (A) Ennius, ii/i (A) dominus, i (A) ostium, ii/i (O)	ANΤΩΝΥΜΙΕΣ is, ea, id (δεικτ. οριστ.) ille, illa, illud (δεικτ.) quis, quis, quid (ερωτ.) se (προσ. γ' πρ.) ego (προσ. α' πρ.) tuus, a, um (κτητ. β' πρ.) tu (προσ. β' πρ.) ipse, ipsa, ipsum (δεικτ. οριστ.)	<u>Γ' συζυγία</u> quaero, quaesivi, quaesitum, quaerere dico, dixi, dictum, dicere <u>accipio</u> , accepi, acceptum, accipere (15) <u>facio</u> , feci, factum, facere (15) cognosco, cognovi, cognitum, cognoscere credo, credidi, creditum, credere <u>ΑΝΩΜΑΛΑ</u> volo, volui, -, velle inquam (ελλειπτικό) sum, fui, -, esse
<u>γ' κλίση</u> homo, inis (A) vox, vocis (Θ)		
<u>δ' κλίση</u> iussus, us (A)		
<u>ε' κλίση</u> dies, ei (A)		

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 24

1. **Cum P. Cornelius Nasica ad Ennium poetam venisset:** δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με το ιστορικό – διηγηματικό **cum** και εκφέρεται με υποτακτική για να δηλώσει σχέση αιτίας – αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και στην κύρια. Είναι υποτακτική υπερσυντέλικου (**venisset**), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**sensit**: πρκ.) Δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. **P. Cornelius Nasica**: υποκ. στο **venisset**: ρήμα της πρότασης, **ad Ennium**: εμπροθ. προσδ. κατεύθ. σε πρόσωπο, **poetam**: παράθεση στο Ennium.
2. **eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse:** δευτερ. χρονική πρόταση που συνδέεται με την προηγούμενη παρατακτικά. Εισάγεται με τον ιστορικό διηγηματικό **cum** (ενν.) και εκφέρεται με υποτακτική για να δηλώσει σχέση αιτίας – αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και στην κύρια. Είναι υποτακτική υπερσυντέλικου (**dixisset**), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**sensit**: πρκ.) Δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. **ancilla**: υποκ στο **dixisset**: ρήμα της πρότασης, **eum**: υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **non esse**: ειδ. απρμφ. άμ. αντικ. στο **dixisset** και υποκ. στο **quaerenti**: επιθ. μτχ. συνημμ., **Ennium**: αντικ. στο **quaerenti**, **ab ostio**: εμπροθ. προσδ. τόπου, **domi**: επιπρ. προσδ. στάσης σε τόπο.
3. **Nasica sensit illam domini iussu id dixisse et illum intus esse:** κύρια πρόταση. **Nasica**: υποκ. στο **sensit**: ρήμα της πρότασης, **illam- illum**: (ετεροπροσωπία) υποκ. αντίστοιχα στα **dixisse – esse**: ειδ. απρμφ. αντικ. στο **sensit**, **id**: αντικ. στο **dixisse**, **domini**: γεν. υποκ. στο **iussu**: αφ. εσωτ. αιτίου, **intus**: επιπρ. προσδ. τόπου.

4. **Accipe nunc:** κύρια πρόταση. **tu:** ενν. υποκ. στο **accipe:** ρήμα της πρότασης, **nunc:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
5. **quid postea Nasica fecerit:** δευτερ. πλάγια ερωτηματική πρόταση (μερικής άγνοιας) ως αντικ. στο **accipe.** Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία **quis** και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτ. πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, γιατί η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Είναι υποτακτική παρακειμένου **fecerit,** γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (**accipe:** ενεστ.). Δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. **Nasica:** υποκ. στο **fecerit:** ρήμα της πρότασης, **quid:** αντικ. στο **fecerit,** **postea:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
6. **Paucis post diebus cum Ennius ad Nasicam venisset:** δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό – διηγηματικό **cum** και εκφέρεται με υποτακτική, για να δηλώσει σχέση αιτίας – αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και την κύρια. Είναι υποτακτική υπερσυντέλικου (**venisset,** γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**exclamavit:** πρκ). Δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. **Ennius:** υποκ. στο **venisset:** ρήμα της πρότασης, **ad Nasicam:** εμπρόθ. προσδ. κατεύθ. σε πρόσωπο, **paucis:** επιθ. προσδ. στο **diebus:** αφ. μέτρου ή διαφοράς από το **post:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
7. **et eum a ianua quaereret:** δευτερ. χρονική πρόταση που συνδέεται με την προηγούμενη παρατακτικά. Εισάγεται με τον ιστορικό – διηγηματικό **cum** και εκφέρεται με υποτακτική, για να δηλώσει σχέση αιτίας – αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και την κύρια. Είναι υποτακτική υπερσυντέλικου (**venisset,** γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**exclamavit:** πρκ). Δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. **Ennius:** υποκ. στο **quaereret:** ρήμα της πρότασης, **eum:** αντικ. στο **quaereret,** **a ianua:** εμπρόθ. προσδ. τόπου.
8. **exclamavit Nasica se domi non esse:** κύρια πρόταση. **Nasica:** υποκ. στο **exclamavit:** ρήμα της πρότασης, **se:** (ταυτοπροσωπία – λατινισμός): υποκ. στο **non esse:** ειδ. απρμφ. αντικ. στο **exclamavit,** **domi:** επιρρ. προσδ. στάσης σε τόπο.
9. **etsi domi erat:** δευτερ. εναντιωματική πρόταση. Εισάγεται με τον εναντιωματικό σύνδεσμο **etsi** και εκφέρεται με οριστική, όπως όλες οι δευτ. εναντιωματικές προτάσεις που εισάγονται με τον **etsi.** Είναι οριστική παρατακτικού και δηλώνει μια πραγματική κατάσταση παρά την οποία ισχύει το περιεχόμενο της κύριας. **Nasica:** ενν. υποκ. στο **erat:** ρήμα της πρότασης, **domi:** επιρρ. προσδ. στάσης σε τόπο.
10. **Tum Ennius indignatus inquit:** κύρια πρόταση. **indignatus:** αιτιολ. μτχ. συνημμ. στο **Ennius:** υποκ. στο **inquit:** ρήμα της πρότασης, **tum:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
11. **quod Nasica tam aperte mentiebatur:** δευτερ. αιτιολογική ουσιαστική πρόταση ως αντικείμενο στη μτχ. **indignatus.** Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **quod** και εκφέρεται με οριστική (**mentiebatur:** πρτ.) για να δηλώσει αντικειμενική αιτιολογία. **Nasica:** υποκ. στο **mentiebatur:** ρήμα της πρότασης, **tam:** επιρρ. προσδ. ποσού, **aperte:** επιρρ. προσδ. τρόπου.
12. «**Quid?**»: κύρια ελλειπτική πρόταση, ευθεία ερώτηση (μερικής άγνοιας). **tu:** ενν. υποκ. στο **dicis** (ενν.): ρήμα της πρότασης, **quid:** αντικ. στο **dicis.**
13. «**Ego non cognosco vocem tuam?**»: κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση (ολικής άγνοιας). **Ego:** υποκ. στο **non cognosco:** ρήμα της πρότασης, **tuam:** επιθ. προσδ. στο **vocem:** αντικ. στο **non cognosco.**
14. **Visne scire?:** κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση (ολικής άγνοιας). **tu:** ενν. υποκ. στο **vis:** ρήμα της πρότασης, και στο **scire** (ταυτοπροσωπία): τελ. απρμφ. αντικ. στο **vis.**
15. **quid Nasica responderit?:** δευτερ. πλάγια ερωτηματική πρόταση (μερικής άγνοιας) ως αντικ. στο απρμφ. **scire.** Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία **quid** και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτ. πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, επειδή η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Είναι υποτακτική παρακειμένου, γιατί το ρήμα εξάρτησης είναι αρκτικού χρόνου (άμεση εξάρτηση: **scire,** έμμεση εξάρτηση: **vis:** ενεστώτας). **Nasica:** υποκ. στο **responderit:** ρήμα της πρότασης, **quid:** αντικ. στο **responderit.**
16. **Homo es impudens:** κύρια πρόταση. **impudens:** επιθ. προσδ. στο **homo:** κατηγ. στο **tu:**

- ενν. υποκ. στο **es**: ρήμα της πρότασης.
17. **Ego ancillae tuae credidi te domi non esse**: κύρια πρόταση. **Ego**: υποκ. στο απρμφ. άμ. αντικ. στο **credidi**, **tuae**: επιθ. προσδ. στο **ancillae**: εμμ. αντικ. στο **credidi**, **domi**: επιθ. προσδ. στάσης σε τόπο.
18. **cum te quaererem**: δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό – διηγηματικό **cum** και εκφέρεται με υποτακτική, για να δηλώσει σχέση αιτίας – αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και την κύρια. Είναι υποτακτική υπερσυντέλικου (**quaererem**), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**credidi**: πρκ). Δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. **Ego**: ενν. υποκ. στο **quaererem**: ρήμα της πρότασης, **te**: αντικ. στο **quaererem**.
19. **<tu mihi ipsi non credis?>**: κύρια πρόταση, ευθεία ερώτηση (ολικής άγνοιας). **tu**: υποκ. στο **non credis**: ρήμα της πρότασης, **ipsi**: επιθ. προσδ. στο **mihi**: αντικ. στο **non credis**.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύποι του κειμένου.
2. Να σχηματιστούν οι ενεργητικοί τύποι των αποθετικών ρημάτων του κειμένου.
3. α) Να σχηματιστούν τα παραθετικά των επιθέτων του κειμένου (και στο επίρρημά τους).
β) Να κλιθεί ο συγκριτικός του επιθέτου **impudens**.
4. α) **dixisse, fecerit**: να κλιθούν οι προστακτικές Ενεστώτα και Μέλλοντα στις δύο φωνές.
β) **venisset, accipe**: να κλιθεί η προστακτική Ενεστώτα.
5. **vis**: να αντικατασταθεί χρονικά και εγκλιτικά στο γ' ενικό και β' πληθυντικό σε οριστική και υποτακτική.
6. **quid, diebus, vocem, impudens**: να κλιθούν στους δύο αριθμούς (τα επίθετα και οι αντωνυμίες και στα τρία γένη).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. **Paucis post diebus**: να επαναδιατυπωθεί η φράση με εμπρόθετο προσδιορισμό.
2. **Accipe**: να εκφραστεί απαγόρευση με δύο τρόπους.
3. Να μετατραπούν οι ακόλουθες υπογραμμισμένες προτάσεις σε μετοχικές φράσεις:
 - Paucis post diebus cum Ennius ... eum a ianua quaereret, exclamavit Nasica se domi non esse
 - Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse
4. Στις ακόλουθες προτάσεις να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ:
 - Accipe nunc quid postea Nasica fecerit
 - exclamavit Nasica se domi non esse
5. Στις ακόλουθες περιόδους να μετατραπεί ο ευθύς λόγος σε πλάγιο, με εξάρτησης της πρώτης από **Ennius interrogat & interrogavit**, της δεύτερης από **Nasica rogat & rogaverat** και της τρίτης από **scriptor incitat te & scriptor incitavit te**:
 - Ego non cognosco vocem tuam?
 - tu mihi ipsi non credis?
 - Accipe nunc quid postea Nasica fecerit

ΜΑΘΗΜΑ XXV (25)

ΠΩΣ ΕΝΑ ΣΥΚΟ ΣΤΑΘΗΚΕ ΑΦΟΡΜΗ ΝΑ
ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΕΙ Η ΚΑΡΧΗΔΟΝΑ

Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «**quando hanc ficum decerptam esse putetis ex arbore**». **Cum omnes recentem esse dixissent**, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitote decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habemus hostem! Itaque cavete periculum, tutamini patriam. Oribus urbis nolite confidere. Fiduciam, **quae nimia vobis est**, deponite. Neminem credideritis patriae consulturum esse, **nisi vos ipsi patriae consulueritis**. Mementote rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse!» Statimque sumptum est Punicum bellum tertium, **quo Carthago deleta est**.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Κάποια μέρα ο Κάτωνας έφερε στο Βουλευτήριο ένα πρόωμο σύκο από την Καρχηδόνα και δείχνοντάς το στους Συγκλητικούς: «Σας ρωτώ» είπε, **«πότε νομίζεται ότι κόπηκε αυτό το σύκο από το δέντρο»**. Όταν όλοι απάντησαν ότι ήταν φρέσκο, είπε: «Κι όμως να ξέρετε ότι κόπηκε στην Καρχηδόνα πριν από τρεις ημέρες. Τόσο κοντά στα τείχη έχουμε τον εχθρό! Να προσέχετε λοιπόν τον κίνδυνο, να προστατεύετε την πατρίδα. Να μην έχετε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις της πόλης. Να αποβάλετε την αυτοπεποίθηση, **η οποία είναι σε σας υπερβολική**. Να μην πιστέψετε ότι κανείς θα φροντίσει για την πατρίδα, **εάν εσείς οι ίδιοι δεν φροντίσετε για την πατρίδα**. Να θυμάστε πως κάποτε η πολιτεία βρέθηκε στον ύψιστο κίνδυνο!» Και αμέσως άρχισε ο τρίτος Καρχηδονιακός πόλεμος, **κατά τη διάρκεια του οποίου καταστράφηκε η Καρχηδόνα**.

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Cato: ονομ. ενικ. του ουσιαστικού Cato—onis, αρσ. γ' = **ο Κάτωνας**
attulit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. *affero-attuli-allatum-fferre. 3 = **φέρνω**
quodam: αφαιρ. ενικ. αρσ. της άορ. επιθ. αντων. quidam-quaedam-quoddam = **κάποιος –α –ο**
die: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. dies –ei, αρσ. ε' = **ημέρα**
in: πρόθεση με αφαιρετ. (στάση σε τόπο), πρόθεση με αιτιατική (κίνηση σε τόπο) = **σε**
curiam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. curia –ae, θηλ. α' = **το βουλευτήριο**
ficum: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *ficus –us + i, θηλ. β' + δ' (ετερόκλιτο) = **το σύκο**
praecocem: αιτιατ. ενικ. θηλ. του επιθέτου γ' κλ. praecox, praecocis = **πρόωμος**
ex: πρόθεση αφαιρετική = **από**
Carthagine: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. Carthago –inis, θηλ. γ' = **η Καρχηδόνα**
ostendens: ονομ. ενικ. αρσ. της μτχ. ενεργητικού ενεστώτα του ρ. ostendo-ostendi-ostensum & ostentum-ostendere. 3 = **δείχνω**
que: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**
patribus: δοτ. πληθ. του ουσιαστ. *pater –tris, αρσ. γ' = **ο πατέρας** (ετερόσημο: στον πληθ. patres –trum = οι Συγκλητικοί)

inquit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. του ελλειπτικού ρήματος *inquam = **λέω**

Interrogo: α' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. Interrogo-interrogavi-interrogatum- interrogare. 1 = **ρωτώ**

vos: αιτιατ. πληθ. της προσωπ. αντων. β' προσώπου tu = **εσύ**

quando: ερωτ. χρονικό επίρρημα = **πότε**

hanc: αιτιατ. ενικ. θηλ. της δεικτ. αντων. hic-haec-hoc = **αυτός -ή -ό**

ficum: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *ficus -us + -i, θηλ. β' + δ' (ετερόκλιτο) = **το σύκο**

decertam esse: απρφ. πρκ. Π.Φ. του ρ. decerpo-decerpsi-decerptum-decerptere. 3 = **κόβω**

putetis: β' πληθ. υποτ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. puto-putavi-putatum-putare. 1 = **θεωρώ, νομίζω**

ex: πρόθεση με αφαιρετική = **από**

arbore: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. arbor -oris, θηλ. γ' = **το δέντρο**

Cum: χρονικός σύνδεσμος / ιστορικός - διηγηματικός = **όταν, αφού**

omnes: ονομ. πληθ. αρσ. του επιθέτου γ' κλ. Omnis -is -e = **όλος**

recentem: αιτιατ. ενικ. θηλ. του επιθέτου γ' κλ. recens -ntis = **φρέσκος**

esse: απρφ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

dixissent: γ' πληθ. υποτ. υπερχ. του ρ. *dico-dixi-dictum-dicere. 3 = **λέγω**

Atqui: αντιθετικός σύνδεσμος = **κι όμως**

ante: πρόθεση με αιτιατική = **πριν**

tertium: αιτιατ. ενικ. αρσ. του τακτικού αριθμητικού β' κλ. tertium -a -um = **τρίτος -η -ο**

diem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. dies -ei, αρσ. ε' = **η ημέρα**

scitote: β' πληθ. προστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. scio-sci(v)i-scitum-scire. 4* = **γνωρίζω, μαθαίνω**,
(Προστ. Ενεστ.: scito -scitote)

decertam esse: απρφ. πρκ. Π.Φ. του ρ. decerpo-decerpsi-decerptum-decerptere. 3 = **κόβω**

Carthagine: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. Carthago -inis, θηλ. γ' = **η Καρχιδόνα**

Tam: επίρρημα = **τόσο**

prope: επίρρημα = **κοντά**

a: πρόθεση με αφαιρετική = **από**

muris: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. *murus -i, αρσ. β' = **ο τοίχος, το τείχος**
(ετερόσημο: στον πληθ. muri -orum = τα τείχη)

habemus: α' πληθ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. habeo-habui-habitu(m)-habere. 2 = **έχω**

hostem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *hostis -is, αρσ. γ' = **ο εχθρός**

Itaque: συμπερασματικός σύνδεσμος = **επομένως, λοιπόν**

cavete: β' πληθ. προστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρημ. caveo-cavi-cautum-cavere. 2 = **προσέχω**

periculum: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. periculum -i, ουδ. β' = **ο κίνδυνος**

tutamini: β' πληθ. προστ. ενεστ. του ρ. *tutor-tutatus sum-(tutatum)-tutari. 1 (αποθετικό) = **προστατεύω**

patriam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. patria -ae, θηλ. α' = **η πατρίδα**

Opibus: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *opes, opum, θηλ. γ' = **οι δυνάμεις**

(ετερόσημο: στον ενικ. = η βοήθεια) * (από τον ενικό σχηματίζει: ονομ. ops, γεν. opis, αιτ. opem, αφαιρ. ope)

urbis: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *urbs -bis, θηλ. γ' = **η πόλη**

nolite: β' πληθ. προστ. ενεστ. του ρ. *nolo-nolui-nelle = **δεν θέλω, αρνούμαι**

confidere: απρφ. ενεστ. του ρ. *confido-confisus sum-(confisum)-confidere. 3 (ημιαποθετικό) = **έχω εμπιστοσύνη**

Fiduciam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *fiducia -ae, θηλ. α' = **η αυτοπεποίθηση (μόνο ενικ.)**

quae: ονομ. ενικ. θηλ. της αναφορ. αντων. qui-quae-quod = **ο οποίος -α -ο**

nimia: ονομ. ενικ. θηλ. του επιθέτου β' κλ. nimius-a-um = **υπερβολικός**

vobis: δοτ. πληθ. της προσωπ. αντων. β' προσώπου tu = **εσύ**

est: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

deponite: β' πληθ. προστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. depono-deposui-depositum-deponere. 3 = **αποβάλλω**

Neminem: αιτιατ. ενικ. αρσ. της αόρ. ουσιαστ. αντων. nemo-nemo-nihil = **κανείς – καμία – τίποτε**

credideritis: β' πληθ. υποτ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. credo-credidi-creditum-credere. 3 = **πιστεύω**

patriae: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. patria –ae, θηλ. α' = **η πατρίδα**

consulturum esse: απρμφ. μέλλ. Ε.Φ. του ρ. consulo-consului-consultum-consulere. 3 = **φροντίζω**

nisi: υποθετικός σύνδεσμος = **αν δεν**

vos: ονομ. πληθ. της προσωπ. αντων. β' προσώπ. = **εσύ**

ipsi: ονομ. πληθ. αρσ. της οριστικής αντων. ipse-ipsa-ipsum = **ίδιος –α –ο**

patriae: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. patria –ae, θηλ. α' = **η πατρίδα**

consulueritis: β' πληθ. υποτ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. consulo-consului-consultum-consulere. 3 =

φροντίζω

Mementote: β' πληθ. προστ. ενεστ. του ελλειπτικού ρ. meminī-memīnisse = **θυμάμαι**

(παρακείμενος με σημασία ενεστώτα)

rem publicam: αιτιατ. ενικ. θηλ. του ουσιαστ. res, rei, θηλ. ε' = πράγμα, publicus –a –um =

δημόσιος –α –ο // res publica = η πολιτεία, (ετερόσημο: στον πληθ. res publicae = δημόσια πράγματα)

in: πρόθεση με αφαιρετ. (στάση σε τόπο), πρόθεση με αιτιατική (κίνηση σε τόπο) = **σε**

extremo: αφαιρ. ενικ. υπερθ. βαθμού του επιθέτου β' κλ. exterus –a –um = **ο έξω**

discrimine: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. discrimen, discriminis, ουδ. γ' = **ο κίνδυνος**

quondam: επίρρημα = **κάποτε**

fuisse: απρφ. πρκ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

Statim: επίρρημα = **αμέσως**

que: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

sumptum est: γ' ενικ. οριστ. πρκ. Π.Φ. του ρ. sumo-sumpsi-sumptum-sumere. 3 = **αρχίζω** (εδώ)

Punicum: αιτιατ. ενικ. ουδ. του επιθέτου β' κλ. Punicus – a –um = **Καρχηδονιακός**

bellum: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. bellum – i, ουδ. β' = **ο πόλεμος**

tertium: αιτιατ. ενικ. ουδ. του τακτικού αριθμ. επιθέτου β' κλ. Tertius –a –um = **τρίτος –η –ο**

quo: αφαιρ. ενικ. ουδ. της αναφορ. αντων. qui-quae-quod = **ο οποίος –α –ο**

Carthago: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. Carthago –inis, θηλ. γ' = **η Καρχιδόνα**

deleta est: γ' ενικ. οριστ. πρκ. Π.Φ. του ρ. deleo-delevi-deletum-delere. 2 = **καταστρέφω**

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 25

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<p>α' κλίση curia, ae (Θ) patria, ae (Θ) fiducia, ae (Θ)</p> <p>β' κλίση murus, i (A) ficus, i (Θ) periculum, i (O) bellum, i (O)</p> <p>γ' κλίση Cato, onis (A) pater, tris (A) hostis, is (A+Θ) Carthago, inis (Θ) arbod, oris (Θ) (ops), opis (Θ) urbs, bis (Θ) discrimen, inis (O)</p> <p>δ' κλίση ficus, us (Θ)</p> <p>ε' κλίση dies, ei (A) res, rei (Θ)</p>	<p>β' κλίση nimius, a, um publicus, a, um extremus, a, um (υπερθ.) Punicus, a, um tertius, a, um (αριθμ.)</p> <p>γ' κλίση omnis, is, e recens, -ntis praecox, -cocis</p> <p>ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ</p> <p>quidam, quaedam, quoddam (αόρ. επιθ.) tu (προσ. β' πρ.) hic, haec, hoc (δεικτ.) qui, quae, quod (αναφ.) nemo, nihil (αόρ. ουστ.) ipse, ipsa, ipsum (δεικτ. οριστ.)</p>	<p>Α' συζυγία puto, putavi, putatum, putare interrogo, interrogavi, interrogatum, interrogare tutor, tutatus sum, tutari (αποθ.)</p> <p>Β' συζυγία habeo, habui, habitum habere deleo, deleui, deletum, delere caveo, cavi, cautum, cavere</p> <p>Γ' συζυγία decerpo, decerpsi, decerptum, decerpere dico, dixi, dictum, dicere depono, deposui, depositum, deponere credo, credidi, creditum, credere consulo, consului, consultum, consulere sumo, sumpsi, sumptum, sumere ostendo, ostendi, ostentum & ostensum, ostendere confido, confisus sum, confidere (ημιαποθ.)</p> <p>Δ' συζυγία scio, scivi, scitum, scire</p> <p>ΑΝΩΜΑΛΑ inquam (ελλειπτικό) memini, -, isse nolo, nolui, -, nolle affero, attuli, allatum, afferre (3) sum, fui, -, esse</p>

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 25

1. **Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine:** κύρια πρόταση. **Cato:** υποκ. στο **attulit:** ρήμα της πρότασης, **praecocem:** επιθ. προσδ. στο **ficum:** αντικ. στο **attulit,** **quodam:** επιθ. προσδ. στο **die:** αφ. χρόνου, **in curiam:** εμπρόθ. προσδ. κίνησης σε τόπο, **ex Carthagine:** εμπρόθ. προσδ. προέλευσης.
2. **ostendensque patribus inquit:** κύρια πρόταση. **ostendens:** χρον. μετ. συνημ. στο **Cato:** ενν. υποκ. στο **inquit:** ρήμα της πρότασης, **patribus:** έμμ. αντικ. στο **ostendens,** **ficum:** ενν. άμεσο αντικ. στο **ostendens.**
3. **«Interrogo vos»:** κύρια πρόταση. **ego:** ενν. υπολ. στο **interrogo:** ρήμα της πρότασης, **vos:** αντικ. στο **interrogo.**
4. **«quando hanc ficum decerptam esse putetis ex arbore»:** δευτερ. πλάγια ερωτηματική

- πρόταση (μερικής άγνοιας) ως αντικ. στο interrogo. Εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα quando και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτ. πλάγιες ερωτημ. προτάσεις, γιατί η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Είναι υποτακτική ενεστώτα (putetis), γιατί εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (interrogo: ενεστώτας). Δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν. vos: ενν. υποκ. στο puletis: ρήμα της πρότασης, hanc: επιθ. προσδ. στο ficum: υποκ. (ετεροπροσωπία) στο decerptam esse: ειδ. απρμφ. αντικ. στο putetis, ex arbore: εμπρόθ. προσδ. προέλευσης, quando: επιρρ. προσδ. χρόνου.
5. **Cum omnes recentem esse dixissent:** δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό – διηγηματικό cum και εκφέρεται με υποτακτική, για να δηλώσει σχέση αιτίας – αιτιατού ανάμεσα στην δευτερεύουσα και την κύρια. Είναι υποτακτική υπερσυντελικού (dixissent), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (inquit: πρκ.). Δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. omnes: υποκ. στο dixissent: ρήμα της πρότασης, recentem: κατηγ. στο ficum: ενν. υποκ. (ετεροπροσωπία) στο esse: ειδ. απρμφ. αντικ. στο dixissent.
 6. **inquit:** κύρια παρενθετική πρόταση. **Cato:** ενν. υποκ. στο **inquit:** ρήμα της πρότασης.
 7. **«Atqui ante tertium diem scitote decerptam esse Carthagine»:** κύρια πρόταση. **vos:** ενν. υποκ. στο **scitote:** ρήμα της πρότασης, **ficum:** ενν. υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **decerptam esse:** ειδ. απρμφ. αντικ. στο **scitote,** **Carthagine:** απρόθ. αφαιρ. στήσης σε τόπο, **ante diem:** εμπρόθ. προσδ. χρόνου, **tertium:** επιθ. προσδ. στο diem.
 8. **Tam prope a muris habemus hostem!:** κύρια επιφωνηματική πρόταση. **nos:** ενν. υποκ. στο **habemus:** ρήμα της πρότασης, **hostem:** αντικ. στο **habemus,** **Tam:** επιρρ. προσδ. ποσού, **prope:** επιρρ. προσδ. τόπου, **a muris:** εμπρόθ. προσδ. τόπου ή αφηρησίας.
 9. **Itaque cavete periculum:** κύρια πρόταση. **vos:** ενν. υποκ. στο **cavete:** ρήμα της πρότασης, **periculum:** αντικ. στο **cavete.**
 10. **tutamini patriam:** κύρια πρόταση. **vos:** ενν. υποκ. στο **tutamini:** ρήμα της πρότασης, **periculum:** αντικ. στο **tutamini.**
 11. **Opibus urbis nolite confidere:** κύρια πρόταση. **vos:** ενν. υποκ. στο **nolite:** ρήμα της πρότασης και στο **confidere:** τελικό απρμφ. αντικ. στο **nolite,** **urbis:** γεν. κτητ. ή υποκειμενική στο **opibus:** αφαιρ. οργαν. μέσου στο **confidere.**
 12. **Fiduciam deponite:** κύρια πρόταση. **vos:** ενν. υποκ. στο **deponite:** ρήμα της πρότασης, **fiduciam:** αντικ. στο **deponite.**
 13. **quae nimia vobis est:** δευτερ. αναφορ. πρόταση, προσδιοριστική στο fiduciam. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quae και εκφέρεται με οριστική (est: ενεστώτας), για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. nimia: κατηγ. στο quae: υποκ. στο est: ρήμα της πρότασης, vobis: δοτ. προσ. κτητ. στο est.
 14. **Neminem credideritis patriae consulturum esse:** κύρια πρόταση, **vos:** ενν. υποκ. στο **credideritis:** ρήμα της πρότασης, **neminem:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **consulturum esse:** ειδ. απρμφ. αντικ. στο **credideritis,** **patriae:** δοτ. προσ. χαριστ. στο **consulturum esse.**
 15. **nisi vos ipsi patriae consulueritis:** δευτερ. υποθετική πρόταση που μαζί με την προηγούμενη πρόταση αποτελούν εξαρτημένο υποθετικό λόγο του α' είδους. ipsi: επιθ. προσδ. στο vos υποκ. στο consulueritis: ρήμα της πρότασης, patriae: δοτ. προσ. χαριστ. στο consulueritis.
 16. **Mementote rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse:** κύρια πρόταση. **vos:** ενν. υποκ. στο **mementote:** ρήμα της πρότασης, **rem publicam:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **fuisse.** ειδ. απρμφ. αντικ. στο **mementote,** **in discrimine:** εμπρόθ. προσδ. εντοπισμού σε κατάσταση **extremo:** επιθ. προσδ. στο **discrimine,** **quondam:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
 17. **Statimque sumptum est Punicum bellum tertium:** κύρια πρόταση. **Punicum – tertium:** επιθ. προσδ. στο **bellum:** υποκ. στο **sumptum est:** ρήμα της πρότασης, **statim:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
 18. **quo Carthago deleta est:** δευτερ. αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο bellum. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quo και εκφέρεται με οριστική (deleta est: πρκ.) για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. Carthago: υποκ. στο deleta est: ρήμα της πρότασης, quo: αφ. χρόνου.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. **ficum, patribus, hostem, urbis, omnes, recentem, neminem:** να κλιθούν στους δύο αριθμούς (τα επίθετα και οι αντωνυμίες στα τρία γένη).
2. **praecocem, recentem, extremo:** να γίνει παραθετική αντικατάσταση.
3. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύποι του κειμένου.
4. Να σχηματιστούν οι ενεργητικοί τύποι των αποθετικών ρημάτων του κειμένου.
5. **interrogo, scitote:** να κλιθεί η υποτακτική και προστακτική Ενεστώτα.
6. **confidere:** να αντικατασταθεί χρονικά στο β' πληθυντικό οριστική υποτακτικής και προστακτικής.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. **cavete periculum, tutamini patriam:** να εκφραστεί απαγόρευση με δύο τρόπους.
2. Στις ακόλουθες προτάσεις να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ:
 - **Interrogo vos...quando hanc ficum decerptam esse putetis ex arbore**
 - **Neminem credideritis patriae consulturum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis**
 - **Mementote rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse!**
3. Στις ακόλουθες περιόδους να μετατραπεί ο ευθύς λόγος σε πλάγιο, με εξάρτηση **Cato petit** (ενεστ.) & **Cato periverat:**
 - **... cavete periculum, tutamini patriam**
 - **Opibus urbis nolite confidere**
4. **Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine:** να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική.
5. Να δικαιολογηθεί η εγκλιση εκφοράς των δευτερευουσών προτάσεων με βάση την ακολουθία των χρόνων.

ΜΑΘΗΜΑ XXVI (26)

Ο ΠΛΙΝΙΟΣ ΑΝΑΓΓΕΛΕΙ ΕΝΑ ΘΛΙΒΕΡΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

G. Plinius Marcellino suo salutem. Tristissimus haec tibi scribo: Fundani nostri filia minor mortua est. Ea puella nihil umquam festivius, nihil amabilius nec longiore vita dignius vidi. Nondum annos XIII impleverat, et iam illi anilis prudentia, matronalis gravitas erat et tamen suavitas puellaris. Ut illa patris cervicibus inhaerebat! ut nos amicos paternos et amanter et modeste complectebatur! ut nutrices, ut paedagogos, ut praeceptores diligebat! quam studiose, quam intellegenter lectitabat! ut parce ludedat! Qua illa patientia, qua etiam constantia novissimam valetudinem tulit!

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Γάιος Πλίνιος στέλνει τις ευχές του στο Μαρκελίνο του. Πάρα πολύ θλιμμένος σου γράφω αυτά: πέθανε η μικρότερη κόρη του Φουνδανού μας. Απ' αυτήν την κοπέλα ποτέ δεν είδα τίποτα πιο πρόσχαρο, τίποτα πιο αξιαγάπητο ούτε πιο άξιο για πιο μακροχρονι ζωή. Δεν είχε συμπληρώσει ακόμα τα δεκατρία χρόνια και υπήρχε ήδη σε κείνη γεροντική σύνεση, σοβαρότητα που ταιριάζει σε δέσποινα και όμως κοριτσίστικη γλυκύτητα. Πώς κρεμόταν εκείνη από το λαιμό του πατέρα! Πώς αγκάλιαζε εμάς, τους πατρικούς φίλους και με αγάπη και με σεμνότητα! Πώς αγαπούσε τις τροφούς, πώς τους παιδαγωγούς, και πώς τους δασκάλους! Με πόση επιμέλεια, με πόση εξυπνάδα και προθυμία διάβαζε! Πόσο συγκρατημένα έπαιζε! Με πόση υπομονή, με πόση επίσης εγκαρτέρηση υπέμεινε εκείνη την τελευταία αρρώστια!

**ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ
ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ**

▼
G. Plinius: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. * G. Plinius –ii(i), αρσ. β' = **ο Γάιος Πλίνιος**
Marcellino: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. *Marcellinus –i, αρσ. β' = **ο Μαρκελλίνος**
suo: δοτ. ενικ. αρσ. της κτητικής αντωνυμίας suus-sua-suum = **δικός –ή –ό του**
salutem: αιτιατ. ενικ. του ουσ. salus, salutis, θηλ. γ' = **η σωτηρία, υγεία (μόνο ενικ.)**

▼
Tristissimus: ονομ. ενικ. αρσ. υπερθ. του επιθέτου γ' κλ. tristis –is –e = **θλιμμένος**
haec: αιτιατ. πληθ. ουδ. της δεικτικής αντωνυμίας hic-haec-hoc = **αυτός –ή –ό**
tibi: δοτ. ενικ. αρσ. της προσωπικής αντωνυμίας β' προσώπου tu = **εσύ**
scribo: α' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. scribo –scripsi-scriptum-scribere. 3 = **γράφω**

▼
Fundani: γεν. ενικ. του ουσιαστ. Fundamus –i, αρσ. β' = **ο Φουνδανός**
nostri: γεν. ενικ. αρσ. της κτητικής αντω. noster-nostra-nostrum = **δικός –ή –ό μας**
filia: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. filia –ae, θηλ. α' = **κόρη (δοτ., αφαιρ. πληθ. και filiabus)**
minor: ονομ. ενικ. θηλ. συγκρ. βαθμού του επιθέτου β' κλ. parvus –a –um = **μικρός**
mortua est: γ' ενικ. οριστ. πρκ. του ρ. moriormortuus sum-(mortuum) -mori 3* (αποθετικό) = **πεθαίνω**

Ea: αφαιρ. ενικ. θηλ. της οριστικής αντων. is-ea-id = **αυτός –ή –ό**

puella: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. puella –ae, θηλ. α' = **το κορίτσι**

nihil: αιτιατ. ενικ. ουδ. της ουσιαστ. αόρ. αντων. nemo-nemo-nihil = **κανείς-καμία-τίποτα**

umquam: επίρρημα = **ποτέ**

festivus: αιτιατ. ενικ. ουδ. συγκρ. βαθμού του επιθ. β' κλ. festivus –a –um = **πρόσχαρος**

nihil: αιτιατ. ενικ. ουδ. της ουσιαστ. αόρ. αντων. nemo-nemo-nihil = **κανείς-καμία-τίποτα**

amabilis: αιτιατ. ενικ. ουδ. συγκρ. βαθμού του επιθ. γ' κλ. amabilis –is –e = **αξιγάπητος**

nec: αντιθετικός σύνδεσμος = **ούτε**

longiore: αφαιρ. ενικ. θηλ. συγκρ. βαθμού του επιθ. β' κλ. longus –a –um = **μακροχρόνιος**

vita: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. vita –ae, θηλ. α' = **η ζωή**

dignus: αιτιατ. ενικ. ουδ. συγκρ. βαθμού του επιθέτου β' κλ. dignus –a –um = **αξίος**

vidi: α' ενικό οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. video-vidi-visum-videre.2 = **βλέπω**

Nondum: επίρρημα = **όχι ακόμη**

annos: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. annus –i = **ο χρόνος**

XIII (tredecim): απόλυτο αριθμητικό άκλιτο = **δεκατρία**

impleverat: γ' ενικό οριστ. υπερσ. Ε.Φ. του ρ. impleo-implevi-impletum-implere.2 = **συμπληρώνω**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

iam: επίρρημα = **ήδη**

illi: δοτ. ενικ. θηλ. της δεικτικής αντωνυμίας ille-illa-illud = **εκείνος –η –ο**

anilis: ονομ. ενικ. θηλ. του επιθέτου γ' κλ. anilis –is –e = **γεροντικός**

prudentia: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *prudentia –ae, θηλ. α' = **η φρόνηση (μόνο ενικ.)**

matronalis: ονομ. ενικ. θηλ. του επιθ. γ' κλ. matronalis –is –e = **... που να ταιριάζει σε δέσποινα**

gravitas: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *gravitas –atis, θηλ. γ' = **η σοβαρότητα (μόνο ενικ.)**

erat: γ' ενικό οριστ. παρατ. του sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

tamen: αντιθετικός σύνδεσμος = **όμως**

suavitas: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. suavitas –atis, θηλ. γ' = **η γλυκύτητα (μόνο ενικ.)**

puellaris: ονομ. ενικ. θηλ. του επιθ. γ' κλ. puellaris –is –e = **κοριτσίστικος –η –ο**

Ut: επίρρημα = **πώς!**

illa: ονομ. ενικ. θηλ. της δεικτικής αντωνυμίας ille-illa-illud = **εκείνος –η –ο**

patris: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *pater, patris, αρσ. γ' = **ο πατέρας, (ετερόσημο: patres-um = Συγκλητικοί)**

cervicibus: δοτ. πληθ. του ουσιαστ. cervix, cervicis, θηλ. γ' = **ο λαιμός (κυρίως στον πληθ.)**

inhaerebat: γ' ενικό οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. inhaereo-inhaesi-inhaesum-inhaerere.2 = **κρεμιέμαι από**

ut: επίρρημα = **πώς!**

nos: αιτιατ. πληθ. αρσ. της προσωπικής αντωνυμίας ego = **εγώ**

amicos: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστικού amicus –i, αρσ. β' = **ο φίλος**

paternos: αιτιατ. πληθ. του επιθέτου β' κλ. paternus –a –um = **πατρικός**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

amanter: επίρρημα = **με αγάπη**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

modeste: επίρρημα = **με σεμνότητα**

complectebatur: γ' ενικό οριστ. παρατ. του ρ. *complector-complexus sum -(complexum)-complecti. 3 (αποθετικό) = **αγκαλιάζω**

ut: επίρρημα = **πώς!**

nutrices: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. nutrix, nutricis, θηλ. γ' = **η τροφός**

ut: επίρρημα = πώς!

paedagogos: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. paedagogus –i, αρσ. β' = ο παιδαγωγός

ut: επίρρημα = πώς!

praeceptores: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. praeceptor, praeceptoris, αρσ. γ' = ο δάσκαλος

diligebat: γ' ενικό οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. diligo –dilexi–dilectum–diligere. 3 = αγαπώ

quam: επίρρημα = πόσο

studiose: επίρρημα = με επιμέλεια

quam: επίρρημα = πόσο

intellegenter: επίρρημα = με νόημα

lectitabat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. lectito–lectitavi–lectitatum–lectitare. 1 = διαβάζω με προθυμία

ut: επίρρημα = πώς!

parce: επίρρημα = συγκρατημένα

ludedat: γ' ενικό οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. ludo–lusi–lusum–ludere. 3 = παίζω

Qua: αφαιρ. ενικ. θηλ. της επιθετικής ερωτηματικής αντων. qui–quae–quod = ποιος –α –ο

illa: ονομ. ενικ. θηλ. της δεικτικής αντωνυμία ille–illa–illud = εκείνος –η –ο

patientia: αφαιρ. ενικ. θηλ. του ουσιαστ. * patientia –ae, θηλ. α' = η υπομονή (μόνο ενικ.)

qua: αφαιρ. ενικ. θηλ. της επιθετικής ερωτηματικής αντων. qui–quae–quod = ποιος –α –ο

etiam: συμπλεκτικός σύνδεσμος = ακόμη

constantia: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. * constantia –ae, θηλ. α' = η εγκαρτέρηση (μόνο ενικ.)

novissimam: αιτιατ. ενικ. θηλ. υπερθ. βαθμού του β' κλ. επιθ. novus –a –um = νέος –α –ο
(Συγκριτικός: recentior –ior –ius)

valetudinem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. valetudo –valetudinis, θηλ. γ' = η αρρώστια

tulit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. *fero–tuli–latum–ferre = υπομένω

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 26

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<p>α' κλίση</p> <p>filia, ae (Θ)</p> <p>puella, ae (Θ)</p> <p>vita, ae (Θ)</p> <p>prudentia, ae (Θ)</p> <p>patientia, ae (Θ)</p> <p>constantia, ae (Θ)</p>	<p>β' κλίση</p> <p>paternus, a, um</p> <p>festivus, a, um</p> <p>parvus, a, um</p> <p>novus, a, um</p> <p>longus, a, um</p> <p>dignus, a, um</p>	<p>Α' συζυγία</p> <p>lectito, lectitavi, lectitatum, lectitare</p> <p>Β' συζυγία</p> <p>video, vidi, visum, videre</p> <p>impleo, implevi, impletum, implere</p> <p>inhaereo, inhaesi, inhaesum, inhaerere</p>
<p>β' κλίση</p> <p>Gaius, ii/i (A)</p> <p>Plinius, ii/i (A)</p> <p>Marcellinus, i (A)</p> <p>Fundanus, i (A)</p> <p>annus, i (A)</p> <p>paedagogus, i (A)</p>	<p>γ' κλίση</p> <p>tristis, is, e</p> <p>amabilis, is, e</p> <p>anilis, is, e</p> <p>matronalis, is, e</p> <p>puellaris, is, e</p> <p>minor, or, us (συγκρ. του parvus)</p>	<p>Γ' συζυγία</p> <p>scribo, scripsi, scriptum, scribere</p> <p>diligo, dilexi, dilectum, diligere</p> <p>ludo, lusi, lusum, ludere</p> <p>morior, mortuus sum, mori (αποθ.) (15)</p> <p>→ μετ. μέλλ. moriturus</p> <p>conspector, complexus sum, complecti (αποθ.)</p>
<p>γ' κλίση</p> <p>pater, tris (A)</p> <p>praeceptor, oris (A)</p> <p>salus, utis (Θ)</p> <p>gravitas, atis (Θ)</p> <p>suavitas, atis (Θ)</p> <p>cervices, um (Θ)</p> <p>nutrix, icis (Θ)</p> <p>valetudo, inis (Θ)</p>	<p>ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ</p> <p>is, ea, id (δεικτ. οριστ.)</p> <p>tu (προσ. β' πρ.)</p> <p>ego (προσ. α' πρ.)</p> <p>qui, quae, quod (ερωτ. επιθ.)</p> <p>nemo, nemo, nihil (απορ. ουστ.)</p> <p>noster, stra, strum (κτητ. α' πρ.)</p> <p>hic, haec, hoc (δεικτ.)</p> <p>ille, illa, illud (δεικτ.)</p>	<p>ΑΝΩΜΑΛΑ</p> <p>fero, tuli, latum, ferre sum, fui, -, esse (3)</p>

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 26

- G. Plinius Marcellino suo salutem:** κύρια ελλειπτική πρόταση. **G. Plinius:** υποκ. στο **dicit:** ενν. ρήμα της πρότασης, **Marcellino – salutem:** έμμ. – άμ. αντικ. στο **dicit, suo:** επιθ. προσδ. στο **Marcellino.**
- Tristissimus haec tibi scribo:** κύρια πρόταση. **ego:** ενν. υποκ. στο **scribo:** ρήμα της πρότασης, **haec – tibi:** άμ. – έμμ. αντικ. στο **scribo, Tristissimus:** επιρρ. κατηγ. τρόπου.
- Fundani nostri filia minor mortua est:** κύρια πρόταση. **minor:** επιθ. προσδ. στο **filia:** υποκ. στο **mortua est:** ρήμα της πρότασης, **nostri:** επιθ. προσδ. στο **Fundani:** γενν. κτητ. στο **filia.**
- Ea puella nihil umquam festivius, nihil amabilius nec longiore vita dignius vidi:** κύρια

- πρόταση. **ego**: ενν. υποκ. στο **vidi**: ρήμα της πρότασης, **festivius – amabilius – dignius**: κατηγ. στα **nihil – nihil**: αντικ. στο **vidi**, **longiore**: επιθ. προσδ. στο **vita**: αφ. οργαν. μέσου στο **dignius**, **ea**: επιθ. προσδ. στο **puella**: αφ. συγκρ., **umquam**: επιρρ. προσδ. χρόνου.
5. **Nondum annos XIII impleverat**: κύρια πρόταση. **puella**: ενν. υποκ. στο **impleverat**: ρήμα της πρότασης, **XIII (tredecim)**: επιθ. προσδ. στο **annos**: αντικ. στο **impleverat**, **Nondum**: επιρρ. προσδ. χρόνου.
6. **et iam illi anilis prudentia, matronalis gravitas erat et tamen suavitas puellaris**: κύρια πρόταση. **anilis – matronalis – puellaris**: επιθ. προσδ. αντίστοιχα **prudentia – gravitas – suavitas**: υποκ. στο **erat**: ρήμα της πρότασης, **illi**: δοτ. προσ. κτητική στο **erat**, **iam**: επιρρ. προσδ. χρόνου.
7. **Ut illa patris cervicibus inhaerebat!**: κύρια επιφωνηματική πρόταση. **illa**: υποκ. στο **inhaerebat**: ρήμα της πρότασης, **patris**: γεν. κτητ. στο **cervicibus**: αντικ. στο **inhaerebat**, **Ut**: επιρρ. προσδ. τρόπου.
8. **ut nos amicos paternos et amanter et modeste complectebatur!**: κύρια επιφωνηματική πρόταση. **illa**: υποκ. στο **complectebatur**: ρήμα της πρότασης, **paternos**: επιθ. προσδ. στο **amicos**: παράθεση στο **nos**: αντικ. στο **complectebatur**, **amanter – modeste**: επιρρ. προσδ. τρόπου.
9. **ut nutrices, ut paedagogos, ut praeceptores diligebat!**: κύρια επιφωνηματική πρόταση. **illa**: ενν. υποκ. στο **diligebat**: ρήμα της πρότασης, **nutrices – paedagogos – praeceptores**: αντικ. στο **diligebat**, **ut**: επιρρ. προσδ. τρόπου.
10. **quam studiose, quam intellegenter lectitabat!**: κύρια επιφωνηματική πρόταση. **illa**: ενν. υποκ. στο **lectitabat**: ρήμα της πρότασης, **quam – quam**: επιρρ. προσδ. ποσού, **studiose – intellegenter**: επιρρ. προσδ. τρόπου.
11. **ut parce ludedat!**: κύρια επιφωνηματική πρόταση. **illa**: υποκ. στο **ludedat**: ρήμα της πρότασης, **parce**: επιρρ. προσδ. τρόπου, **ut**: επιρρ. προσδ. τρόπου.
12. **Qua illa patientia, qua etiam constantia novissimam valetudinem tulit**: κύρια επιφωνηματική πρόταση. **illa**: υποκ. στο **tulit**: ρήμα της πρότασης, **novissimam**: επιθ. προσδ. στο **valetudinem**: αντικ. στο **tulit**, **qua – qua**: επιθ. προσδ. αντίστοιχα στα **patientia – constantia**: αφ. οργαν. τρόπον.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να σχηματιστούν οι ενεργητικοί τύποι των αποθετικών ρημάτων του κειμένου.
2. Να σχηματιστούν τα παραθετικά των επιθέτων του κειμένου στην ίδια πτώση.
3. **Plinius, Marcellina, filia, patris**: να κλιθούν.
4. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύποι.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Να εξαρτηθούν οι ακόλουθες προτάσεις από τη φράση **scriptor dixit**:
 - **Fundani nostri filia minor mortua est.**
 - **Ea puella nihil umquam festivius, nihil amabilius nec longiore vita dignius vidi.**
 - **Nondum annos XIII impleverat, et iam illi anilis prudentia, matronalis gravitas erat et tamen suavitas puellaris.**

ΜΑΘΗΜΑ XXVII (27)

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΩΡΙΜΑΖΕΙ ΟΠΩΣ ΟΙ ΚΑΡΠΟΙ

Cum Accius ex urbe Roma Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandi iam aetate recesserat, devertit ad eum. Accius, **qui multo minor natu erat,** tragoediam suam, cui «Atreus» nomen est, ei desideranti legit. Tum Pacuvius dixit sonora quidem esse et grandia **quae scripsisset,** sed videri tamen ea sibi duriora et acerbiora. «Ita est» inquit Accius «**ut dicis;** neque id me sane paenitet; meliora enim fore spero, **quae deinceps scribam**». Nam **quod in pomis est,** idem esse aiunt in ingeniis: **quae dura et acerba nascuntur,** post fiunt mitia et iucunda; sed **quae gignuntur statim vieta et mollia,** non matura mox fiunt sed putria».

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Άκκιος ήρθε από την πόλη Ρώμη στον Τάραντα, όπου ο Πακούβιος σε μεγάλη ηλικία είχε αποσυρθεί, έμεινε σ' αυτόν. Ο Άκκιος, ο οποίος ήταν πολύ μικρότερος στην ηλικία, διάβασε σ' αυτόν, που επιθυμούσε, την τραγωδία του, η οποία ονομάζεται «Ατρέας». Τότε ο Πακούβιος είπε ότι ήταν βέβαια ηχηρά και μεγαλοπρεπή όσα είχε γράψει, αλλά όμως του φαινόταν ότι αυτά ήταν κάπως τραχιά και κάπως πικρά. «Έτσι είναι», είπε ο Άκκιος, «όπως λες: ούτε βέβαια μετανιώνω για αυτό· γιατί ελπίζω ότι θα είναι καλύτερα αυτά που θα γράψω στη συνέχεια. Γιατί αυτό που συμβαίνει με τους καρπούς, λένε πως το ίδιο συμβαίνει και με τα πνεύματα: αυτοί που γεννιούνται σκληροί και πικροί, αργότερα γίνονται γλυκοί και ευχάριστοι· όμως όσοι γεννιούνται αμέσως μαλακοί και μαλακοί, δεν γίνονται αργότερα ώριμοι αλλά σάπιοι.»

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Cum: χρονικός σύνδεσμος / ιστορικός – διηγηματικός = **όταν, αφού**

Accius: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Accius –ii (i), αρσ. β' = **ο Άκκιος**

ex: πρόθεση με αφαιρετική = **από**

urbe: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *urbis –is, θηλ. γ' = **η πόλη**

Roma: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *Roma –ae, θηλ. α' = **η Ρώμη**

Tarentum: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. *Tarentum –i, ουδ. β' = **ο Τάραντας**

venisset: γ' ενικ. υποτ. υπερσ. Ε.Φ. του ρ. venio-veni-ventum-venire. 4 = **έρχομαι**

ubi: επίρρημα = **όπου**

Pacuvius: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Pacuvius –ii (i), αρσ. β' = **ο Πακούβιος**

grandi: αφαιρ. ενικ. θηλ. του επιθέτου γ' κλ. grandis –is –e = **μεγάλος**

iam: επίρρημα = **πια, ήδη**

aetate: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. aetas, aetatis, θηλ. γ' = **η ηλικία** (γεν. πληθ. –um & -ium)

recesserat: γ' ενικ. οριστ. υπερσ. Ε.Φ. του ρ. recedo-recessi-recessum-recedere. 3 = **αποσύρομαι**

devertit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. *deverto (σπ.) – deverti-deversum-devertere. 3 και devertor – deversus sum (σπ.)- deverti.3 (ιδιότυπο αποθετικό) = **καταλύω, μένω**

ad: πρόθεση με αιτιατική = **σε**

eum: αιτ. ενικ. αρσενικού της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

Accius: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Accius -ii (i), αρσ. β' = **ο Άκκιος**

qui: ονομ. ενικ. αρσ. της αναφ. αντων. qui-quaе-quod = **ο οποίος -α -ο**

multo: αφαιρ. ενικ. ουδ. του επιθέτου β' κλ. multus -a -um = **πολύς**

minor: ονομ. ενικ. αρσ. συγκρ. βαθμού του επιθέτου β' κλ. parvus -a -um = **μικρός**

natu: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *natus -us, αρσ. δ' = **η ηλικία** (εύχρηστη μόνο η αφαιρ. ενικ.: natu)

erat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι**

tragoediam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. tragoedia -ae, θηλ. α' = **η τραγωδία**

suam: αιτιατ. ενικ. θηλ. της κτητ. αντων. suus-sua-suum = **δικός -ή -ό του**

cui: δοτ. ενικ. θηλ. της αναφ. αντων. qui-quaе-quod = **ο οποίος -α -ο**

Atreus: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Atreus -i, αρσ. β' = **ο Ατρέας**

nomen: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. nomen, nominis, ουδ. γ' = **το όνομα**

est: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι**

ei: δοτ. ενικ. αρσενικού της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

desideranti: δοτ. ενικ. αρσ. της μτχ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. desidero-desideravi-desideratum-desiderare. 1 = **επιθυμώ**

legit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. lego-legi-lectum-legere. 3 = **διαβάζω**

Tum: επίρρημα = **τότε**

Pacuvius: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Pacuvius -ii(i), αρσ. β' = **ο Πακούβιος**

dixit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. *dico-dixi-dictum-dicere. 3 = **λέω**
(Προστ. Ενεστ., β' ενικό: **dic**)

sonora: αιτιατ. πληθ. ουδ. του επιθέτου β' κλ. sonorus -a -um = **ηχηρός**

quidem: επίρρημα = **βέβαια**

esse: απαρέμφατο ενεστώτα του ρ. sum-fui-esse = **είμαι**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

grandia: αιτιατ. πληθ. ουδ. του επιθέτου γ' κλ. grandis -is -e = **μεγάλος**

quae: αιτιατ. πληθ. ουδ. της αναφ. αντων. qui-quaе-quod = **ο οποίος -α -ο**

scripsisset: γ' ενικ. υποτ. υπερσ. Ε.Φ. του ρ. scribo-scripsi-scriptum-scribere. 3 = **γράφω**

sed: αντιθετικός σύνδεσμος = **αλλά**

videri: απαρέμφατο παθητικού ενεστώτα του ρ. video-vidi-visum-videre. 2 = **βλέπω**

tamen: αντιθετικός σύνδεσμος = **ομως**

ea: αιτιατ. πληθ. ουδ. της οριστ. αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

sibi: δοτ. ενικ. αρσ. της προσ. αντων. γ' προσώπου = **(αυτός)**

duriora: αιτιατ. πληθ. ουδ. συγκρ. βαθμού του επιθέτου β' κλ. durus -a -um = **σκληρός**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

acerbiora: αιτιατ. πληθ. ουδ. συγκρ. βαθμού του επιθ. β' κλ. acerbus -a -um = **πικρός**

Ita: επίρρημα = **έτσι**

est: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι**

inquit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ελλειπτικού ρ. *inquam = **λέω**

ut: παραβολικός σύνδεσμος = **όπως**

dicis: β' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. *dico-dixi-dictum-dicere. 3 = **λέω**

neque: αντιθετικός σύνδεσμος = **ούτε**

id: ονομ. ενικ. αρσενικού της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

me: αιτ. ενικ. αρσ. της προσωπ. αντων. α' προσώπου ego = **εγώ**

sane: επίρρημα = **βέβαια**

paenitet: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. paenitet-paenituit-paenitere. 2 (απροσ.) = **μετανιώνω**

meliora: αιτ. πληθ. ουδ. συγκρ. βαθμού του επιθέτου β' κλ. bonus –a –um = **καλός**

enim: αιτιολογικός σύνδεσμος = **γιατί**

fore: απαρέμφατο μέλλοντα του ρ. sum-fui-esse = **είμαι**

spero: α' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. spero-speravi-speratum-sperare. 1 = **ελπίζω**

quae: αιτιατ. πληθ. ουδ. της αναφ. αντων. qui-quae-quod = **ο οποίος –α –ο**

deinceps: επίρρημα = **στη συνέχεια**

scribam: α' ενικ. οριστ. μελλ. Ε.Φ. του ρ. scribo-scripsi-scriptum-scribere. 3 = **γράφω**

Nam: αιτιολογικός σύνδεσμος = **γιατί**

quod: ονομ. ενικ. ουδ. της αναφ. αντων. qui-quae-quod = **ο οποίος –α –ο**

in: πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

promis: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. promum –i, ουδ. β' = **ο καρπός**

est: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι**

idem: αιτ. ενικ. ουδ. της οριστ. αντων. idem-eadem-idem = **ίδιος –α –ο**

esse: απαρέμφατο ενεστώτα του ρ. sum-fui-esse = **είμαι**

aiunt: γ' πληθ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ελλειπτικού ρ. *aio = **λέω**

in: πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

ingeniis: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. ingenium –ii (i), ουδ. β' = **το πνεύμα**

quae: ονομ. πληθ. ουδ. της αναφ. αντων. qui-quae-quod = **ο οποίος –α –ο**

dura: ονομ. πληθ. ουδ. του επιθέτου β' κλ. durus –a –um = **σκληρός**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

acerba: ονομ. πληθ. ουδ. του επιθέτου β' κλ. acerbus –a –um = **πικρός**

nascuntur: γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρ. *nascor-natus sum-(natum)-nasci. 3 (αποθ.) = **γεννιέμαι**

post: επίρρημα = **αργότερα**

fiunt: γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρ. *fio-factus sum-fieri = **γίνομαι**

mitia: ονομ. πληθ. ουδ. του επιθέτου. γ' κλ. mitis –is –e = **γλυκός**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

iucunda: ονομ. πληθ. ουδ. του επιθέτου β' κλ. iucundus –a –um = **ευχάριστος**

sed: αντιθετικός σύνδεσμος = **αλλά**

quae: ονομ. πληθ. ουδ. της αναφ. αντων. qui-quae-quod = **ο οποίος –α –ο**

gignuntur: γ' πληθ. οριστ. ενεστ. Π.Φ. του ρ. gigno-genui-genitum-gignere. 3 = **γεννώ**

statim: χρονικό επίρρημα = **αμέσως**

vieta: ονομ. πληθ. ουδ. του επιθέτου β' κλ. vietus –a –um = **μαραμένος**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

mollia: ονομ. πληθ. ουδ. του επιθέτου γ' κλ. mollis –is –e = **μαλακός**

non: αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

matura: ονομ. πληθ. ουδ. του επιθέτου β' κλ. maturus –a –um = **ώριμος**

mox: χρονικό επίρρημα = **έπειτα**

fiunt: γ' πληθ. οριστ. ενεστ. του ρ. *fio-factus sum-fieri = **γίνομαι**

sed: αντιθετικός σύνδεσμος = **αλλά**

putria: ονομ. πληθ. ουδ. του επιθέτου γ' κλ. puter –tris –tre (γεν. putris) = **σάπιος**

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 27

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<p>α' κλίση Roma, ae (Θ) tragoedia, ae (Θ)</p> <p>β' κλίση Accius, ii/i (A) Pacuvius, ii/i (A) Atreus, i (A) pomum, i (O) ingenium, ii/i (O) Tarentum, i (O)</p> <p>γ' κλίση urbs, bis (Θ) aetas, atis (Θ) nomen, inis (O)</p> <p>δ' κλίση natus, us (A)</p>	<p>β' κλίση multus, a, um parvus, a, um sonorus, a, um durus, a, um bonus, a, um iucundus, a, um vietus, a, um maturus, a, um acerbus, a, um</p> <p>γ' κλίση grandis, is, e mollis, is, e puter, tris, tre mitis, is, e</p> <p>ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ</p> <p>is, ea, id (δεικτ. οριστ.) ego (προσ. α' πρ.) qui, quae, quod (ερωτ. επιθ.) suus, a, um (κτητ. γ' πρ.) idem, eadem, idem (δεικτ.) se (προσ. γ' πρ.)</p>	<p>Α' συζυγία desidero, desideravi, desideratum, desiderare spero, speravi, speratum, sperare</p> <p>Β' συζυγία video, vidi, visum, videre paenitet, paenituit, paenitere</p> <p>Γ' συζυγία recedo, receddi, recessum, recedere (deverto), deverti, deversum, devertere devertor, (deversus sum), deverti (αποθ.) lego, legi, lectum, legere dico, dixi, dictum, dicere scribo, scripsi, scriptum, scribere gigno, genui, genitum, gegnere nascor, natus sum, nasci (αποθ.) →μτχ. μελλ. nasciturus</p> <p>Δ' συζυγία venio, veni, ventum, venire</p> <p>ΑΝΩΜΑΛΑ fio, factus sum, fieri inquam (ελλειπτικό) aio (ελλειπτικό) sum, fui, -, esse</p>

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 27

1. **Cum Accius ex urbe Roma Tarentum venisset:** δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό - διηγηματικό cum και εκφέρεται με υποτακτική για να δηλώσει σχέση αιτίας - αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και την κύρια. Είναι υποτακτική υπερσυντέλικου (venisset), γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (devertit: πρκ.). Δηλώνει το προτερόχρονο στο παραλήθον. **Accius:** υποκ. στο **venisset:** ρήμα της πρότασης, **ex urbe:** εμπρόθ. προσδ. της απομάκρυνσης από τόπο, **Roman:** επεξήγ. στο urbe, **Tarentum:** απρόθ. αιτ. κίνησης σε τόπο
2. **ubi Pacuvius grandi iam aetate recesserat:** δευτερ. αναφ. πρόταση προσδιοριστική στο Tarentum. Εισάγεται με το αναφορικό επίρρημα ubi και εκφέρεται με οριστική (recesserat: υπερσ.), για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. **Pacuvius:** υποκ. στο **recesserat:** υποκ. της

- πρότασης, **granti**: επιθ. προσδ. στο **aetate**: αφ. χρόνου, **iam**: επιρρ. προσδ. τόπου.
3. **devertit ad eum**: κύρια πρόταση. **Accius**: ενν. υποκ. στο **devertit**: ρήμα της πρότασης, **ad eum**: εμπρόθ. προσδ. του τόπου.
 4. **Accius tragoediam suam, ei desideranti legit**: κύρια πρόταση. **Accius**: υποκ. στο **legit**: ρήμα της πρότασης, **suum**: επιθ. προσδ. στο **tragoediam**: άμ. αντικ. στο **legit**, **ei**: έμμ. στο **legit** και υποκ. στο **desideranti**: αιτιολ. μτχ. συνημμ.
 5. **qui multo minor natu erat**: δευτερ. αναφ. πρόταση προσδιοριστική στο **Accius**. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **qui** και εκφέρεται με οριστική (**erat**: πρτ.) για να δηλώσει κάτι πραγματικό. **minor**: κατηγ. στο **qui**: υποκ. στο **erat**: ρήμα της πρότασης, **multo**: αφ. μέτρου ή διαφ. από το **minor**.
 6. **cui «Atreus» nomen est**: δευτερ. αναφ. πρόταση προσδιοριστική στο **tragoediam**. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **cui** και εκφέρεται με οριστική (**est**: ενεστ.) για να δηλώσει κάτι πραγματικό. «**Atreus**»: κατηγ. στο **nomen**: υποκ. στο **est**: ρήμα της πρότασης, **cui**: δοτ. προσ. κτητ. στο **est**.
 7. **Tum Pacuvius dixit sonora quidem esse et grandia, sed videri tamen ea sibi duriora et acerbiora**: κύρια πρόταση. **Pacuvius**: υποκ. στο **dixit**: ρήμα της πρότασης, **sonora – grandia**: κατηγ. στην πρόταση 8 ή κατ' άλλη άποψη στο **ea**: ενν. υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **esse**: ειδ. απρμφ.αντικ.στο **videri**, **duriora – acerbiora**: κατηγ. στο **ea**: υποκ. στο **esse**: ενν. ειδ. απρμφ. υποκ. στο **videri**: ειδ. απρμφ. αντικ. στο **dixit**, **sibi**: δοτ. προσ. στο **videri**, **tum**: επιρρ. προσδ. χρόνου, **quidem**: επιρρ. προσδ. τρόπου.
 8. **quae scripsisset**: δευτερ. αναφ. πρόταση, ουσιαστική ως υποκ. στο **esse** ή κατ' άλλη άποψη προσδιοριστική στο ενν. **ea**. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **quae** και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί βρίσκεται σε πλάγιο λόγο. Είναι υποτακτική υπερσυντελικού (**scripsisset**) γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (άμεσα από το **esse**, έμμεσα από το **dixit**: πρκ.). Δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. **Accius**: ενν. υποκ. στο **scripsisset**: ρήμα της πρότασης, **quae**: αντικ. στο **scripsisset**.
 9. «**Ita est**»: κύρια πρόταση. **id**: ενν. υποκ. στο **est**: ρήμα της πρότασης, **ita**: επιρρ. προσδ. τρόπου.
 10. **inquit Accius**: κύρια παρενθετική πρόταση. **Accius**: υποκ. στο **inquit**: ρήμα της πρότασης.
 11. **ut dicis**: δευτερ. απλή παραβολική πρόταση. Εισάγεται με την παραβολικό σύνδεσμο **ut** και εκφέρεται με οριστική (**dicis**: ενεστ.), για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. **tu**: ενν. υποκ. στο **dicis**: ρήμα της πρότασης.
 12. **neque id me sane paenitet**: κύρια πρόταση. **id**: υποκ. στο **paenitet**: ρήμα της πρότασης, **me**: αιτιατική του προσώπου που μετανιώνει, **sane**: επιρρ. προσδ. τρόπου.
 13. **meliora enim fore spero**: κύρια πρόταση. **ego**: ενν. υποκ. στο **spero**: ρήμα της πρότασης, **meliora**: κατηγ. στην πρόταση 14 που λειτουργεί ως υποκ. στο **fore**: ειδ. απρμφ. αντικ. στο **spero**.
 14. **quae deinceps scribam**: δευτ. αναφορική πρόταση ως υποκ. στο απρμφ. **fore** (ή κατ' άλλη άποψη προσδιοριστική στο ενν. **ea**). Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **quae** και εκφέρεται με οριστική (**scribam**: μέλλοντας), για να δηλώσει κάτι πραγματικό. **ego**: ενν. υποκ. στο **scribam**: ρήμα της πρότασης, **quae**: αντικ. στο **scribam**, **deinceps**: επιρρ. προσδ. χρόνου.
 15. **Nam, idem esse aiunt in ingeniis**: κύρια πρόταση. **homines**: ενν. υποκ. στο **aiunt**: ρήμα της πρότασης, **idem**: υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **esse**: ειδ. απρμφ. αντικ. στο **aiunt**, **in ingeniis**: εμπρόθ. προσδ. της αναφοράς.
 16. **quod in pomis est**: δευτερ. αναφορική πρόταση προσδιοριστική στο **idem**. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **quod** και εκφέρεται με οριστική (**est**: ενεστώτας), για να εκφράσει κάτι πραγματικό. **quod**: υποκ. στο **est**: ρήμα της πρότασης, **in pomis**: εμπρόθ. προσδ. της αναφοράς.
 17. **quae dura et acerba nascuntur**: δευτερ. αναφορική πρόταση, ουσιαστική ως υποκείμενο στο **fiunt** (ή κατ' άλλη άποψη προσδιοριστική στο ενν. **ea**). Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **quae** και εκφέρεται με οριστική (**nascuntur**: ενεστώτας), για να δηλώσει κάτι

- πραγματικό. **Dura – acerba**: κατηγ. στο **quae**: υποκ. στο **nascuntur**: ρήμα της πρότασης.
18. **post fiunt mitia et iucunda**: κύρια πρόταση. **mitia – iucunda**: κατηγ. στην πρόταση 17 ή κατ' άλλη άποψη στο **ea**: ενν. υποκ. στο **fiunt**: ρήμα της πρότασης, **post**: επιρρ. προσδ. χρόνου.
19. **quae gignuntur statim vieta et mollia**: δευτερ. αναφορική πρόταση ουσιαστική, ως υποκείμενο στο **fiunt** ή κατ' άλλη άποψη προσδιοριστική στο ενν. **ea**. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **quae** και εκφέρεται με οριστική (**gignuntur**: ενεστώτας), για να δηλώσει κάτι πραγματικό. **vieta – mollia**: κατηγ. στο **quae**: υποκ. στο **gignuntur**: ρήμα της πρότασης, **statim**: επιρρ. προσδ. χρόνου.
20. **non matura mox fiunt sed putria**: κύρια πρόταση. **matura – putria**: κατηγ. στην πρόταση 19 ή κατ. άλλη άποψη στο **ea**: ενν. υποκ. στο **fiunt**: ρήμα της πρότασης, **mox**: επιρρ. προσδ. χρόνου.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύποι του κειμένου.
2. Να σχηματιστούν οι ενεργητικοί τύπου των αποθετικών ρημάτων του κειμένου.
3. Να κλιθούν οι προστακτικές των ρημάτων του κειμένου στις δύο φωνές.
4. Να σχηματιστούν τα παραθετικά των επιθέτων του κειμένου στην ίδια πτώση.
5. Να σχηματιστούν τα παραθετικά των επιρρημάτων των επιθέτων του κειμένου.
6. **urbe, aetate, nomen, grandi, meliora, idem**: να κλιθούν στους δύο αριθμούς (τα επίθετα και οι αντωνυμίες στα τρία γένη).
7. **Accius, Atrous**: να κλιθούν.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Να δικαιολογηθεί η έγκληση των δευτερευουσών προτάσεων του κειμένου με βάση την ακολουθία των χρόνων.
2. Στις ακόλουθες περιόδους να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ:
 - **Tum Pacuvius dixit sonora quidem esse et grandia quae scripsisset, sed videri tamen ea sibi duriora et acerbiora**
3. **quae dura et acerba nascuntur, post fiunt mitia et iucunda**: να μετατραπεί η αναφορική πρόταση σε μετοχική έκφραση.
4. Στις ακόλουθες περιόδους να μετατραπεί ο ευθύς λόγος σε πλάγιο, με εξάρτηση **aliquis dicit & aliquis dicebat**:
 - **Cum Accius ex urbe Roma Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandi iam aetate recesserat, devertit ad eum.**
 - **Accius, qui multo minor natu erat, tragoediam suam, cui «Atrous» nomen est, ei desideranti legit.**
 - **quae gignuntur statim vieta et mollia, non matura mox fiunt sed putria**

ΜΑΘΗΜΑ XXVIII (28)

ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΕΝΟΣ ΔΡΑΠΙΕΤΗ ΔΟΥΛΟΥ

Aesopi nostri Licinus servus tibi notus Roma Athenas fugit. Is Athenis apud Patronem Epicureum paucos menses pro libero fuit, inde in Asiam abiit. Postea Plato quidam Sardianus, **cum eum fugitivum esse ex Aesopi litteris cognovisset**, hominem comprehendit et in custodiam Ephesi tradidit. Tu hominem investiga, quaeso, summaque diligentia vel Romam mitte vel Epheso rediens tecum deduc. Noli spectare **quanti homo sit**. Parvi enim preti est, **qui tam nihili est**. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolore Aesopus est adfectus, **ut nihil ei gratius possit esse quam resuperatio fugitivi**.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Λίκινος, ο δούλος του Αισώπου μας, γνωστός σε εμένα, δραπέτευσε από τη Ρώμη στην Αθήνα. Αυτός έμεινε στην Αθήνα κοντά στον Πάτρωνα τον Επικούρειο λίγους μήνες ως ελεύθερος, από εκεί έφυγε για την Ασία. Αργότερα, κάποιος Πλάτωνας από τις Σάρδειες, **όταν έμαθε από επιστολή του Αισώπου ότι αυτός ήταν δραπέτης**, συνέλαβε τον άνθρωπο και τον παρέδωσε στην φυλακή στην Έφεσο. Εσύ αναζήτησε τα ίχνη του ανθρώπου, παρακαλώ, και με πάρα πολύ μεγάλη φροντίδα είτε στείλε τον στη Ρώμη είτε φέρε τον μαζί σου όταν επιστρέφεις από την Έφεσο. Μη σε απασχολήσει **πόσο αξίζει ο άνθρωπος**. Γιατί μικρή (χρηματική) αξία έχει, **όποιος είναι τέτοιος μασκαράς**. Αλλά ο Αίσωπος εξαιτίας της ελεεινής πράξης και του θράσους του δούλου οργίστηκε τόσο πολύ, **ώστε τίποτα να μη μπορεί να είναι πιο ευχάριστο σε αυτόν από την επανάκτηση του δραπέτη**.

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Aesopi: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *Aesopus -i, αρσ. β' = **ο Αίσωπος**
nostri: γεν. ενικ. αρσ. της κτητ. αυτών α' προσωπου noster- nostra-nostrum = **δικός -ή -ό μου**
Licinus: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Licinus -i, αρσ. β' = **ο Λικίνος**
servus: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. servus -i, αρσ. β' = **ο δούλος**
tibi: δοτ. ενικ. αρσ. της προσ. αντων. β' προσωπου tu = **εσύ**
notus: ονομ. ενικ. αρσ. της μετ. παθη. παρακ. του ρ. nosco-novi-notum-noscere 3 = **γνωρίζω**
Roma: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *Roma -ae θηλ. α' = **η Ρώμη**
Athenas: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. *Athenae -arum, θηλ α' = **η Αθήνα (μόνο πληθ.)**
fugit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. fugio-fugi-fugitum-fugere. 3* = **φεύγω**

Is: ονομ. ενικ. αρσ. της οριστ. αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**
Athenis: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. *Athenae -arum, θηλ α' = **η Αθήνα (μόνο πληθ.)**
apud: πρόθεση με αιτιατική = **σε**
Patronem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Patro, Patronis, αρσ. γ' = **ο Πάτρωνας**
Epicureum: αιτιατ. ενικ. αρσ. του επιθ. β' κλ. Epicureus -a -um = **Επικούρειος**
paucos: αιτιατ. πληθ. αρσ. του επιθέτου β' κλ. paucus -a -um = **λίγος**

menses: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. *mensis, mensis, αρσ. γ' = **ο μήνας**

pro: πρόθεση με αφαιρετική = **σαν**

libero: αφαιρ. ενικ. αρσ. του επιθ. β' κλ. liber-libera-liberum = **ελεύθερος**

fuit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

inde: επίρρημα = **από εκεί**

in: πρόθεση με αιτιατική = **σε**

Asiam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Asia -ae, θηλ. α' = **η Ασία**

abiit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρ. *abeo-abi(v)i-abitum-abire = **φεύγω**

Postea: επίρρημα = **αργότερα**

Plato: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Plato, Platonis, αρσ. γ' = **ο Πλάτωνας**

quidam: ονομ. ενικ. αρσ. της επιθ. αόριστης αντω. quidam-quaedam-quodam = **κάποιος -α -ο**

Sardianus: ονομ. ενικ. αρσ. του επιθ. β' κλ. Sardianus -a -um = **από τις Σάρδεις**

cum: χρονικός σύνδεσμος - ιστορικός - διηγηματικός = **όταν**

eum: αιτιατ. ενικ. αρσ. της οριστ. αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

fugitivum: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. fugitives -i, αρσ. β' = **ο δραπετής**

esse: απαρέμφατο ενεστώτα του sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

ex: πρόθεση με αφαιρετική = **από**

Aesopi: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *Aesopus -i, αρσ. β' = **ο Αίσωπος**

litteris: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. *litterae -arum, θηλ. α' = **η επιστολή**

cognovisset: γ' ενικ. υποτ. υπερσ. Ε.Φ. του ρ. cognosco-cognovi-cognitum-cognoscere. 3 = **μαθαίνω**

hominem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. homo, hominis, αρσ. γ' = **ο άνθρωπος**

comprehendit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. comprehend-comprehendi-comprehensum-comprehendere. 3 = **συλλαμβάνω**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

in: πρόθεση με αιτιατική = **σε**

custodiam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. custodia -ae, θηλ. α' = **η φυλακή**

Ephesi: γεν. ενικ. του ουσιαστ. Ephesus -i, θηλ. β' = **η Έφεσος**

tradidit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. trado-tradidi-traditum-tradere. 3 = **παραδίδω**

Tu: ονομ. ενικ. αρσ. της προσωπικής αντων. β' προσώπου tu = **εσύ**

hominem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. homo, hominis, αρσ. γ' = **ο άνθρωπος**

investiga: β' ενικ. προστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. investigo-investigavi-investigatum-investigare. 1 = **αναζητώ τα ίχνη**

quaeso: α' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρ. quaeso, -, quaesere (ελλειπτικό) = **παρακαλώ**

summa: αφαιρ. ενικ. θηλ. υπερθ. βαθμού του επίθ. β. κλ. superus -a -um = **ανώτατος** (υπερθ.: sumptremus -a -um & summus -a -um)

que: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

diligentia: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. diligentia -ae, θηλ. α' = **η φροντίδα**

vel: διαζευκτικός σύνδεσμος = **είτε**

Romam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Roma -ae, θηλ. α' = **η Ρώμη**

mitte: β' ενικ. προστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. mitto-misi-missum-mittere. 3 = **στέλνω**

vel: διαζευκτικός σύνδεσμος = **είτε**

Epheso: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *Ephesus -i, θηλ. β' = **η Έφεσος**

rediens: ονομ. ενικ. αρσ. της μετχ. ενεστ. του ρ. *redeo-redi(v)i-reditum-redire = **επιστρέφω**

te: αφαιρ. ενικ. αρσ. της προσωπικής αντων. β' προσώπου tu = **εσύ**

cum: πρόθεση με αφαιρετική = **μαζί με**

deduc: β' ενικ. προστ. ενεστ. Ε.Φ. του *deduco-deduxi-deductum-deducere. 3 = **οδηγώ** (απλό ή σύνθετο το ρ. στο β' ενικό προστ. Ενεστ. σχηματίζεται χωρίς την κατάληξη -e (duc, deduc)

Noli: β' ενικ. προστ. ενεστ. του ρ. *nolo-nolui-nolle = **δεν θέλω, αρνούμαι**

spectare: απαρέμφατο ενεστ., Ε.Φ. του ρ. specto-spectavi-spectatum-spectare. 1 = **κοιτάζω**

quanti: γεν. ενικ. ουδ. της ερωτ. αντων. quantus –a –um = **πόσος –η –ο**

homo: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. homo, hominis, αρσ. γ' = **ο άνθρωπος**

sit: γ' ενικ. υποτ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

Parvi: γεν. ενικ. ουδ. του επιθέτου β' κλ. parvus –a –um = **μικρός**

enim: αιτιολογικός σύνδεσμος = **γιατί**

preti: γεν. ενικ. του ουσιαστ. pretium –ii (i), ουδ. β' = **η αξία**

est: γ' ενικ. οριστ. ενστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

qui: ονομ. ενικ. αρσ. της αναφ. αντων. qui-quaе-quod = **ο οποίος –α –ο**

tam: επίρρημα = **τόσο**

nihili: γεν. ενικ. του ουσιαστ. nihilium – i, ουδ. β' = **τίποτα**

est: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

Sed: αντιθετικός σύνδεσμος = **αλλά**

propter: πρόθεση με αιτιατική = **εξαιτίας**

servi: γεν. ενικ. του ουσιαστ. servus –i, αρσ. β' = **ο δούλος**

scelus: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. scelus, sceleris, ουδ. γ' = **το έγκλημα, η ελεεινή πράξη**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

audaciam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. audacia –ae, θηλ. α' = **το θράσος**

tanto: αφαιρ. ενικ. αρσ. της δεικτ. αντων. tantus –a –um = **τόσος –η –ο**

dolore: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. dolor, doloris, αρσ. γ' = **η οργή**

Aesopus: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Aesopus –i, αρσ. β' = **ο Αίσωπος**

est adfectus: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Π.Φ. του ρ. adficio-adfeci-adfecum-adficere. 3* = **περιβάλλω**

ut: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **ώστε**

nihil: ονομ. ενικ. ουδ. της ουσ. αόρ. αντων. nemo-nemo-nihil = **κανείς-καμία -τίποτα**

ei: δοτ. ενικ. αρσ. της οριστ. αντων. is-ea-id = **αυτός –η –ό**

gratius: ονομ. ενικ. ουδ. συγκρ. βαθμού του επιθέτου β' κλ. gratus –a –um = **ευχάριστος**

possit: γ' ενικ. υποτ. ενεστ. του ρ. *possum-possui-possesse = **μπορώ**

esse: απαρέμφατο ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι υπάρχω**

quam: επίρρημα που εισάγει β' όρο σύγκρισης = **παρά, από**

resuperatio: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. resuperatio – onis, θηλ. γ' = **η επανάκτηση**

fugitivi: γεν. ενικ. του ουσιαστ. fugitivus –i, αρσ, β' = **ο δραπέτης**

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ: **Nemesis**
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 28

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
α' κλίση Roma, ae (Θ) Athenae, arum (Θ) littera, ae (Θ) custodia, ae (Θ) diligentia, ae (Θ) audacia, ae (Θ) Asia, ae (Θ)	β' κλίση paucus, a, um liber, era, um Epicureus, a, um Sardinianus, a, um superus, a, um gratus, a, um parvus, a, um	Α' συζυγία specto, spectavi, spectatum, spectare investigo, investigavi, investigatum, investigare Γ' συζυγία nosco, novi, notum, noscere cognosco, cognovi, cognitum, cognoscere trado, tradidi, traditum, tradere mitto, misi, missum, mittere deduco, deduxi, deductum, deducere comprehendo, comprehendi, comprehensum, comprehendere adfacio, adfecit, adfectum, adficere (15) fugio, fugi, fugitum, fugere (15)
β' κλίση Aesopus, i (A) Licinus, i (A) servus, i (A) fugitivus, i (A) Ephesus, i (Θ) pretium, ii/i (O) nihilum, i (O)	ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ is, ea, id (δεικτ. οριστ.) qui, quae, quod (ερωτ.) noster, nostra, nostrum (κτητ. α' πρ.) tu (προσ. β' πρ.) quantus, a, um (ερωτ.) tantus, a, um (δεικτ.) nemo, nemo, nihil (αόρ. ουσ.) quidam, quaedam, quoddam (αόρ. επιθ.)	ΑΝΩΜΑΛΑ abeo, abii, abitum, abire redeo, redii, reditum, redire nolo, nolui, -, nolle possum, potui, -, posse quaeso, -, -, quaesere (ελλειπτικό) sum, fui, -, esse
γ' κλίση Patro, onis (A) mensis, is (A) Plato, onis (A) homo, inis (A+Θ) dolor, oris (A) recuperatio, onis (Θ) scelus, eris (O)		

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 28

1. **Aesopi nostri Licinus servus tibi notus Roma Athenas fugit:** κύρια πρόταση. **nostri:** επιθ. προσδ. στο **Aesopi:** γεν. κτητ. στο **servus:** παραθ. στο **Licinus:** υποκ. στο **fugit:** ρήμα της πρότασης και στο **notus:** επιθ. μτχ. ως επιθ. προσδ. στο **Licinus, tibi:** δοτ. προς. ποιητ. αιτίου στο **notus. Roma:** απρόθ. αφαιρ. απομάκρυνσης από τόπο, **Athenas:** απρόθ. αιτ. κίνησης σε τόπο (*) *Για τα ονόματα πόλεων ή μικρών νησιών η απομάκρυνση από τόπο δηλώνεται με απρόθετη αφαιρετική και η κίνηση σε τόπο δηλώνεται με απρόθετη αιτιατική.*
2. **Is Athenis apud Patronem Epicureum paucos menses pro libero fuit:** κύρια πρόταση. **pro libero:** εμπρόθ. προσδ. παρομοίωσης σε θέση κατηγ. στο **is:** υποκ. στο **fuit:** ρήμα της πρότασης, **Athenis:** απρόθ. αφαιρ. στάσης σε τόπο, **apud Patronem:** εμπρόθ. προσδ. του πλησίον, **Epicureum:** παραθ. στο **Patronem, paucos:** επιθ. προσδ. στο **menses:** αιτ. χρόνου. (** Για τα ονόματα πόλεων ή μικρών νησιών που είναι *pluralia tantum*, δηλ. μόνο πληθυντικού, η στάση σε τόπο δηλώνεται με απρόθετη αφαιρετική).
3. **inde in Asiam abiit:** κύρια πρόταση, **is:** ενν. υποκ. στο **abiit:** ρήμα της πρότασης, **inde:** επιπρ. προσδ. τόπου, **in Asiam:** εμπρόθ. προσδ. κίνησης σε τόπο.
4. **Postea Plato quidam Sardinianus hominem comprehendit:** κύρια πρόταση. **quidam:** εμπρόθ. προσδ. – **Sardinianus:** παραθ. στο **Plato:** υποκ. στο **comprehendit:** ρήμα της

- πρότασης, **hominem**: αντικ. στο comprehendit, **Postea**: επιρρ. προσδ. χρόνου.
5. **et in custodiam Ephesi tradidit**: κύρια πρόταση. **Plato**: ενν. υποκ. στο **tradidit**: ρήμα της πρότασης, **in custodiam**: εμπρόθ. προσδ. σκοπού, **Ephesi**: απρόθ. γεν. στάσης σε τόπο (****Για τα ονόματα πόλεων ή μικρών νησιών που είναι α' ή β' κλίσης ενικού αριθμού, η στάση σε τόπο δηλώνεται με απρόθετη γενική*).
 6. **cum eum fugitivum esse ex Aesopi litteris cognovisset**: δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό – διηγηματικό cum και εκφέρεται με υποτακτική, για να δηλώσει σχέσης αιτίας – αιτιατού ανάμεσα στην δευτερεύουσα και την κύρια. Είναι υποτακτική υπερσυντελικού (cognovisset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (comprehendit: πρκ.). Δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. **Plato**: ενν. υποκ. στο **cognovisset**: ρήμα της πρότασης, **fugitivum**: κατηγ. στο eum: υποκ. (ετεροπροσωπία) στο esse: εδ. απρμφ. αντικ. στο cognovisset, **ex litteris**: εμπρόθ. προσδ. προέλευσης, **Aesopi**: γεν. δημιουργού ή κτητική στο litteris.
 7. **Tu hominem investiga**: κύρια πρόταση. **Tu**: υποκ. στο **investiga**: ρήμα της πρότασης, **hominem**: αντικ. στο investiga.
 8. **quaeso**: κύρια παρενθετική πρόταση. **ego**: ενν. υποκ. στο **quaeso**: ρήμα της πρότασης.
 9. **summaque diligentia vel Romam mitte**: κύρια πρόταση. **Tu**: ενν. υποκ. στο **mitte**: ρήμα της πρότασης, **Romam**: απρόθ. αιτ. κίνησης σε τόπο, **summa**: επιθ. προσδ. στο **diligentia**: αφαιρ. οργαν. τρόπου.
 10. **vel Epheso rediens tecum deduc**: κύρια πρόταση. **rediens**: χρον. μετχ. συνημμ. στο **tu**: ενν. υποκ. στο **deduc**: ρήμα της πρότασης, **Epheso**: απρόθ. αφαιρ. απομάκρυνσης από τόπο, **tecum**: εμπρόθ. προσδ. συνοδείας.
 11. **Noli spectare**: κύρια πρόταση. **tu**: ενν. υποκ. στο **noli**: ρήμα της πρότασης και στο **spectera** (ταυτοπροσωπία): τελ. απρμφ. αντίκ. στο noli.
 12. **quanti homo sit**: δευτερ. πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας ως αντικ. στο απρμφ. spectare. Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quanti: και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτ. πλάγια ερωτηματικές προτάσεις, γιατί η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Είναι υποτακτική ενεστώτα (sit), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (άμεσα από το spectare / έμμεσα από το noli: ενεστώτας). Δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν. **homo**: υποκ. στο **sit**: ρήμα της πρότασης, **quanti**: γεν. της αφηρημένης αξίας στο sit. (***** Η γενική δηλώνει την αφηρημένη αξία ενώ η αφαιρετική δηλώνει την συγκεκριμένη αξία*).
 13. **Parvi enim preti est**: κύρια πρόταση. **is**: ενν. υποκ. στο **est**: ρήμα της πρότασης, **parvi**: επιθ. προσδ. στο **preti**: γεν. αφηρημένης αξίας στο est.
 14. **qui tam nihili est**: δευτερ. αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο is (εννοείται). Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία qui και εκφέρεται με οριστική, για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. **qui**: υποκ. στο **est**: ρήμα της πρότασης, **nihili**: γεν. αφηρημένης αξίας στο est, **tam**: επιρρ. προσδ. πλάτους.
 15. **Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolore Aesopus est adfectus**: κύρια πρόταση. **Aesopus**: υποκ. στο **adfectus est**: ρήμα της πρότασης, **tanto**: επιθ. προσδ. στο **dolore**: αφαιρ. οργαν. μέσου στο adfectus est, **propter scelus et audaciam**: εμπρόθ. προσδ. εξωτερ. ανάγκαστ. αιτίου, **servi**: γεν. υποκ. στα scelus – audaciam.
 16. **ut nihil ei gratis possit esse quam resuperatio fugitivi**: δευτερ. συμπερασματική επιρρηματική πρόταση. Εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο ut nihil (αρνητική) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερ. συμπερασματικές προτάσεις, γιατί στα λατινικά το αποτέλεσμα θεωρείται υποκειμενικό. Είναι υποτακτική ενεστώτα possit γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (adfectus est: πρκ. με σημασία ενεστ.). Δηλώνει σύγχρονισμό της κύριας με την δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία χρόνων). Στην κύρια πρόταση υπάρχει το tanto, **nihil**: υποκ. στο **possit**: ρήμα της πρότασης στο (ταυτοπροσωπία) esse: τελ. απρμφ. αντικ. στο possit, **ei**: δοτ. αντικ. στο **gratis**: κατηγ. στο nihil, **quam recuperatio**: β' όρος σύγκρισης, **fugitivi**: γεν. αντικ. στο recuperatio.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύποι του κειμένου.
2. Να κλιθούν οι προστακτικές των ρημάτων του κειμένου στις δύο φωνές.
3. Να σχηματιστούν τα παραθετικά των επιθέτων του κειμένου στην ίδια πτώση.
4. Να σχηματιστούν τα παραθετικά των επιρρημάτων των επιθέτων του κειμένου.
5. **menses, scelus, preti, parvi, nihil**: να κλιθούν στους δύο αριθμούς (τα επίθετα και οι αντωνυμίες στα τρία γένη).
6. **tradidit, adfectus est**: να αντικατασταθούν χρονικά στο β' ενικό της οριστικής της Μ.Φ.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. **Tu hominem investiga, quaeso, summaque diligentia vel Romam mitte vel Epheso rediens tecum deduc**: να εκφραστεί απαγόρευση με δύο τρόπους.
2. Στις ακόλουθες προτάσεις να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ.
 - **Noli spectare quanti homo sit**
3. Στις ακόλουθες περιόδους να μετατραπεί ο ευθύς λόγος σε πλάγιο, με εξάρτηση **scriptor petit** (ενεστ.) & **scriptor petiverat**:
 - **Tu hominem investiga, quaeso, summaque diligentia vel Romam mitte vel Epheso rediens tecum deduc**
 - **Noli spectare quanti homo sit**
4. **...est adfectus... ut nihil ei gratius possit ... quam resuperatio fugitivi**:
 - a. να εκφραστεί ο β' όρος σύγκρισης με άλλο τρόπο
 - b. να δικαιολογηθεί η έγκλιση της δευτερεύουσας πρότασης με βάση την ακολουθία των χρόνων.
5. Να μετατραπούν οι ακόλουθες υπογραμμισμένες προτάσεις σε μετοχικές φράσεις:
 - **Postea Plato quidam Sardinianus... hominem comprehendit et in custodiam Ephesi tradidit**

ΜΑΘΗΜΑ XXIX (29)

Ο ΟΚΤΑΒΙΑΝΟΣ, Ο ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΡΑΚΙ

Cum Octavianus post victoriam Actiacam Romam rediret, homo quidam ei occurrit corvum tenens; eum instituerat haec dicere: «Ave Caesar, victor imperator». Caesaris multum interfuit corvum emere; itaque viginti milibus sestertium emit. Id exemplum sutorem quendam incitavit, **ut corvum doceret parem salutationem**. Diu operam frustra impendebat; **quotiescumque avis non respondebat**, sutor dicere solebat «Oleum et operam perdidit». Tandem corvus salutationem didicit et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit. Audita salutatione Caesar dixit: «Domi satis salutationum talium audio». Tum venit corno in mentem verborum domini sui: «Oleum et operam perdidit». Ad haec verba Augustus risit emitque avem tanti, **quantum nullam adhuc emerat**.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Οκταβιανός μετά τη νίκη στο Άκτιο επέστρεψε στη Ρώμη, πήγε να τον συναντήσει κάποιος άνθρωπος που κρατούσε ένα κοράκι· το είχε μάθει να λέει τα εξής: «Χαίρε Καίσαρα, νικητή στρατηγέ!». Ο Καίσαρας ενδιαφέρθηκε πολύ να αγοράσει το κοράκι· το αγόρασε λοιπόν για είκοσι χιλιάδες σηστερτίους. Αυτό το παράδειγμα παρακίνησε κάποιον παπουτσή να μάθει σε (ένα) κοράκι τον ίδιο χαιρετισμό. Για πολύ καιρό μάταια κόπιαζε· κάθε φορά που το πουλί δεν απαντούσε ο παπουτσής συνήθιζε να λέει: «Κρίμα τον κόπο μου!». Τελικά το κοράκι έμαθε τον χαιρετισμό και ο παπουτσής, επιθυμώντας χρήματα το έφερε στον Καίσαρα. Όταν ο Καίσαρας άκουσε τον χαιρετισμό είπε: «Στο σπίτι ακούω αρκετούς τέτοιους χαιρετισμούς». Τότε το κοράκι θυμήθηκε τα λόγια του κυρίου του: «Κρίμα τον κόπο μου!». Στα λόγια αυτά ο Αύγουστος γέλασε και αγόρασε το πουλί τόσο, όσο δεν είχε αγοράσει κανένα μέχρι τότε.

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Cum: χρονικός σύνδεσμος / ιστορικός – διηγηματικός = **όταν, αφού**

Octavianus: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Octavianus –i, αρσ. β' = **ο Οκταβιανός**

post: πρόθεση με αιτιατική = **μετά**

victoriam: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. victoria –ae, θηλ. α' = **η νίκη**

Actiacam: αιτ. ενικ. θηλ. του επιθέτου β' κλ. Actiacus –a –um = **...του Ακτίου**

Romam: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. *Roma –ae, θηλ. α' = **η Ρώμη**

rediret: 2' ενικ. υποστ. παρατ. του ρ. *redeo-redi(y)-reditum-redire = **επιστρέφω**

homo: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. homo, hominis, αρσ. γ' = **ο άνθρωπος**

quidam: ονομ. ενικ. αρσ. της επιθ. αόρ. αντων. quidam-quaedam-quoddam = **κάποιος –α –ο**

ei: δότ. ενικ. αρσ. της οριστ. αντων. is-ea-id = **αυτός –ή –ό**

occurit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. occurro-occuri ή occurri-occursum-occurrere. 3 =

πηγαίνω να συναντήσω

corvum: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. corvus –i, αρσ. β' = **ο κόρακας**

tenens: ονομ. ενικ. αρσ. της μτχ ενεστώτα Ε.Φ. του ρ. teneo-tenui-tentum-tenere. 2 = **κρατώ**

eum: αιτ. ενικ. αρσ. της οριστ. αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

instituerat: γ' ενικ. οριστ. υπερσ. Ε.Φ. του ρ. instituo-institui-institutum-instituere. 3 = **διδάσκω**

haec: αιτ. πληθ. ουδ. της δεικτ. αντων. hic-haec-hoc = **αυτός -ή -ό**

dicere: απαρέμφατο ενεστώτα Ε.Φ. του ρ. *dico-dixi-dictum-dicere. 3 = **λέω** (β' ενικ. προστ. Ενεστ.: **dic**)

Ave: β' ενικ. προστ. ενεστώτα του ελλειπτικού ρ. *aveo = **χαίρομαι**

Caesar: κλητ. ενικ. του ουσιαστ. *Caesar -aris, αρσ. γ' = **ο Καίσαρας**

victor: κλητ. ενικ. του ουσιαστ. victor -oris, αρσ. γ' = **ο νικητής**

imperator: κλητ. ενικ. του ουσιαστ. imperator -oris, αρσ. γ' = **ο στρατηγός**

Caesaris: κλητ. ενικ. του ουσιαστ. *Caesar -aris, αρσ. γ' = **ο Καίσαρας**

multum: επίρρημα = **πολύ**

interfuit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρ. interest -interfuit-interesse (απρόσωπο) = **ενδιαφέρει**

corvum: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. corvus -i, αρσ. β' = **ο κόρακας**

emere: απαρέμφατο ενεστώτα Ε.Φ. του ρ. emo-emi-emptum-emere. 3 = **αγοράζω**

itaque: συμπερασματικός σύνδεσμος = **έτσι, επομένως**

viginti: απόλυτο αριθμητικό, άκλιτο = **είκοσι**

milibus: αφαιρ. πληθ. ουδ. του απόλυτου αριθμητικού *milia -ium = **χίλιοι** (μόνο πληθ.)

sestertium: γεν. πληθ. του ουσιαστ. *sestertius -ii, αρσ. β' = **ο σηστέρτιος**

eum: αιτ. ενικ. αρσ. της οριστ. αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

emit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του emo-emi-emptum-emere. 3 = **αγοράζω**

Id: ονομ. ενικ. ουδ. της οριστ. αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

exemplum: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. exemplum -i, ουδ. β' = **το παράδειγμα**

sutorem: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. sutor -oris, αρσ. γ' = **ο παπουτσή**

quendam: αιτ. ενικ. αρσ. της επιθ. αόρ. αντων. quidam-quaedam-quoddam = **κάποιος -α -ο**

incitavit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. incite-incitavi-incitatum-incitare. 1 = **παρακινώ**

ut: βουλητικός σύνδεσμος = **να**

corvum: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. corvus -i, αρσ. β' = **ο κόρακας**

doceret: γ' ενικ. υποτ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. doceo-docui-doctum-docere. 2 = **μαθαίνω, διδάσκω**

parem: αιτ. ενικ. θηλ. του επιθέτου γ' κλ. par, paris = **ίδιος**

salutationem: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. salutatio -onis, θηλ. γ' = **ο χαιρετισμός**

Diu: επίρρημα = **για πολύ καιρό**

operam: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. opera -ae, θηλ. α' = **ο κόπος** (ετερόσημο: operae -arum = εργάτες)

frustra: επίρρημα = **μάταια**

impendebat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. impendo-impendi-impensum-impendere. 3 = **ξοδεύω**

quotiescumque: χρονικός σύνδεσμος = **κάθε φορά** (ισοδυναμεί με τον επαναληπτικό cum)

avis: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *avis, avis, θηλ. γ' = **το πουλί** (αφαιρ. ενικού σε -i και -e)

non: αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

respondēbat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. respondeo-respon-di-responsum-respondere. 2 = **απαντώ**

sutor: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. sutor -oris, αρσ. γ' = **ο παπουτσή**

dicere: απαρέμφατο ενεστώτα Ε.Φ. του ρ. *dico-dixi-dictum-dicere. 3 = **λέω**, (β' ενικ. προστ. Ενεστ.: **dic**)

solebat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρ. *soleo-solitus sum-(solitum)-solere. 2 (ημιαποθετικό) =

συνηθίζω

Oleum: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. oleum -i, ουδ. β' = **το λάδι** (μόνο ενικ.)

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

operam: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. opera -ae, θηλ. α' = **ο κόπος** (ετερόσημο: operae -arum = εργάτες)

perdidi: α' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. perdo-perdidi-perditum-perdere. 3 = **χάνω**

Tandem: επίρρημα = **επιτέλους, τελικά**

corvus: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. corvus -i, αρσ. β' = **ο κόρακας**

salutationem: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. salutatio -onis, θηλ. γ' = **χαιρετισμός**

didicit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. disco-didici- -discere. 3 = **μαθαίνω**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

sutor: ονομ. ενικ. sutor - oris, αρσ. γ' = **ο παπουτσή**

cupidus: ονομ. ενικ. αρσ. του επιθ. β' κλ. cupidus -a -um = **αυτός -ή -ό που επιθυμεί**

pecuniae: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *pecunia -ae, θηλ. α' = **τα χρήματα** (μόνο ενικ.)

eum: αιτ. ενικ. αρσ. της οριστ. αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

Caesari: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. *Caesar -aris, αρσ. γ' = **ο Καίσαρας**

attulit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. *affero-attuli-allatum-affere = **φέρνω κάτι σε κάποιον**

Audita: αφαιρ. ενικ. θηλ. μτχ. παρακ. του ρ. audio-audivi-auditum-audire. 4 = **ακούω**

salutatione: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. salutatio - onis, θηλ. γ' = **ο χαιρετισμός**

Caesar: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Caesar -aris, αρσ. γ' = **ο Καίσαρας**

dixit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. dico-dixi-dictum-dicere. 3 = **λέω** (β' ενικ. προστ. Ενεστ.: dic)

Domī: επίρρημα = **στο σπίτι**

satis: επίρρημα = **αρκετά**

salutationum: γεν. πληθ. του ουσιαστ. salutatio - onis, θηλ. γ' = **ο χαιρετισμός**

talium: γεν. πληθ. θηλ. της δεικτ. αντων. talis-talis-tale = **τέτοιος -α -ο**

audio: α' ενικό οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. audio-audivi-auditum-audire. 4 = **ακούω**

Tum: επίρρημα = **τότε**

venit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. venio-veni-ventum-venire. 4 = **έρχομαι**

cornu: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. corvus -i, αρσ. β' = **ο κόρακας**

in: πρόθεση με αιτιατική = **σε**

mentem: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. *mens, mentis, θηλ. γ' = **ο νους**

verborum: γεν. πληθ. του ουσιαστ. verbum -i, ουδ. β' = **ο λόγος**

domini: γεν. ενικ. του ουσιαστ. dominus -i, αρσ. β' = **ο κύριος**

sui: γεν. ενικ. αρσ. της κτητ. αντων. γ' προστ. suus-sua-suum = **δικός -ή -ό του**

Oleum: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. oleum -i, ουδ. β' = **το λάδι** (μόνο ενικ.)

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

operam: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. opera -ae, θηλ. α' = **ο κόπος** (ετερόσημο: operae -arum = εργάτες)

perdidi: α' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. perdo-perdidi-perditum-perdere. 3 = **χάνω**

Ad: πρόθεση με αιτιατική = **σε**

haec: αιτ. πληθ. ουδ. της δεικτ. αντων. hic-haec-hoc = **αυτός -ή -ό**

verba: αιτ. πληθ. του ουσιαστ. verbum -i, ουδ. β' = **ο λόγος**

Augustus: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Augustus -i, αρσ. β' = **ο Αύγουστος**

risit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. rideo-risi-risum-ridere. 2 = **γελώ**

emit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. emo-emi-emptum-emere. 3 = **αγοράζω**

que: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

avem: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. avis, avis, θηλ. γ' = **το πουλί** (αφαιρ. ενικού σε -i και -e)

tanti: γεν. ενικ. ουδ. της δεικτ. αντων. tantus -a -um = **τόσος -η -ο**

quanti: γεν. ενικ. ουδ. της αναφ. αντων. quantus -a -um = **όσος -η -ο**

nullam: αιτ. ενικ. θηλ. του αντωνυμικού επιθ. nullus-nulla-nullum = **κανείς-καμία-κανένα**

adhuc: επίρρημα = **μέχρι τότε**

emerat: γ' ενικ. οριστ. υπερσ. Ε.Φ. του ρ. emo-emi-emptum-emere. 3 = **αγοράζω**

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 29

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<p>α' κλίση victoria, ae (Θ) Roma, ae (Θ) opera, ae (Θ) pecunia, ae (Θ)</p> <p>β' κλίση Octavianus, i (A) corvus, i (A) sestertius, ii/i (A) dominus, i (A) Augustus, i (A) exemplum, i (O) oleum, i (O) verbum, i (O)</p> <p>γ' κλίση homo, inis (A+Θ) victor, oris (A) imperator, oris (A) Caesar, aris (A) sutor, oris (A) salutatio, onis (Θ) mens, mentis (Θ) avis, is (Θ) milia, ium (O)</p>	<p>β' κλίση Actiacus, a, um cupidus, a, um</p> <p>γ' κλίση par, paris</p> <p>ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ</p> <p>is, ea, id (δεικτ. οριστ.) hic, haec, hoc (δεικτ.) talīs, is, e (δεικτ.) suus, a, um (κτητ. γ' π.) tantus, a, um (δεικτ.) quantus, a, um (δεικτ.) nullus, a, um (αναφ.) quidam, quaedam, quoddam (αόρ. επιθ.)</p>	<p>Α' συζυγία incito, incitavi, incitatum, incitare</p> <p>Β' συζυγία teneo, tenui, tentum, tenere doceo, docui, doctum, docere respondeo, respondi, responsum, respondere rideo, risi, risum, ridere soleo, solitus sum, solere</p> <p>Γ' συζυγία instituo, institui, institutum, instituere dico, dixi, dictum, dicere emo, emi, emptum, emere imprendo, imprendi, impresum, imprendere perdo, perdidi, perditum, perdere disco, dicici, -, discere occurro, occurri & occurri, occursum, occurrere</p> <p>Δ' συζυγία audio, audivi, auditum, audire venio, veni, ventum, venire</p> <p>ΑΝΩΜΑΛΑ redeo, redii, reditum, redire affero, attuli, allatum, afferre (3) interest, interfuit, -, interesse (απρόσ.) aveo (ελλειπτ.)</p>

1. **Cum Octavianus post victoriam Actiacam Romam rediret:** δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό – διηγηματικός cum και εκφέρεται με υποτακτική, για να δηλώσει σχέση αιτίας – αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και την κύρια. Είναι υποτακτική παρατατικού (rediret), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (occurit: πρκ). Δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. **Octavianus:** υποκ. στο **rediret:** ρήμα της πρότασης, **Romam:** απρόθ. αιτ. κίνησης σε τόπο, **post victoriam:** εμπρόθ. προσδ. χρόνου, **Actiacam:** επιθ. προσδ. στο victoriam.
2. **homo quidam ei occurit corvum tenens:** κύρια πρόταση. **quidam:** επιθ. προσδ. στο **homo:** υποκ. στο **occurit:** ρήμα της πρότασης και στο **tenens:** τροπ. μτχ. ή κατ' άλλη άποψη επιθ. μτχ. συνημ., **ei:** αντικ. στο occurit, **corvum:** αντικ. στο tenens.
3. **eum instituerat haec dicere:** κύρια πρόταση. **homo:** ενν. υποκ. στο **instituerat:** ρήμα της πρότασης, **eum:** άμ. αντικ. στο instituerat και υποκ. (ετεροπροσώπια) στο **dicere:** τελ. απαρμφ. έμμ. αντικ. στο instituerat, **haec:** αντικ. στο dicere.
4. **«Ave Caesar, victor imperator»:** κύρια πρόταση. **tu:** ενν. υποκ. στο **Ave:** ρήμα της πρότασης, **imperator:** επιθ. προσδ. στο **victor:** παράθ. στο **Caesar:** κλητ. προσφώνηση.
5. **Caesaris multum interfuit corvum emere:** κύρια πρόταση. **corvum:** αντικ. στο **emere:** τελ. απρμφ. υποκ. στο **interfuit:** απρόσωπο ρήμα της πρότασης, **Caesaris:** γεν. του προσώπου που ενδιαφέρεται στο interfuit, **Caesarem** (εννοείται): υποκ. στο emere, **muktum:** επιρρ. προσδ. ποσού.
6. **itaque viginti milibus sestertium emit:** κύρια πρόταση. **Caesar:** ενν. υποκ. στο **emit:** ρήμα της πρότασης, **eum:** αντικ. στο emit, **sestertium:** γεν. περιεχομένου (ή κατ' άλλη άποψη γεν. διαιτερική) στο **milibus:** αφαιρ. συγκεκριμένης αξίας, **viginti:** επιθ. προσδ. στο milibus.
7. **Id exemplum sutorem quendam incitavit:** κύρια πρόταση. **id:** επιθ. προσδ. στο **exemplum:** υποκ. στο **incitavit:** ρήμα της πρότασης, **quendam:** επιθ. προσδ. στο **sutorem:** άμ. αντικ. στο incitavit.
8. **ut corvum doceret parem salutationem:** δευτερ. βουλευτική πρόταση ως έμμ. αντικ. στο **incitavit.** Εισάγεται με το βουλευτικό σύνδεσμο ut (καταφατική) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτ. βουλευτικές προτάσεις, γιατί το περιεχόμενό τους είναι απλώς επιθυμητό. Είναι υποτακτική παρατατικού (doceret), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (incitavit: πρκ). Δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με την δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων). **sutor:** ενν. υποκ. στο **doceret:** ρήμα της πρότασης, **corvum – salutationem:** άμ. – έμμ. αντικ. στο doceret, **parem:** επιθ. προσδ. στο salutationem.
9. **Diu operam frustra impendebat:** κύρια πρόταση. **sutor:** ενν. υποκ. στο **impendebat:** ρήμα της πρότασης, **frustra:** επιρρ. προσδ. τρόπου, **diu:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
10. **quotiescumque avis non respondebat:** δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο quotiescumque που ισοδυναμεί με τον επαναληπτικό cum. Εκφέρεται με οριστική, για να δηλώσει μόνο το χρόνο. Είναι οριστική παρατατικού respondebat και δηλώνει άοριστη επανάληψη στο παρελθόν. **avis:** υποκ. στο **non respondebat:** ρήμα της πρότασης.
11. **sutor dicere solebat:** κύρια πρόταση. **sutor:** υποκ. στο **solebat:** ρήμα της πρότασης και (ταυτοπροσώπια) στο **dicere:** τελ. απρμφ. αντικ. στο solebat.
12. **«Oleum et operam perdidit»:** κύρια πρόταση. **ego:** ενν. υποκ. στο **perdidit:** ρήμα της πρότασης, **Oleum – operam:** αντικ. στο perdidit.
13. **Tandem corvus salutationem didicit:** κύρια πρόταση. **corvus:** υποκ. στο **didicit:** ρήμα της πρότασης, **salutationem:** αντικ. στο didicit, **tandem:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
14. **et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit:** κύρια πρόταση. **sutor:** υποκ. στο **attulit:** ρήμα της πρότασης, **eum – Caesari:** άμ. – έμμ. αντικ. στο attulit, **pecuniae:** γεν. αντικ. στο **cupidus:** επιρρ. κατηγ. τρόπου ή αιτίας.

15. **Audita salutatione Caesar dixit:** κύρια πρόταση. **Caesar:** υποκ. στο **dixit:** ρήμα της πρότασης, **salutatione:** υποκ. στο **audita:** αφαιρ. απόλυτη ιδιάζουσα ή νόθος χρον. μετχ.
16. **«Domi satis salutationum talium audio»:** κύρια πρόταση. **sutor:** υποκ. στο **audio:** ρήμα της πρότασης, **talium:** επιθ. προσδ. στο **salutationum:** γεν. διαιρετική από το **satis:** επιρρ. προσδ. ποσού, **domi:** επιρρ. προσδ. στάσης σε τόπο.
17. **Tum venit corno in mentem verborum domini sui:** κύρια πρόταση. **corno:** δοτ. προς. στο **venit in mentem:** απρόσωπη έκφραση – ρήμα της πρότασης. **in mentem:** εμπρόθ. προσδ. εισόδου σε κατάσταση ή τόπου μεταφορικά, **sui:** επιθ. προσδ. στο **domini:** γεν. υποκ. στο **verborum:** αντικ. στο **venit in mentem,** **Tum:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
18. **«Oleum et operam perdidit»:** κύρια πρόταση. **ego:** ενν. υποκ. στο **perdidit:** ρήμα της πρότασης, **oleum – operam:** αντικ. στο **perdidit.**
19. **Ad haec verba Augustus risit:** κύρια πρόταση. **Caesar:** ενν. υποκ. στο **risit:** ρήμα της πρότασης, **Ad verba:** εμπρόθ. προσ. αναφοράς ή κατ' άλλη άποψη της αιτίας, **haec:** επιθ. προσδ. στο **verba.**
20. **emitque avem tanti:** κύρια πρόταση. **Caesar:** ενν. υποκ. στο **emit:** ρήμα της πρότασης, **avem:** αντικ. στο **emit,** **tanti:** γεν. αφηρημένης αξίας στο **emit.**
21. **quanti nullam adhuc emerat:** δευτερ. απλή παραβολική πρόταση. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **quanti** και εκφέρεται με οριστική (επιρρ. υπερσ.) όπως όλες οι δευτερεύουσες απλές παραβολικές προτάσεις, γιατί η σύγκριση αφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται αντικειμενική πραγματικότητα. **Caesar:** ενν. υποκ. στο **emerat:** ρήμα της πρότασης, **nullam:** αντικ. στο **emerat,** **quanti:** γεν. αφηρημένης αξίας στο **emerat,** **adhuc:** επιθ. προσδ. χρόνου.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύποι του κειμένου.
2. **homo quidam, parem salutationem, haec verba:** να κλιθούν οι συνεκφορές στους δύο αριθμούς.
3. **victotiam, corvum, avis, sutor, mentem, talium:** να κλιθούν στους δύο αριθμούς (η αντωνυμία και στα τρία γένη)
4. **solebat:** να σημειωθούν τα απαρέμματα και οι μετοχές του ρήματος.
5. **incitavit, doceret, dicere, emerat, audio:** να κλιθούν οι προστακτικές των ρημάτων στις δύο φωνές.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Να μετατραπούν οι ακόλουθες υπογραμμισμένες προτάσεις σε μετοχικές φράσεις:
 - **Cum Octavianus post victoriam Actiacam Romam rediret, homo quidam ei occurrit corvum tenens**
 - **quoressumque avis non respondebat, sutor dicere solebat**
2. Στις ακόλουθες περιόδους να μετατραπεί ο ευθύς λόγος σε πλάγιο:
 - **sutor dicere solebat «Oleum et operam perdidit».**
 - **Audita salutatione Caesar dixit: «Domi satis salutationum talium audio».**
3. Στην ακόλουθη περίοδο να μετατραπεί ο ευθύς λόγος σε πλάγιο με εξάρτηση **scriptor dicebat:**
 - **Tandem corvus salutationem didicit et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit.**

4. Στην ακόλουθη περίοδο να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ:
 - **Id exemplum sutorem quendam incitavit, ut corvum doceret parem salutationem**
5. **quotiescumque avis non respondebat, sutor dicere solebat:** να αντικατασταθεί ο επαναληπτικός cum από τον ιστορικό – διηγηματικό.

Ιδαιτεραμαθηματα.gr

ΜΑΘΗΜΑ XXX (30)

Ο ΛΙΚΙΝΙΟΣ ΜΟΥΡΗΝΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΗΘΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Hic vero, iudices, et fuit in Asia et viro fortissimo, patri suo, magno adiumento in periculis, solacio in laboribus, gratulationi in victoria fuit. Et **si habet Asia suspicionem quamdam luxuriae**, Murenam laudare debemus, **quod Asiam vidit sed in Asia continenter vixit**. Quam ~~ob~~ rem accusatores non Asiae nomen Murenae obiecerunt, **ex qua laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constituta est**, sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asia susceptum aut ex Asia deportatum. Meruisse vero stipendia in eo bello virtutis fuit; patre imperatore libentissime meruisse peitatis fuit; finem stipendiorum patris victoriam ac triumphum fuisse felicitatis fuit.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αυτός όμως, δικαστές, και βρέθηκε στην Ασία και άνδρα γενναϊότατο, τον πατέρα του, βοήθησε πολύ στους κινδύνους, παρηγόρησε στους μόχθους, συγχάρηκε στην νίκη. Και **αν η Ασία κρύβει κάποια υποψία τρυφής**, οφείλουμε να επαινούμε το Μουρήνα, **επειδή είδε την Ασία αλλά στην Ασία έζησε με εγκράτεια**. Για το λόγο αυτό οι κατηγοροί δεν επέκριναν τον Μουρήνα για το όνομα Ασία, **από την οποία δημιουργήθηκε έπαινος για την οικογένεια, υστεροφημία για το γένος, τιμή και δόξα για το όνομα**, αλλά (τον επέκριναν) για κάποιο όνειδος και ντροπή, που είτε παραλήφθηκε στην Ασία είτε μεταφέρθηκε από την Ασία. Το ότι υπηρέτησε όμως στον στρατό κατά την διάρκεια αυτού του πολέμου υπήρξε δείγμα αντρείας: όταν ο πατέρας του ήταν στρατηγός, το ότι υπηρέτησε στο στρατό με πάρα πολύ μεγάλη προθυμία υπήρξε δείγμα σεβασμού: το ότι το τέλος της θητείας του συνέπεσε με τη νίκη και τον θρίαμβο του πατέρα (του) υπήρξε δείγμα καλής τύχης.

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Hic: ονομ. ενικ. αρσ. της δευτ. αντων. hic-haec-hoc = **αυτός –ή –ό**

vero: αντιθετικός σύνδεσμος = **όμως**

iudices: κλητ. πληθ. του ουσιαστ. iudex, iudicis, αρσ. γ' = **ο δικαστής**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

fuit: γ' ενικ. οριστ. παρθετ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

in: πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

Asia: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *Asia –ae, θηλ. α' = **η Ασία**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

viro: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. *vir, viri, αρσ. β' = **ο άντρας**

fortissimo: δοτ. ενικ. αρσ. υπερθ. βαθμού του επιθ. γ' κλ. fortis –is –e = **γενναίος**

patri: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. * pater, patris, αρσ. γ' = **ο πατέρας** (ετερόσημο: στον πληθυντικό

patres, patrum = Συγκλητικοί)

suo: δοτ. ενικ. αρσ. της κτητ. αντων. γ' προσώπου suus-sua-suum = **δικός –ή –ό του**

magno: δοτ. ενικ. ουδ. του επιθέτου β' κλ. magnus –a –um = **μεγάλος**

adiumento: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. adiumentum –i, ουδ. β' = **η βοήθεια**

in: πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

periculis: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. periculum –i, ουδ. β' = **ο κίνδυνος**

solacio: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. solacium –ii (i), ουδ. β' = **η παρηγοριά**

in: πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

laboribus: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. labor –oris, αρσ. γ' = **ο μόχθος**

gratulationi: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. gratulatio –ionis, θηλ. γ' = **η έκφραση συγχαρητηρίων**

in: πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

victoria: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. victoria –ae, θηλ. α' = **η νίκη**

fuit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

Et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

si: υποθετικός σύνδεσμος = **εάν**

habet: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. habeo-habui-habitu-m-habere. 2 = **έχω**

Asia: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Asia –ae, θηλ. α' = **η Ασία**

suspicionem: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. suspicio –ionis, θηλ. γ' = **η υποψία**

quandam: αιτ. ενικ. θηλ. της επιθ. αόρ. αντων. quidam-quaedam-quoddam = **κάποιος –α –ο**

luxuriae: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *luxuria –ae, θηλ. α' = **η τρυφή** (και luxuries, luxuriei κατά την ε' κλίση) + (μόνο ενικ.)

Murenam: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. *Murena –ae, αρσ. α' = **ο Μουρήνας**

laudare: απαρέμφατο ενεστώτα Ε.Φ. του ρ. laudo-laudavi-laudatum-laudare. 1 = **επαινώ**

debemus: α' πληθ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. debeo-debui-debitum-debere. 2 = **οφείλω**

quod: αιτιολογικός σύνδεσμος = **γιατί**

Asiam: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. *Asia –ae, θηλ. α' = **η Ασία**

vidit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. video-vidi-visum-videre. 2 = **βλέπω**

sed: αντιθετικός σύνδεσμος = **αλλά**

in: πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

Asia: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *Asia –ae, θηλ. α' = **η Ασία**

continenter: επίρρημα = **με εγκράτεια**

vixit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. vivo-vixi-victum-vivere. 3 = **ζω**

Quam: αιτ. ενικ. θηλ. της αναφ. αντων. qui-quaе-quod = **ο οποίος –α –ο**

ob: πρόθεση με αιτιατική = **εξαιτίας**

rem: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. res, rei, θηλ. ε' = **το πράγμα**

accusatores: ονομ. πληθ. του ουσιαστ. accusator –oris, αρσ. γ' = **ο κατηγορος**

non: αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

Asiae: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *Asia –ae, θηλ. α' = **η Ασία**

nomen: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. nomen, nominis, ουδ. γ' = **το όνομα**

Murenae: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. *Murena –ae, αρσ. α' = **ο Μουρήνας**

obiec'erunt: γ' πληθ. οριστ. παρκ. Ε.Φ. του ρ. obicio-obieci-obiectum-obicere. 3* = **κατηγορώ**

ex: πρόθεση με αφαιρετική = **από**

qua: αφαιρ. ενικ. θηλ. της αναφ. αντων. qui-quaе-quod = **ο οποίος –α –ο**

laus: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. laus, laudis, θηλ. γ' = **ο έπαινος**

familiae: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. familia –ae, θηλ. α' = **η οικογένεια**

memoria: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. memoria –ae, θηλ. α' = **η μνήμη**

generi: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. genus, generis, ουδ. γ' = **το γένος**

honoris: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. honor και honos, honoris, αρσ. γ' = **η τιμή**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

gloria: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. gloria –ae, θηλ. α' = **η δόξα**

nomini: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. nomen, nominis, ουδ. γ' = **το όνομα**

constituta est: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Π.Φ. του ρ. constituto-constitui-constitutum-constituere. 3 = **δημιουργώ**

sed: αντιθετικός σύνδεσμος = **αλλά**

aliquod: αιτ. ενικ. ουδ. της επιθ. αόρ. αντων. aliqui-aliqua-aliquod = **κάποιος –α –ο**

flagitium: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. flagitium –ii (i), ουδ. β' = **το όνειδος**

ac: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

dedecus: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. dedecus, dedecoris, ουδ. γ' = **η ντροπή**

aut: διαζευκτικός σύνδεσμος = **είτε**

in: πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

Asia: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *Asia –ae, θηλ. α' = **η Ασία**

susceptum: αιτ. ενικ. ουδ. της μτχ. παθητ. παρακ. του ρ. suscipio-suscepi-susceptum-suscipere. 3* = **παραλαμβάνω**

aut: διαζευκτικός σύνδεσμος = **είτε**

ex: πρόθεση με αφαιρετική = **από**

Asia: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Asia –ae, θηλ. α' = **η Ασία**

deportatum: αιτ. ενικ. ουδ. της μτχ. παθητ. παρακ. του ρ. deporto-deportavi-deportatum-deportare. 1 = **μεταφέρω**

Meruisse: απαρέμφατο παρακ. Ε.Φ. του ρ. mereo-merui-meritum-merere. 2 = **αξιζώ** (stipendia mereo = υπηρετώ στο στρατό)

vero: αντιθετικός σύνδεσμος = **όμως**

stipendia: αιτ. πληθ. του ουσιαστ. *stipendia –orum, ουδ. β' = **η θητεία**

(ετερόσημο: stipendium –ii (i) = ο μισθός)

in: πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

eo: αφαιρ. ενικ. ουδ. της οριστ. αντων. is-ea-id = **αυτός –ή –ό**

bello: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. bellum –i, ουδ. β' = **ο πόλεμος**

virtutis: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *virtus, virtutis, θηλ. γ' = **η ανδρεία** (ετερόσημο: virtutes –um = πράξεις ανδρείας, αρετές)

fuit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

patre: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *pater, patris, αρσ. γ' = **ο πατέρας** (ετερόσημο: στον πληθ. = Συγκλητικοί)

imperatore: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. imperator –oris, αρσ. γ' = **ο στρατηγός**

libentissime: επίρρημα υπερθετικού βαθμού του επιρρήματος libenter = **πρόθυμα**

meruisse: απαρέμφατο παρακ. Ε.Φ. του ρ. mereo-merui-meritum-merere. 2 = **αξιζώ** (stipendia mereo = υπηρετώ στο στρατό)

peitatis: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *pietas, pietatis, θηλ. γ' = **η ευσέβεια** (μόνο ενικ.)

fuit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

finem: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. *finis –is, αρσ. γ' = **το τέλος** (ετερόσημο: fines = περιοχή, σύνορα)

stipendiorum: γεν. πληθ. του ουσιαστ. *stipendia –orum, ουδ. β' = **η θητεία** (ετερόσημο: stipendium –ii (i) = ο μισθός)

patris: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *pater, patris, αρσ. γ' = **ο πατέρας** (ετερόσημο: στον πληθ. = Συγκλητικοί)

victoriam: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. victoria –ae, θηλ. α' = **η νίκη**

ac: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

triumphum: αιτ. ενικ. του ουσιαστ. triumphus –i, αρσ. β' = **ο θρίαμβος**

fuisse: απαρέμφατο παρακειμένου του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

felicitatis: γεν. ενικ. του ουσιαστ. felicitas –atis, θηλ. γ' = **η ευτυχία** (μόνο ενικ.)

fuit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 30

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<p>α' κλίση Murena, ae (A) Asia, ae (Θ) familia, ae (Θ) gloria, ae (Θ) luxuria, ae (Θ) memoria, ae (Θ) victoria, ae (Θ)</p>	<p>β' κλίση magnus, a, um</p> <p>γ' κλίση fortis, is, e</p>	<p>Α' συζυγία deporto, deportavi, deportatum, deportare laudo, laudavi, laudatum, laudare</p> <p>Β' συζυγία debeo, dedui, debitum, debere habeo, habui, habitum, habere mereo, merui, meritum, merere video, vidi, visum, videre</p>
<p>β' κλίση triumphus, i (A) vir, viri (A) adiumentum, i (O) bellum, i (O) flagitium, ii/i (O) periculum, i (O) solacium, ii/i (O) stipendium, ii/i (O)</p>	<p>ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ</p>	<p>Γ' συζυγία vivo, vixi, victum, vivere constituo, constitui, constitutum, constituere suscipio, suscepi, susceptum, suscipere obicio, obieci, obiectum, obicere (15)</p>
<p>γ' κλίση accusator, oris (A) finis, is (A) honor, oris (A) imperator, oris (A) iudex, icis (A) labor, oris (A) pater, tris (A) felicitas, atis (Θ) gladulatio, onis (Θ) laus, udis (Θ) pietas, atis (Θ) suspicio, ionis (Θ) vitus, utis (Θ) dedecus, oris (O) genus, eris (O) nomen, inis (O)</p>	<p>is, ea, id (δεικτ. οριστ.) hic, haec, hoc (δεικτ.) quidam, quaedam, quoddam (15) (αόρ. επιθ.) suus, a, um (κτητ. γ' πρ.) qui, quae, quod (αναφ.) aliqui, aliqua, aliquod (αόρ. επιθ.)</p>	<p>ΑΝΩΜΑΛΑ sum, fui, -, esse</p>

1. **Hic vero, iudices, et fuit in Asia:** κύρια πρόταση. **Hic:** υποκ. στο **fuit:** ρήμα της πρότασης, **in Asia:** εμπρόθ. προσδ. στάσης σε τόπο, **iudices:** κλητ. προσφώνηση.
2. **et viro fortissimo, patri suo, magno adiumento in periculis, solacio in laboribus, gratulationi in victoria fuit:** κύρια πρόταση. **Hic:** ενν. υποκ. στο **fuit:** ρήμα της πρότασης, **adiumento – solacio – gratulationi:** δοτ. κατηγ. του σκοπού στο **fuit**, **magno:** επιθ. προσδ. στο **adiumento**, **in periculis - in laboribus - in victoria:** εμπρόθ. προσδ. εντοπισμού σε κατάσταση, **suo:** επιθ. προσδ. στο **patri:** επεξήγ. στο **viro:** δοτ. προσ. χαριστική, **fortissimo:** επιθ. προσ. στο **viro**
3. **Et si habet Asia suspicionem quandam luxuriae:** δευτ. επιθ. πρόταση. Μαζί με την επόμενη πρόταση σχηματίζει υποθετικό λόγο, που αναλύεται: Υπόθεση: si habet. Απόδ.: debemus. Δηλώνει ανοιχτή υπόθεση (α' είδος). **Asia:** υποκ. στο **habet:** ρήμα της πρότασης, **luxuriae:** γεν. αντικ. στο **suspicionem:** αντικ. στο **habet**, **quandam:** επιθ. προσδ. στο **suspicionem**.
4. **Murenam laudare debemus:** κύρια πρόταση. **nos:** ενν. υποκ. στο **debemus:** ρήμα της πρότασης, **Murenam:** αντικ. στο **laudare:** τελ. απρμφ. αντικ. στο **debemus**.
5. **quod Asiam vidit:** δευτερ. αιτιολογική πρόταση. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο quod και εκφέρεται με οριστική (vidit: πρκ.), για να δηλώσει αντικειμενική αιτιολογία. **Murenam:** ενν. υποκ. στο **vidit:** ρήμα της πρότασης, **Asiam:** αντικ. στο **vidit**.
6. **sed in Asia continenter vixit:** δευτερ. αιτιολογική πρόταση, που συνδέεται με την προηγούμενη πρόταση. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο (quod: εννοείται) και εκφέρεται με οριστική (vixit: παρακείμενος), για να δηλώσει αντικειμενική αιτιολογία. **Murenam:** ενν. υποκ. στο **vixit:** ρήμα της πρότασης, **continenter:** επιρρ. προσδ. τρόπου, **in Asia:** εμπρόθ. προσδ. στάσης σε τόπο.
7. **Quam ob rem accusatores non Asiae nomen Murenae obiecerunt:** κύρια πρόταση. **accusatores:** υποκ. στο **non obiecerunt:** ρήμα της πρότασης, **nomen – Murenae:** άμ. – έμμ. αντικ. στο **obiecerunt**, **Asiae:** γεν. επεξήγ. στο **nomen**, **ob rem:** εμπρόθ. προσδ. εξωτερικού αναγκαστ. αιτίου, **Quam:** επιθ. προσδ. στο **rem**.
8. **ex qua laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constituta est:** δευτερ. αναφ. πρόταση προσδιοριστική στο **Asiae**. Εισάγεται με το εμπρόθετο αναφορικό ex qua και εκφέρεται με οριστική (constituta est: παρακείμενος), για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. **laus-memoria – honos-gloria:** υποκ. στο **constituta est:** ρήμα της πρότασης, **familiae-generi- nomini:** δοτ. προς χαριστ. **ex qua:** εμπρόθ. προσδ. προέλευσης.
9. **sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asia susceptum aut ex Asia deportatum:** κύρια ελλειπτική πρόταση. **accusatores:** ενν. υποκ. στο **obiecerunt:** ενν. ρήμα της πρότασης, **aliquod:** επιθ. προσ. στα **flagitium- dedecus:** άμ. αντικ. στο **obiecerunt** και υποκ. στα **susceptum- deportatum**, επιθ. μτχ. συνημμ., **Murenae:** ενν. έμμ. αντικ. στο **obiecerunt**, **in Asia:** εμπρόθ. προσδ. στάσης σε τόπο, **ex Asia:** εμπρόθ. προσδ. προέλευσης.
10. **Meruisse vero stipendia in eo bello virtutis fuit:** κύρια πρόταση. **Murenam:** ενν. υποκ. στο **meruisse:** ειδ. απρμφ. υποκ. (σε θέση έναρθρου απρμφ.) στο **fuit:** ρήμα της πρότασης, **stipendia:** αντικ. στο **meruisse**, **virtutis:** γενική χαρακτηριστικού γνωρίσματος στο **fuit**, **in bello:** εμπρόθ. προσδ. χρόνου, **eo:** επιθ. προσδ. στο **bello**.
11. **patre imperatore libentissime meruisse peitatis fuit:** κύρια πρόταση. **Murenam:** ενν. υποκ. στο **meruisse:** ειδ. απρμφ. υποκ. (σε θέση έναρθρου απρμφ.) στο **fuit:** ρήμα της πρότασης, **libentissime:** επιρρ. προσδ. τρόπου, **patre imperatore:** ιδιόμορφη αφαιρετική απολυτή χρονική μτχ., **imperatore:** κατηγ. προσδ. στο **patre:** υποκείμενο της ενν. μτχ.
12. **finem stipendiorum patris victoriam ac triumphum fuisse felicitatis fuit:** κύρια πρόταση. **patris:** γεν. υποκ. στο **victoriam – triumphum:** κατηγ. στο **finem:** υποκ. στο **fuisse:** ειδ. απρμφ. υποκ. (σε θέση έναρθρου απρμφ.) στο **fuit:** ρήμα της πρότασης, **felicitatis:** γενική χαρακτηριστικού γνωρίσματος στο **fuit**, **stipendiorum:** γεν. υποκ. στο **finem**.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύποι του κειμένου.
2. Να κλιθούν οι προστακτικές των ρημάτων του κειμένου στις δύο φωνές.
3. Να σχηματιστούν τα παραθετικά των επιθέτων του κειμένου στην ίδια πτώση.
4. Να σχηματιστούν τα παραθετικά των επιρρημάτων των επιθέτων του κειμένου.
5. **viro, patri, laus, finem, dedecus**: να κλιθούν στους δύο αριθμούς.
6. **magno adiumento, quandam luxuriae, aliquod flagitium**: να κλιθούν οι συνεκφορές στους δύο αριθμούς.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Να μετατραπούν οι ακόλουθες υπογραμμισμένες προτάσεις σε μετοχικές εκφράσεις:
 - si habet Asia suspicionem quandam luxuriae, Murenam laudare debemus,
 - Murenam laudare debemus, quod Asiam vidit
2. **si habet Asia suspicionem quandam luxuriae, Murenam laudare debemus**: να μεταφερθεί ο υποθετικός λόγος στα υπόλοιπα είδη.
3. **Murenam laudare debemus**: να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική (με την παθητική περιφραστική συζυγία).
4. **patre imperatore**: να αναλυθεί η ιδιάζουσα αφαιρετική απόλυτη σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση.
5. Να δικαιολογηθεί η εκφορά των δευτερευουσών προτάσεων του κειμένου.